

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2005

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2005/06:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005 och två följdmotioner samt ett antal motioner från allmänna motionstiden 2004 respektive 2005 som innehåller yrkanden med avseende på samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet. Utskottet har i betänkandet valt att, utifrån väckta motioner, fästa särskild uppmärksamhet vid sex teman. Dessa teman är följande: den övergripande utvecklingen i EU och utvidgningen; EU:s förbindelser med omvärlden och EU:s utvecklings-samarbete; EU:s budget; grundläggande rättigheter; människohandel m.m.; den inre marknaden m.m. och frågor om verksamheten vid EU:s institutioner m.m. Ett av dessa teman, EU:s utvecklingssamarbete, har utskottet behandlat på ett fördjupat sätt. Ett antal motioner har utskottet valt att behandla med förenklad motionsberedning.

Utrikesutskottet har berett övriga berörda utskott tillfälle att vad avser deras respektive beredningsområden yttra sig över skrivelsen samt de motioner som behandlas i anslutning till denna. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Yttranden har inkommit från skatteutskottet och EU-nämnden. Förutom att dessa yttranden citeras eller refereras i betänkandet är de i sin helhet fogade till betänkandet (bilagorna 2 och 3).

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2005/06:85 till handlingarna.

Till betänkandet har fogats 10 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Bakgrund	8
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	8
Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen	10
Skrivelsen	10
Kommissionens arbetsprogram för 2006	10
Motionerna	11
EU-nämndens yttrande	13
Utskottets överväganden	13
EU:s förbindelser med omvärlden	20
Skrivelsen	20
EU:s utrikes- och säkerhetspolitik	20
EU:s bilaterala och regionala förbindelser	20
EU:s utvecklingssamarbete	20
Motionerna	21
EU:s utrikes- och säkerhetspolitik	21
EU:s bilaterala och regionala förbindelser	22
EU:s utvecklingssamarbete	23
EU-nämndens yttrande	24
Utskottets överväganden	24
EU:s utrikes- och säkerhetspolitik	24
Den transatlantiska länken	26
Den europeiska grannskapspolitiken (ENP)	27
EU:s bilaterala och regionala förbindelser	29
Den nordliga dimensionen och regionalt samarbete i norra Europa	29
Vitryssland	30
Ukraina	31
Västra Balkan	31
Centralasien och södra Kaukasien	32
Kina och Indien	34
Ryssland	35
EU:s utvecklingssamarbete	36
Ekonomiska och finansiella frågor	51
Skrivelsen	51
Motionerna	51
Skatteutskottets yttrande	51
EU-nämndens yttrande	53
Utskottets överväganden	54
Grundläggande rättigheter, människohandel m.m.	56
Skrivelsen	56
Motionerna	56
Utskottets överväganden	56

Inre marknaden m.m.	61
Skrivelsen	61
Motionerna	61
Skatteutskottets yttrande	62
EU-nämndens yttrande	63
Utskottets överväganden	63
EU:s institutioner	71
Skrivelsen	71
Motionerna	71
EU-nämndens yttrande	71
Utskottets överväganden	72
Skrivelsens inriktning och omfattning	75
Skrivelsen	75
Motionerna	75
EU-nämndens yttrande	75
Utskottets överväganden	76
Förenklad motionsbehandling av övriga yrkanden	78
Motionerna	78
Utskottets överväganden	78
Reservationer	80
1. EU:s utvidgning, Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU, EU:s konstitutionella fördrag, EU:s utrikes- och säkerhetspolitik och EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkterna 1, 2, 3, 4 och 6 (m, fp, kd, c)	80
2. Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU, punkt 2 (v, mp)	84
3. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (mp)	85
4. Gemensamt samarbete i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 5 (fp)	88
5. Demokratifond för Vitryssland, punkt 7 (fp)	88
6. EU:s utvecklingssamarbete, punkt 8 (m, fp, kd, c)	89
7. Demokratimål i EU:s utvecklingssamarbete, punkt 9 (fp)	91
8. EU:s budget, punkt 10 (mp)	92
9. Grundläggande rättigheter, människohandel m.m., punkt 11 (v)	93
10. EU:s inre marknad, punkt 12 (kd, mp)	94
Särskilt yttrande	95
EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (v)	95
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	96
Skrivelsen	96
Följdmotioner	96
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	97
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	101
<i>Bilaga 2</i>	
Skatteutskottets yttrande 2005/06:SkU3y	116
<i>Bilaga 3</i>	
EU-nämndens yttrande 2005/06:EUN2y	130

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. EU:s utvidgning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U308 yrkande 19, 2005/06:L291 yrkande 39, 2005/06:U289 yrkande 3, 2005/06:U338 yrkande 6 och 2005/06:U382 yrkande 19.

Reservation 1 (m, fp, kd, c) – delvis

2. Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U268 yrkandena 2–5 och 6 i denna del, 2004/05:U272 yrkande 2, 2005/06:U312 yrkandena 1–10, 2005/06:U362 yrkande 3 och 2005/06:U379 yrkande 13.

Reservation 1 (m, fp, kd, c) – delvis

Reservation 2 (v, mp)

3. EU:s konstitutionella fördrag

Riksdagen avslår motion 2005/06:U6 yrkande 5.

Reservation 1 (m, fp, kd, c) – delvis

4. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U319 yrkandena 1–5, 8 och 12, 2005/06:U7 yrkandena 2 och 5, 2005/06:U289 yrkande 1, 2005/06:U290 yrkande 28, 2005/06:U338 yrkandena 10 och 11, 2005/06:U384 yrkande 10 och 2005/06:U386 yrkande 3.

Reservation 1 (m, fp, kd, c) – delvis

Reservation 3 (mp)

5. Gemensamt samarbete i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motion 2005/06:U338 yrkande 9.

Reservation 4 (fp)

6. EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U7 yrkande 3, 2005/06:U214 yrkande 5, 2005/06:U255 yrkandena 21 och 23, 2005/06:U289 yrkandena 4–10, 2005/06:U337 yrkande 3, 2005/06:U362 yrkande 2 och 2005/06:U379 yrkande 11.

Reservation 1 (m, fp, kd, c) – delvis

7. Demokratifond för Vitryssland

Riksdagen avslår motion 2005/06:U214 yrkande 6.

Reservation 5 (fp)

8. EU:s utvecklingssamarbete

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U6 yrkande 2, 2005/06:U7 yrkande 4, 2005/06:U209 yrkande 28, 2005/06:U267 yrkande 7, 2005/06:U290 yrkandena 26 och 27, 2005/06:U313 yrkandena 4 och 11, 2005/06:U349 yrkandena 13 och 14, 2005/06:U362 yrkandena 6 och 7, 2005/06:U379 yrkandena 6 och 7 samt 2005/06:U381 yrkandena 1 och 3.

Reservation 6 (m, fp, kd, c)

9. Demokratimål i EU:s utvecklingssamarbete

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U336 yrkande 19 och 2005/06:U338 yrkande 8.

Reservation 7 (fp)

10. EU:s budget

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U7 yrkande 7, 2005/06:U290 yrkande 14 och 2005/06:U379 yrkande 2.

Reservation 8 (mp)

11. Grundläggande rättigheter, människohandel m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U225 yrkande 9, 2005/06:Ju383 yrkande 14, 2005/06:U209 yrkande 10, 2005/06:U339 yrkande 1, 2005/06:U340 yrkande 6, 2005/06:U379 yrkande 4 och 2005/06:So467 yrkande 5.

Reservation 9 (v)

12. EU:s inre marknad

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U6 yrkandena 1, 3, 4, 6 och 7, 2005/06:U7 yrkande 8, 2005/06:U255 yrkande 20, 2005/06:U313 yrkande 22, 2005/06:U336 yrkande 15, 2005/06:U340 yrkande 7, 2005/06:U349 yrkande 27, 2005/06:U381 yrkandena 2, 4 och 7–11 samt 2005/06:N385 yrkandena 4, 12 och 13.

Reservation 10 (kd, mp)

13. EU:s institutioner

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U7 yrkandena 9 och 10, 2005/06:U209 yrkande 27 och 2005/06:U290 yrkande 2.

14. Skrivelsens inriktning och omfattning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:U7 yrkande 11 och 2005/06:U290 yrkande 1.

15. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U215 yrkande 1, 2004/05:U220, 2004/05:U248 yrkandena 1–3, 2004/05:U269, 2004/05:U272 yrkandena 1 och 3–13, 2004/05:U316 yrkandena 1, 2 och 7, 2004/05:

U319 yrkandena 6, 7 och 9–11, 2004/05:U330 yrkandena 1–8, 2005/06:U209 yrkandena 25, 26 och 29, 2005/06:U215, 2005/06:U219, 2005/06:U227 yrkandena 3 och 5, 2005/06:U232 yrkande 1, 2005/06:U244 yrkandena 1–4, 2005/06:U250, 2005/06:U266, 2005/06:U283, 2005/06:U287, 2005/06:U289 yrkandena 2 och 30, 2005/06:U295 yrkande 2, 2005/06:U296, 2005/06:U299 yrkande 1, 2005/06:U310 yrkandena 1 och 2, 2005/06:U311 yrkande 17, 2005/06:U325 yrkandena 1 och 2, 2005/06:U327 yrkandena 1–8, 2005/06:U328, 2005/06:U329, 2005/06:U334 yrkande 1, 2005/06:U335 yrkande 1, 2005/06:U344, 2005/06:U350 yrkandena 2–4, 2005/06:U352 yrkande 4, 2005/06:U364, 2005/06:U369 yrkandena 1–5, 2005/06:U378 yrkandena 11, 12 och 16 samt 2005/06:N385 yrkandena 5 och 6.

16. Regeringens skrivelse 2005/06:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005

Riksdagen lägger skrivelse 2005/06:85 till handlingarna.

Stockholm den 25 april 2006

På utrikesutskottets vägnar

Gunilla Carlsson i Tyresö

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Cecilia Wigström (fp), Carina Hägg (s), Birgitta Ahlqvist (s), Holger Gustafsson (kd), Alice Åström (v), Kaj Nordquist (s), Birgitta Ohlsson (fp), Agne Hansson (c), Kenneth G Forslund (s), Ewa Björling (m), Lotta Hedström (mp), Björn Hamilton (m), Tommy Waidelich (s) och Britta Rådström (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet regeringens skrivelse 2005/06: 85 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2005 och två följdmotioner samt ett antal motioner från allmänna motionstiden 2004 respektive 2005 som innehåller yrkanden med avseende på samarbetet inom Europeiska unionen.

Utrikesutskottet har berett övriga berörda utskott tillfälle att vad avser deras respektive beredningsområden yttra sig över skrivelsen samt de motioner som behandlas i anslutning till denna. EU-nämnden har beretts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Yttranden har inkommit från skatteutskottet och EU-nämnden. Förutom att dessa yttranden citeras eller refereras i betänkandet är de i sin helhet fogade till betänkandet (bilagorna 2 och 3).

Utskottet har i sammanhanget tagit del av Regeringskansliets faktabromemorior 2004/05:FPM73 Europeiska grannskaps- och partnerskapinstrumentet, 2005/06:FPM12 EU:s deklaration om utvecklingspolitik, 2005/06:FPM21 Europeisk grannskapspolitik, 2005/06:FPM28 Bulgariens och Rumäniens beredskap för ett EU-medlemskap, 2005/06:FPM31 Kommissionens utvidgningsstrategi samt översynsrapporter för Kroatien och Turkiet, 2005/06:FPM71 Effektivisering av EU:s utvecklingssamarbete samt 2005/06:FPM75 Tematiska program i budgetstrukturen för EU:s yttre åtgärder.

Inför mötena med ministerrådet för Allmänna frågor och yttre förbindelser begär utskottet regelmässigt föredragningar av Utrikesdepartementet. Utöver dessa föredragningar har utskottet under 2005 erhållit föredragningar om EU:s utvecklingssamarbete. I juni 2005 begärde utskottet en föredragning om EU:s förebereelser inför FN:s millennietoppmöte. I oktober 2005 erhöill utskottet en föredragning inför ett informellt ministermöte om EU:s utvecklingspolitik. I november lämnade statsrådet Carin Jämtin en föredragning om EU:s arbete med en Afrikastrategi m.m.

Tillsammans med konstitutionsutskottet har utskottet under 2005 och 2006 gjort besök vid universiteten i Stockholm, Göteborg, Lund och Umeå, varvid också anordnats debatter mellan partierna om EU:s framtid på riksdagshörnorna i Göteborg (22 november) och Malmö (12 december).

Regeringens skrivelse täcker hela EU:s verksamhet. Utskottet har i betänkandet valt att, utifrån väckta motioner, fästa särskild uppmärksamhet vid sex teman. Dessa teman är följande: den övergripande utvecklingen i EU och utvidgningen; EU:s förbindelser med omvärlden och EU:s utvecklingssamarbete; EU:s budget; grundläggande rättigheter; människohandel m.m.; den inre marknaden m.m. och frågor om verksamheten vid EU:s institutio-

ner m.m. Ett av dessa teman, EU:s utvecklingssamarbete, har utskottet behandlat på ett fördjupat sätt. Ett antal motioner har utskottet valt att behandla med förenklad motionsberedning.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Med skrivelse 2005/06:85 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen till riksdagen gällande år 2005. Under året överlämnades 75 faktapromemorior. I dessa redovisade regeringen sin syn på betydelsefulla förslag från kommissionen. Riksdagens EU-nämnd hölls därutöver informerad om frågor som behandlats i rådet. Samråd med riksdagen ägde rum om svenska ståndpunkter dels inför beslut som regeringen bedömt som betydelsefulla, dels i andra frågor som EU-nämnden bestämt. Sedvanlig information till fackutskotten om arbetet inom EU:s olika politikområden lämnades också.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelse 2005/06:85 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2005 behandlar samtliga samarbetsområden inom EU.

Under 2005 har regeringen fortsatt att verka för sina övergripande mål i EU-samarbetet: en långsiktigt hållbar tillväxt, full sysselsättning och en god social och miljömässig utveckling; en öppen, effektiv och jämställd union med en väl fungerande inre marknad; en extern politik som syftar till ett nära samarbete med EU:s grannländer och som bidrar till en rättvis och hållbar global utveckling, en öppen handel och internationell fred och säkerhet. Efter intensiva förhandlingar nåddes i december en överenskommelse om EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Det beslutades samtidigt om en översyn av hela budgetstrukturen 2008/2009. Efter att det blev nej till det nya konstitutionella fördraget i de franska och nederländska folkomröstningarna valde flera medlemsstater, däribland Sverige, att tills vidare inte gå vidare med godkännande av detta. Vid Europeiska rådets möte i juni utlystes en reflektionsperiod avsedd att möjliggöra en breddad framtidsdebatt där medborgarna, det civila samhället, arbetsmarknadens parter och de politiska partierna engageras. Beslut har fattats att inleda anslutningsförhandlingar med Turkiet och Kroatien. I december fick Makedonien kandidatlandsstatus, utan att ett datum för förhandlingsstart fastställdes. I övrigt präglades utvidgningsarbetet under året av Bulgariens och Rumäniens kommande medlemskap. Vid vårtoppmötet gjordes en halvtidsöversyn av EU:s tillväxtstrategi (Lissabonstrategin). Arbetet med en reviderad strategi för hållbar utveckling har fortsatt. Likaså fortsatte arbetet med att

utveckla en gemensam EU-strategi när det gäller de internationella förhandlingarna om klimatförändringar. Under året togs ett viktigt steg mot en ny kemikalielagstiftning (Reach). Förhandlingarna om nya direktiv för handeln med tjänster respektive arbetstid har fortsatt. Arbetsprogrammet för ett område med frihet, säkerhet och rättvisa (Haagprogrammet) har under året konkretiserats med en handlingsplan. FN:s högnivåmöte ägde rum i New York i september. EU har spelat en central roll och har varit mycket engagerat både i arbetet inför och i uppföljningen av toppmötet. EU:s ansträngningar för en fredlig utveckling i Mellanöstern har fortsatt under året.

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt 1 (s. 17–32) diskuteras den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen. Regeringen lyfter i detta avsnitt fram debatten under 2005 om EU:s framtid och inriktning, långtidsbudgeten och utvidningen. I avsnittet lyfts också EU:s tillväxtstrategi (Lissabonstrategin) och EU:s strategi för hållbar utveckling fram som exempel på viktiga frågor under året. I avsnittet redovisas också arbetet med frågor om den inre marknaden, jämställdhet, miljö och handelspolitik samt hur EU under 2005 arbetat för en säkrare och rättvisare värld.

Tretton medlemsstater har godkänt EU:s nya konstitutionella fördrag. Efter ett nej i de franska och nederländska folkomröstningarna har dock flertalet övriga medlemsstater valt att tills vidare inte gå vidare med sina ratificeringsprocesser. I juni utlystes en reflektionsperiod.

Aktuellt under året har varit Bulgariens och Rumäniens medlemskap i EU och medlemskapsförhandlingar med Kroatien och Turkiet. Sverige har, enligt vad som uppges i skrivelsen, varit pådrivande i EU:s utvidgningsprocess och har ägnat särskild uppmärksamhet åt de förhandlingar som inleddes med Turkiet och Kroatien i oktober. Inriktningen har varit att Bulgarien och Rumänien skall bli medlemmar i EU så snart som möjligt, dock senast den 1 januari 2008, under förutsättning att de är redo för medlemskap.

Kommissionens arbetsprogram för 2006

I oktober 2005 fastställde kommissionen sitt lagstiftnings- och arbetsprogram, i fortsättningen omtalat som arbetsprogram, för år 2006 med titeln Att tillvarata hela EU:s potential (KOM/2005/531). Programmet presenterades och debatterades vid Europaparlamentets session den 15 november 2005.

I ett inledande avsnitt ges en allmän överblick i vilken det påpekas att programmet anger vad kommissionen kommer att göra under 2006 för att uppnå de strategiska mål för hela mandatperioden 2005–2009 som kommissionen lade fast i början av 2005.

Under rubriken Välstånd faller i stort sett de frågor som kommissionen anser ligga inom ramen för Lissabonstrategin. Med välstånd avses alltså tillväxt och sysselsättning: För [välstånd] krävs stabila regelverk, lämplig ekonomisk politik, tillhandahållande av ekonomiska möjligheter och investeringar i en välutbildad befolkning med företagareanda.”

Rubriken Solidaritet omfattar bl.a. sammanhållnings- och landsbygdspolitik, hållbar utveckling och miljöpolitik, liksom arbetsrätt, jämställdhet och hälsa och säkerhet på arbetsplatserna. Dessa åtgärder skall bl.a. vara inriktade så att de förstärker välståndet i form av tillväxt och sysselsättning, dvs. definierat som ovan.

Under rubriken Säkerhet ges samarbetet mot terrorism stort utrymme. Även kampen mot annan gränsöverskridande organiserad brottslighet omnämns, liksom rättsligt och polisiärt samarbete. Därtill kommer sådant som skall göra medborgarnas vardagsliv säkrare: åtgärder för att bekämpa hälsorisker, för livsmedelssäkerhet, konsumentskydd, trafiksäkerhet etc.

Det fjärde av de strategiska målen rör rubriken EU som global partner. Under denna rubrik faller t.ex. utvidgnings- och grannlandspolitiken, utvecklingssamarbetet och de internationella handelsfrågorna, inte minst Doharundan.

I arbetsprogrammet finns också ett avslutande avsnitt om ”bättre lagstiftning”, som beskriver hur kommissionen avser att – genom konsekvensanalyser, samråd m.m. – åstadkomma väl förberedda, väl utformade och väl förankrade regler på de olika områden som nämnts ovan.

Motionerna

I Moderaternas kommittémotion 2005/06:U362 (m) yrkande 3 välkomnas EU:s beslut att inleda medlemskapsförhandlingar med Turkiet. I partimotion 2005/06:U289 (m) yrkande 3 framhåller Moderaterna att så snart Kroatien samarbetar fullt med FN:s krigsförbrytartribunal i Haag bör EU besluta om en tidpunkt för att inleda medlemskapsförhandlingar.

Folkpartiet diskuterar i partimotion 2005/06:L291 (fp) yrkande 39 homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter i EU:s kandidatländer och ansökarländer. I partimotion 2005/06:U338 (fp) yrkande 6 anför Folkpartiet att EU skall vara öppet för alla demokratiska länder som delar unionens mål, ligger helt eller delvis i Europa och som uppfyller de grundläggande politiska och ekonomiska kriterier för medlemskap som EU slagit fast.

Också Kristdemokraterna lyfter i partimotion 2005/06:U379 (kd) yrkande 13 fram utvidgningsförhandlingarna med Turkiet och argumenterar för att Sverige inom EU skall verka för att den fortsatta utvidgningen på västra Balkan, Rumänien, Bulgarien och Turkiet fortskrider. I kommittémotionerna 2004/05:U308 (kd) yrkande 19 och 2005/06:U382 (kd) yrkande 19 framför Kristdemokraterna att skärpta krav behövs från Sverige och EU i förhandlingar med länder som kandiderar till Europeiska unionen om att förhindra barnäktenskap. Kristdemokraterna framför också, i kommittémotion 2005/06:U6 (kd) yrkande 5, att regeringen på ett bättre sätt måste visa ledarskap under den s.k. reflektionsperioden så att debatten om det konstitutionella fördraget verkligen tar fart.

I kommittémotionerna 2004/05:U268 (v) och 2005/06:U312 (v) diskuterar Vänsterpartiet olika förslag med anknytning till Turkiet.

I kommittémotion 2004/05:U268 (v) yrkande 2 begärs att Sverige skall verka för att Turkiet förändrar lagar och förordningar så att demokratiska fri- och rättigheter garanteras och tillämpas i praktiken. Vidare föreslås att Sverige i EU skall verka för att Turkiets förändrade lagstiftning när det gäller demokratiska fri- och rättigheter stärks och utvecklas samt tillämpas i praktiken (yrkande 3). Vänsterpartiet anser också att Sverige i EU skall verka för att Turkiet måste uppvisa en klar och tydligt förbättring när det gäller respekten för mänskliga rättigheter för att erhålla medlemskap i Europeiska unionen (yrkande 4). Vidare begär partiet att Sverige i EU verkar för att kurdiska blir officiellt minoritetsspråk i Turkiet (yrkande 5) och att Sverige i FN, EU och andra internationella forum verkar för att kurdernas nationella och kulturella rättigheter i Turkiet och Syrien respekteras (yrkande 6 i denna del).

I kommittémotion 2005/06:U312 (v) yrkande 1 förlås att Sverige som enskild stat och som medlem av EU skall medverka till att Turkiet påskyn- dar ratificering av ramkonventionen till skydd för minoriteter. Vidare begärs att Sverige i EU verkar för att full yttrandefrihet och tryckfrihet skall råda i Turkiet inför ett EU-medlemskap (yrkande 2), att Turkiets histo- ria och förhistoria fritt skall kunna diskuteras utan risk för åtal (yrkande 3) och att de ottomanska arkiven som rör folkmordet på armenierna skall öpp- nas och bli föremål för oberoende internationell forskning (yrkande 4). Vänsterpartiet föreslår också att Turkiet skall ha implementerat de refor- mer som man lagstiftat om innan landet beviljas medlemskap i EU (yrkande 5) och att Sverige verkar för att medlemskap för Turkiets del inte bör komma i fråga förrän Turkiet lever upp till vad som stadgas i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter (yrkande 6). Enligt Vänsterpar- tiet får Turkiet inte beviljas medlemskap på det kompromissartade sätt som skedde i samband med att Turkiet beviljades status som kandidatland utan att ett sådant beslut grundar sig på implementerade förändringar när det gäller demokratiska och mänskliga rättigheter (yrkande 7). Inför för- handlingarna med Turkiet om EU-medlemskapet kräver Vänsterpartiet att Sverige i EU verkar för att Turkiet upphör med den folkrättsvidriga block- aden mot Armenien (yrkande 9). I motionens yrkande 8 hävdas att Sverige som enskild stat och som medlem av EU bör göra stora ansträngningar för att uppmuntra till dialog, förhandlingar och försoning mellan parterna i kon- flikten i sydöstra Turkiet. Vänsterpartiet anser vidare, i yrkande 10, att Sverige bör understödja en förändring av den turkiska konstitutionen som ger alla folkgrupper demokratiska rättigheter och rättigheter att utveckla sina språk och sina kulturer.

Motionärerna bakom den enskilda motionen 2004/05:U272 (v, mp) yrkande 2 anser att det inte räcker med förändringar i lagstiftningen om mänskliga rättigheter i Turkiet för att Köpenhamnskriterierna skall anses uppfyllda.

EU-nämndens yttrande

I sitt yttrande påpekar EU-nämnden att den, liksom tidigare år, har ägnat stor uppmärksamhet åt den fortsatta utvidgningen av unionen. EU-nämnden stödde regeringen i frågan om att rådet borde ge Makedonien status som kandidatland utan datum för en förhandlingsstart, och om att rådet antog slutsatser som bekräftar medlemskapsperspektivet för övriga länder inom västra Balkan, liksom om EU:s grannskapspolitik. Liksom under tidigare år har utvidgningsfrågorna varit aktuella i EU-nämndens besöksutbyte och övriga kontakter med kolleger i andra parlament.

Vidare redogör EU-nämnden för att frågan om det konstitutionella fördragets framtid diskuterades vid samrådet den 14 juni inför Europeiska rådets möte i juni 2005. EU-nämndens ledamöter uttryckte stöd för en reflektionsperiod för att ge tid för eftertanke och debatt om EU:s utveckling. EU-nämnden hade tidigare, den 25 april, hållit en offentlig utfrågning om fördraget där bl.a. nyheter i förhållande till gällande fördrag samt debatten i Europa och i Sverige togs upp.

EU-nämnden välkomnar också att samarbetet mellan ordförandeskapen resulterar i långsiktiga gemensamma program och att kommissionen numera publicerar strategiska prioriteringar för en längre period. Sådana program och prioriteringar gör det möjligt för de nationella parlamenten att bättre planera arbetet med EU-frågorna.

Utskottets överväganden

Utskottet är av uppfattningen att utvidgningen är viktig. Sverige har därför från början gett starkt stöd åt utvidgningsprocessen. Utvidgningen är en unik möjlighet att skapa fred och säkerhet i Europa som medför politiska, ekonomiska och miljömässiga fördelar för alla inblandade länder. En större union innebär också bättre möjligheter att skapa en säkrare och tryggare tillvaro för EU:s medborgare. Med fler medlemmar har EU bättre förutsättningar att lösa gemensamma problem och t.ex. bekämpa internationell organiserad brottslighet och människosmuggling. Ett annat tydligt exempel är miljön.

I november 2005 presenterade Kommissionen en strategi för den fortsatta utvidgningsprocessen och översynsrapporter för de förhandlande kandidatländerna Kroatiens och Turkiets uppfyllande av Köpenhamnskriterierna. I samband med dessa rapporter presenterade kommissionen även förslag till anslutningspartnerskap för Kroatien och Turkiet. Dessa anger vilka prioriterade åtgärder som skall genomföras på kort och medellång sikt för fortsatt EU-närmande. Anslutningspartnerskapen kommer även att användas för styrningen av förmedlemskapsstödet till länderna.

Den utvidgningsstrategi som kommissionen presenterade vägleds av tre principer: konsolidering, konditionalitet och kommunikation. Ett av utvidgningsstrategins huvudsyften är att skapa en tydligare utvidgningsprocess för västra Balkan. I strategin tydliggör kommissionen vilka steg som länderna skall följa mot ett medlemskap. Dessa steg är fyra:

- Upprättande av ett stabiliserings- och associeringsavtal (SA-avtal).
- En tids nöjaktig implementering av detta SA-avtal.
- Ansökan om medlemskap och erhållande av status som icke-förhandlande kandidatland med tillgång till alla delar av förmedlemskapsstödet.
- Beslut av rådet, efter en rekommendation av kommissionen, om att inleda medlemskapsförhandlingar, när ansökarlandet bedöms ha gjort tillräckliga framsteg.

Särskilt viktigt är steg tre där kommissionen för in nivån kandidatlandsstatus utan förhandlingsstart med tillgång till förmedlemskapsstöd. Den speciella lösning som tidigare gällt för Turkiet lyfts fram i strategin som generellt tillämplig för västra Balkan.

Ledamöter av utrikesutskottet genomförde i juni 2005, tillsammans med ledamöter från konstitutionsutskottet och under ledning av riksdagens talman, ett tre dagar långt besök i Turkiet i syfte att bl.a. diskutera Turkiets EU-medlemskap och mänskliga rättigheter. Delegationens sammansättning med ordförandena för konstitutions- och utrikesutskotten och riksdagsledamöter från såväl regeringspartiet som oppositionen var ett uttryck för den vikt som riksdagen fäster vid relationerna med Turkiet och en fortsatt integrering av Turkiet i Europa.

Utskottet kan konstatera att en lång rad positiva reformpaket antagits i Turkiet under de senaste åren som ett led i närmandet till EU. Reformansträngningarna har starkt bidragit till att medlemskapsförhandlingar kunde inledas under 2005. Utskottet ser mycket positivt på dessa anslutningsförhandlingar och att de, utifrån ingånga överenskommelser i samband med Europeiska rådet i december 2004, kunde inledas i oktober 2005.

I den senaste översynsrapporten för Turkiet bedömer kommissionen att landet fortsatt tillräckligt uppfyller de politiska Köpenhamnskriterierna och att Turkiet för första gången är en fungerande marknadsekonomi, förutsatt att antagna reformer och den rådande stabiliteten upprätthålls. Kommissionen understryker dock att Turkiets reformtakt avtagit under 2005. Lagstiftning har antagits, men tillämpningen bedöms vara ojämn. Ytterligare ansträngningar krävs främst inom området för mänskliga rättigheter. Utskottet har i betänkande 2005/06:UU8 nyligen redovisat hur reformarbetet i Turkiet fortskrider och kunde i betänkandet framhålla att ett framtida EU-medlemskap för det muslimskt präglade Turkiet skulle vara ett värdefullt bidrag till att utveckla relationen mellan EU och den muslimska världen. Utskottet noterar med tillfredsställelse kommissionens bedömning att Turkiet fortsatt tillräckligt uppfyller de politiska Köpenhamnskriterierna och att landet för första gången bedöms vara en fungerande marknadsekonomi. Enligt vad utskottet också kunnat inhämta har dessutom ett ytterligare

reformpaketet nyligen aviserats som svar på kommissionens översynsrapport. Enligt utskottets mening är det, i den ibland förekommande debatten i Europa, av vikt att Sverige bidrar till en fördjupad förståelse och kunskap mellan EU och Turkiet, och att Sverige aktivt bidrar till EU:s fortsatta utvidgning. Utskottet, som konstaterar att bl.a. Turkiets talman snart besöker Sverige och riksdagen, anser att allt intensivare relationer mellan Turkiet och Sverige är av stort värde.

I den senaste översynsrapporten för Kroatien bedöms landet fortsatt uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna och vara en fungerande marknadsekonomi. Fortsatta ansträngningar krävs dock från Kroatiens sida för att åtgärda de stora eftersläpningarna inom domstolsväsendet samt vad avser verkställighet av domar. Utskottet anser det tillfredsställande att kommissionen i sin rapport finner att Kroatien uppfyller de politiska Köpenhamnskriterierna och bedöms vara en fungerande marknadsekonomi.

Utskottet välkomnar också den politiska överenskommelse som nåddes vid GAERC-mötet i december om anslutningspartnerskapen för Kroatien och Turkiet. Dessa dokument kommer att vara vägledande för ländernas reformarbete de närmaste åren och påverka den takt med vilken anslutningsförhandlingarna kan löpa. Utskottet anser det angeläget att regeringen inom EU aktivt verkar för en fortsatt utvidgning av unionen.

En delegation från utskottet besökte våren 2005 Bulgarien och Rumänien i syfte att bl.a. diskutera dessa båda länders framtida medlemskap i EU och processen dit. Utskottet har också nyligen besökts av det bulgariska parlamentets utrikesutskott.

Kommissionen presenterade i oktober 2005 de årliga översynsrapporterna för Bulgarien och Rumänien. I dessa rapporter redogör kommissionen för en genomgång av de åtaganden som de bägge länderna gjorde under de anslutningsförhandlingar som avslutades i december 2004. I rapporterna klassificerar kommissionen ländernas förberedelser för medlemskap i tre kategorier: områden där man finner en tillfredsställande anpassning till EU:s regelverk, områden där ökade ansträngningar krävs samt områden som kräver omedelbara åtgärder från anslutningsländerna. Kommissionen bedömer att en tillfredsställande anpassning till EU:s regelverk skett på merparten av områdena. Vad avser områden där omedelbara åtgärder krävs identifierar kommissionen 14 områden, fördelade inom sju olika kapitelområden, vad avser Rumänien samt 16 områden, fördelade inom fem kapitelområden, när det gäller Bulgarien.

Översynsrapporterna visar att Rumänien och Bulgarien har gjort framsteg vad gäller de åtaganden som gjorts under medlemskapsförhandlingarna. Båda länderna fortsätter att uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna och betraktas som fungerande marknadsekonomier. Kommissionen bedömer att de båda länderna kan träda in som medlemmar 2007 förutsatt att omedelbara åtgärder vidtas inom 14 områden vad gäller Rumänien och

16 områden vad gäller Bulgarien. I regel handlar det om genomförandet av reformer och ny lagstiftning samt vidareutveckling av den administrativa kapaciteten.

Utskottet har också tagit del av kommissionens uppföljningsrapporter för Bulgarien och Rumänien. Sverige välkomnar att länderna uppfyller de politiska och ekonomiska Köpenhamnskriterierna och att kommissionen bedömer att länderna är klara för en anslutning 2007, förutsatt att de vidtar åtgärder inom de områden som identifierats i rapporten. Sveriges målsättning är att Bulgarien och Rumänien inträder väl förberedda som EU-medlemmar i januari 2007. Det är därför av vikt att länderna nu genomför de åtgärder som kommissionen identifiera i uppföljningsrapporten. Kommissionen kommer att presentera nya rapporter för rådet och Europaparlamentet under våren 2006, varvid kommissionen kommer att lämna en rekommendation om en anslutning av Bulgarien och Rumänien är möjlig den 1 januari 2007. På grundval av kommissionens rekommendation fattar sedan medlemsländerna beslut om tidpunkt för ländernas anslutning.

Regeringen har till riksdagen överlämnat proposition 2005/06:106 Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen, vilken för närvarande bereds av utskottet. Betänkande 2005/06:UU19 avses att justeras i början av maj för att i riksdagens kammare debatteras tisdagen den 9 maj och beslutas onsdagen den 10 maj. Den svenska riksdagens ratificeringsprocess påverkas inte av de översynsrapporter som kommissionen i vår kommer att presentera.

Ett EU-perspektiv om medlemskap för länderna på västra Balkan utfästes vid toppmötet i Thessaloniki år 2003 (den s.k. Thessalonikiagendan). Europeiska rådet bekräftade i juni 2005 sitt åtagande att genomföra Thessalonikiagendan och fastslog att varje enskilt lands framsteg mot integrering i Europa beror på hur landet anstränger sig för att iaktta Köpenhamnskriterierna och villkoren i stabiliserings- och associeringsprocessen. I november presenterade kommissionen ett förslag till ny utvidgningsstrategi för godkännande av medlemsstaterna. Under 2005 tog samtliga länder i regionen viktiga steg i EU-närmandet.

Utskottet konstaterar att det österrikiska ordförandeskapets övergripande målsättning på utvidgningsområdet är att bekräfta att ett medlemskapsperspektiv för länderna på västra Balkan ligger fast. Utskottet anser det angeläget att den utvidgningsdiskussion som hålls under 2006 bekräftar EU:s redan ingångna åtaganden. Inte minst är fortsatt utvidgning en viktig drivkraft för reformprocesserna i anslutnings- och kandidatländerna. Det skapar tillväxt och stabilitet i vårt närområde. Utskottet delar regeringens målsättning, såsom den formuleras i proposition 2005/06:106, att Bulgarien och Rumänien skall kunna bli medlemmar i januari 2007, förutsatt att de uppfyller de krav som EU har ställt.

Vidare välkomnar utskottet regeringens ansträngningar att verka för att takten i anslutningsförhandlingarna med Turkiet och Kroatien återspeglar ländernas reformtakt. Utskottet menar att kommissionens översynsrapporter

utgör ett viktigt instrument i bedömningen av läget i reformerna i Turkiet och Kroatien. Det är angeläget att Turkiet och Kroatien fortsätter ett ambitiöst reformarbete främst inom de områden där kommissionen pekar på väsentliga brister. De prioriteringar som kommissionen anger i anslutningspartnerskapen utgör en god grund för det kommande förmedlemskapsstödet till de båda länderna.

Utskottet konstaterar, mot bakgrund av motionsledes framförda krav på länder som önskar ansöka om medlemskap i unionen om t.ex. homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter samt förbud mot barnäktenskap, att det enligt Maastrichtfördraget, vilket trädde i kraft 1993, följer att varje europeisk stat som respekterar principerna om frihet, demokrati, de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt rättsstatsprincipen får ansöka om att bli medlem av unionen (artikel 49). EU:s regeringschefer gjorde ytterligare förtydliganden vid ett möte i Köpenhamn i juni 1993, där de grundläggande förutsättningarna för medlemskap slogs fast (de s.k. Köpenhamnskriterierna):

- Landet skall ha stabila institutioner som garanterar demokrati.
- Landet skall följa rättsstatsprincipen samt respektera och skydda de mänskliga rättigheterna och minoriteter.
- Landet skall ha en fungerande marknadsekonomi.
- Landet skall ha förmåga att hantera marknadskrafterna och konkurrensstrycket inom unionen.
- Landet skall kunna uppfylla de skyldigheter som följer av medlemskapet, även i den ekonomiska och monetära unionen.

I syfte att bl.a. underlätta beslutsfattandet inom unionen i en ytterligare utvidgad union har ett konstitutionellt fördrag för Europeiska unionen förhandlats fram. Tretton medlemsstater har godkänt EU:s nya konstitutionella fördrag. Efter folkomröstningsresultaten i Frankrike och Nederländerna våren 2005 har flertalet övriga medlemsstater, bl.a. Sverige, valt att tills vidare inte gå vidare med sina ratificeringsprocesser. Vid Europeiska rådets möte i Bryssel den 1 juni uttalade unionens stats- och regeringschefer i en deklaration nödvändigheten av att ta en reflektionspaus. Denna skall enligt deklarationen utgöra en period av eftertanke som skall utnyttjas för att möjliggöra en bred debatt där medborgarna, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, de nationella parlamenten och de politiska partierna deltar. Det konstaterades att en sådan debatt redan hade inletts i flera medlemsstater men att den även i dessa länder bör intensifieras och utvidgas. Reflektionsperioden fortsätter under våren 2006, och stats- och regeringscheferna kommer att mötas i juni för att göra en samlad bedömning av de nationella debatterna och enas om en fortsättning av processen.

För att främja en fördjupad debatt i Sverige under reflektionsperioden beslutade regeringen genom tilläggsdirektiv (dir. 2005:113) i oktober 2005 om förnyat och breddat uppdrag till den parlamentariskt sammansatta Kommittén för EU-debatt. Kommittén skall fokusera sitt arbete på sakpolitiska

frågor i EU. Ett mål är att skapa ett debattforum öppet för både allmänhet och organisationer. Kommittén skall inför Europeiska rådet i juni lämna en rapport till regeringen om EU-debatten i Sverige.

Utrikesutskottet har sedan Sveriges medlemskap i Europeiska unionen haft beredningsansvaret inom riksdagen för den årliga skrivelsen om Sveriges agerande i EU. Utskottet har vid behandlingen av den årliga skrivelsen berett andra utskott och EU-nämnden tillfälle att yttra sig över skrivelsen och haft att samordna utskottens eventuellt olika uppfattningar. En särskild debatt om Europeiska kommissionens arbetsprogram för 2006 hölls i riksdagen den 24 oktober 2005 (prot. 2005/06:37).

Utskottet konstaterar att den årliga skrivelsen har ett nära samband med kommissionens årliga lagstiftningsprogram och att både regeringens årliga skrivelse om EU-arbetet och de nu aktuella programmen handlar om hela fältet av EU-frågor. I samband med beredningen av regeringens skrivelse är det naturligt att följa upp hur programmen har förverkligats.

I arbetsprogrammet för år 2005, vilket utskottet behandlade i betänkande 2004/05:UU10, gick den då nyttillträdda kommissionen ifrån tidigare praxis att försöka åstadkomma en fullständig förteckning över de förslag som avsågs att läggas fram under det kommande året. I stället har arbetsprogrammet getts en mer politisk karaktär, i den meningen att kommissionen framhäver det som är prioriterat. Arbetsprogrammet för 2006 innehåller prioriterade områden och förslag, men således inte samtliga, som avses att läggas fram under 2006.

Utskottet menar vidare att Lissabonstrategin är unionens viktigaste gemensamma verktyg för att uppnå hållbar tillväxt och full sysselsättning. Strategin, som antogs år 2000, syftar till att lägga fast en vision om hur Europas ekonomi och därmed välfärd skall utvecklas. Utskottet menar att det handlar om välfärden för Europas befolkning och den ekonomiska och miljömässiga situation, och konstaterar att de länder som hittills varit mest framgångsrika i att genomföra Lissabonprocessen är de nordiska länderna.

Utskottet konstaterar vidare att ett område som varit mycket uppmärksammat, och som är ett bevis på att det behövs ett gemensamt europeiskt arbete, är frågan om medborgarnas säkerhet – kampen mot terrorism, sexslavhandel och gränsöverskridande brottslighet. Utskottet menar att det är viktigt att det läggs stor vikt vid att utvidga samarbetet på just dessa områden.

Utskottet anser att kommissionens arbetsprogram ligger i linje med en strävan att förbättra välfärden, ekonomin och säkerheten i Europa och att detta sker i samstämmighet med den sociala dimensionen och den miljömässiga hållbarhetsutvecklingen, som Sverige arbetat hårt för.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2004/05:U268 (v) yrkandena 2–5 och 6 i denna del, 2004/05:U272 (v, mp) yrkande 2, 2004/05:U308 (kd) yrkande 19, 2005/06:U6 (kd) yrkande 5, 2005/06:U289 (m)

yrkande 3, 2005/06:U312 (v) yrkandena 1–10, 2005/06:U338 (fp) yrkande 6, 2005/06:U362 (m) yrkande 3, 2005/06:U379 (kd) yrkande 13, 2005/06:U382 (kd) yrkande 19 samt 2005/06:L291 (fp) yrkande 39.

EU:s förbindelser med omvärlden

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt om EU:s förbindelser med omvärlden (avsnitt 2, s. 33–65) behandlas frågor som är av särskild betydelse för utrikesutskottets beredningsområde. Stor vikt läggs vid unionens utrikes- och säkerhetspolitik, EU:s bilaterala och regionala relationer samt EU:s utvecklingssamarbete.

EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Inom utrikes- och säkerhetspolitiken redovisas EU:s arbete inför, under och efter FN:s toppmöte under hösten 2005. Vidare redovisas att flera nya krishanteringsinsatser inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) har påbörjats under året. Arbetet med att förbättra unionens förmåga att bedriva såväl militär som civil krishantering har fortsatt. Också EU:s fortsatta arbete för att öka skyddet för och främja de mänskliga rättigheterna i världen redovisas. I skrivelsen uppges att EU verkar för att de mänskliga rättigheterna skall genomsyra alla delar av utrikespolitiken, såsom utvecklingspolitiken, handelspolitiken och säkerhetspolitiken. År 2005 präglades också av förberedelserna för och deltagande i icke-spridningsavtalets (NPT) översynskonferens i maj, inför vilken rådet antog en gemensam ståndpunkt.

EU:s bilaterala och regionala förbindelser

EU:s bilaterala och regionala förbindelser omfattar ett stort antal länder och regioner i världen. Särskild betoning läggs i skrivelsen på den nordliga dimensionen och regionalt samarbete i norra Europa. I november antogs politiska riktlinjer för en mellan EU och partnerländerna (Ryssland, Norge och Island) gemensamt överenskommen politik för den nordliga dimensionen. Skrivelsen redovisar också utvecklingen under året av relationerna till länder och regioner som Östeuropa och Centralasien, västra Balkan, Mellanöstern, Nordamerika, Afrika, Latinamerika och Karibien samt Asien.

EU:s utvecklingssamarbete

I fråga om utvecklingssamarbete redovisar regeringen i skrivelsen att EU antagit en ny utvecklingspolicy som i december 2005 undertecknats av kommissionens respektive rådets ordförande och Europaparlamentets talman. I skrivelsen redogör regeringen också för bl.a. utvecklingsbistånd i EU:s nya budget (det nya finansiella perspektivet).

Motionerna

EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Moderaterna framför, i partimotion 2005/06:U289 (m) yrkande 1, att Sverige bör arbeta för att EU mer aktivt och tillsammans med USA skall driva demokratifrågor och mänskliga rättigheter gentemot omvärlden.

Moderaterna anser också, vilket framgår av partimotion 2005/06:U290 (m) yrkande 28, att EU bör öka sitt engagemang i förhållande till de blivande grannländerna till unionen, inte minst i form av demokratifrämjande åtgärder.

Folkpartiet argumenterar i partimotion 2005/06:U338 (fp) yrkande 9 för betydelsen av en gemensam utrikespolitik och vikten av att EU talar med en röst i utrikespolitiken. Partiet lyfter också fram det angelägna i att stärka den transatlantiska länken och EU:s samarbete med Nato (yrkande 10). I motionens yrkande 11 framhålls att den europeiska grannskapspolitiken bör utvecklas och specificeras så att den blir ett meningsfullt alternativ till medlemskap i väntan på det senare. Folkpartiet anser också att grannskapspolitiken bör fokusera på de östra grannarna med vilka vi delar landgräns och därmed är mer beroende av. Sverige bör verka för att EU inte ägnar länderna mindre engagemang och intresse, även om Barcelona-processens länder ingår i politikområdet. Sverige bör också verka för att de nya grannländerna skall ges ett medlemskapsperspektiv.

I Kristdemokraternas kommittémotion 2005/06:U384 av (kd) yrkande 10 diskuteras hur uppdrag för EU i framtiden skall kunna inkludera avvärjningsinsatser, stabiliseringsinsatser och andra former av militär assistans till en konfliktzon.

I kommittémotion 2004/05:U319 (mp) yrkandena 1–5, 8 och 12 framför Miljöpartiet sin uppfattning om EU:s utrikes- och säkerhetspolitik mot bakgrund av det tidigare framlagda förslaget till konstitutionellt fördrag för EU. Miljöpartiet anser t.ex. att den föreslagna utrikesministern och dennes roll (den s.k. dubbelhattningen) är för bred och skulle kunna leda till intressekonflikter och därför borde ha avvisats av den svenska regeringen redan i förhandlingarna om konstitutionen.

I kommittémotion 2005/06:U7 (mp) yrkande 2 argumenterar Miljöpartiet för att EU:s medlemsländer skall kunna kritisera andra medlemsstater vid brott mot internationella överenskommelser. I samma motion framförs också, i yrkande 5, kravet på att den terrorstämpling av personer och organisationer som sker i dag i EU:s regi måste upphöra. Miljöpartiet begär, genom partimotion 2005/06:U386 (mp, –) yrkande 3, att implementeringen av en civil fredskår för fullgörandet av icke-militära uppgifter under konflikter, som Europaparlamentet beslutat om och som ministerrådet senare godkänt, skall skyndas på.

EU:s bilaterala och regionala förbindelser

I partimotion 2005/06:U289 (m) framför Moderaterna, i *yrkande 4*, att Albanien, Bosnien och Hercegovina samt Serbien och Montenegro bör ges medlemskapsperspektiv i syfte att ge dessa länder framtidstro och drivkraft för fortsatt reformarbete. Partiet anser också att EU bör ge Moldavien, Ukraina och ett framtida demokratiskt Vitryssland medlemskapsperspektiv för att ge deras folk framtidshopp samt drivkraft att genomföra nödvändiga reformer (*yrkande 5*). Enligt Moderaterna bör vidare EU:s tydliga och långsiktiga engagemang gentemot Georgien, Armenien och Azerbajdzjan prioriteras (*yrkande 6*). Därmed kan en demokratisk och fredlig utveckling i regionen stärkas. I motionens *yrkande 7* framförs uppfattningen att internationell övervakning av den rysk-georgiska gränsen är fortsatt nödvändig och att Sverige aktivt bör verka för att EU skall etablera en gränsövervakningsinsats i Georgien. Partiet anser vidare att Sverige inom EU och OSSE fortsatt måste verka för att få Ryssland att leva upp till åtagandena angående trupptillbakadragande från Georgien (*yrkande 8*) och att EU har ett långsiktigt åtagande framför sig för att främja en politisk reformprocess och demokratisk utveckling i centralasiatiska länder som Kazakstan, Kirgizistan och Uzbekistan (*yrkande 9*). Vidare hävdar Moderaterna att Sverige och EU skall ställa högre krav på Ryssland som demokrati och rättsstat (*yrkande 10*).

I partimotion 2005/06:U362 (m) *yrkande 2* begär Moderaterna att EU fortsatt skall bidra med frihandel och marknadsekonomiska reformer samt etablerandet av rättsstatliga institutioner i relationerna till länderna i Medelhavsområdet och Mellanöstern.

I partimotion 2005/06:U255 (m) *yrkande 21* argumenterar Moderaterna för att Sverige i EU bör verka för stärkta ekonomiska och politiska förbindelser med länderna i Asien och i *yrkande 23* för ett avtal mellan EU och Indien om att underlätta och vidareutveckla den bilaterala handeln och investeringarna.

Folkpartiet lyfter i kommittémotion 2005/06:U214 (fp) upp situationen i Vitryssland. Partiet anser att Sverige måste vidta åtgärder för att säkerställa att EU:s biståndsprogram till Vitryssland fungerar (*yrkande 5*) och att den svenska regeringen i EU-kretsen bör arbeta för genomförandet av en strategisk plan, i vilken upprättandet av en ny demokratifond ingår som en central del (*yrkande 6*). Syftet med planen skulle bl.a. vara att stärka oppositionen i Vitryssland.

Med Kristdemokraternas partimotion 2005/06:U379 (kd) *yrkande 11* väcks krav på att Sverige inom EU skall verka för att samarbetet med Ryssland, Vitryssland och Ukraina förbättras.

Miljöpartiet menar, i kommittémotion 2005/06:U7 (mp) yrkande 3, att Medelhavsländerna måste få möjlighet att skydda sina industrier och sina jordbrukssektorer under en övergångstid. I den enskilda motionen 2005/06:U337 (mp) yrkande 3 begär motionärerna att Sverige i EU skall verka för en mer genomtänkt och sanktionsinriktad Rysslands- och grannskapspolitik.

EU:s utvecklingssamarbete

Moderaterna framhåller i partimotion 2005/06:U290 (m) yrkande 26 att en sammanhållen och konsekvent EU-politik är avgörande för EU:s förmåga att arbeta för fattigdomsbekämpning, demokratiutveckling, korruptionsbekämpning och säkerhetsfrämjande. I yrkande 27 understryks att Sverige måste verka för fortsatt effektivisering, tydligare inriktning på fattigdomsbekämpning och mer demokratifrämjande åtgärder i EU:s bistånd.

EU skall enligt kommittémotion 2005/06:U313 (m) yrkande 11 ställa tydligare krav på respekt för de mänskliga rättigheterna och demokrati inom ramen för Barcelonaprocessen, men även allmänt i utvecklingssamarbetet. I motionens yrkande 4 hävdas att Sverige aktivt bör verka för ett samordnat och sammanhållet användande av de medel som EU har tillgång till inom ramen för den gemensamma utrikespolitiken. I kommittémotion 2005/06:U362 (m) yrkandena 6 och 7 begär Moderaterna förbättringar av EU:s utvärderingsmekanismer för det multilaterala biståndet och stärkta insatser från EU för att bekämpa korruption i mottagarländer.

Folkpartiet framhåller i kommittémotion 2005/06:U209 (fp) yrkande 28 att EU:s biståndspolitik bör vara ett viktigt instrument för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen.

I partimotionerna 2005/06:U336 (fp) yrkande 19 och 2005/06:U338 (fp) yrkande 8 framhåller Folkpartiet att demokrati skall vara det övergripande målet för EU:s utvecklings- och biståndspolitik. Som en naturlig följd av ett mer demokratiorienterat utvecklingssamarbete bör EU också aktivt stödja demokratirörelser i diktaturregimer, i kampen för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter. Folkpartiet liberalerna menar vidare att EU bör ställa tydliga krav på demokrati i de länder som mottar EU-bistånd samt att möjligheten att fasa ut bistånd till länder som inte visar på en trovärdig vilja att genomföra reformer i demokratisk riktning bör införas.

Kristdemokraterna betonar i partimotion 2005/06:U349 (kd) yrkandena 13 och 14 behovet av en europeisk politik för global utveckling. Överensstämmelsen mellan EU:s bistånds-, jordbruks- och handelspolitik måste öka och Sverige aktivt verka för att stärka det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet och ta bort EU:s handelshinder. I kommittémotion 2005/06:U6 (kd) yrkande 2 förespråkar partiet att regeringen på EU-nivå skall driva frågan om att ett närmare samarbete behövs mellan EU-kommissionens olika direktorat, bättre samordning av EU:s utvecklingssamarbete samt ökad samstämmighet mellan olika politikområden.

I partimotion 2005/06:U379 (kd) yrkandena 6 och 7 begär Kristdemokraterna att regeringen inom EU skall verka för att unionen som helhet når upp till FN:s mål om att minst 0,7 % av respektive lands BNI skall gå till bistånd. Regeringen bör vidare inom EU verka för att kvaliteten och samordningen av unionens biståndsinsatser effektiviseras.

I Kristdemokraternas kommittémotion 2005/06:U381 (kd) yrkandena 1 och 3 anförs att regeringen via EU bör främja fattigdomsbekämpning genom stärkt exportekonomi i de minst utvecklade länderna och att det är väsentligt att via EU främja nya finansieringsformer och ekonomisk-juridisk infrastrukturuppbyggnad i de minst utvecklade länderna.

Centerpartiet anser, i partimotion 2005/06:U267 (c) yrkande 7, att en större andel av svenska biståndsmedel bör gå till utbildningssatsningar riktade till kvinnor i fattiga länder.

Miljöpartiet uttrycker i kommittémotion 2005/06:U7 (mp) yrkande 4 oro för tankegångar inom EU om att minska biståndet till den palestinska myndigheten. Motionärerna menar att det finns all anledning att utöva påtryckningar på Hamas men att detta inte får leda till isolering och till att det palestinska folket blir lidande.

EU-nämndens yttrande

När det gäller EU:s förbindelser med omvärlden tar EU-nämnden upp dels frågan om EU:s vapenembargo mot Kina, dels EU:s uppförandekod för vapenexport.

I förra årets skrivelse redogjorde, enligt EU-nämnden, regeringen för EU:s uppförandekod för vapenexport samt EU:s vapenembargo mot Kina. EU-nämnden ägnade stor uppmärksamhet åt dessa frågor förra året. I årets skrivelse sägs att uppförandekoden skall antas som en gemensam ståndpunkt (avsnitt 8.8.1). Beträffande Kina sägs (avsnitt 11.10.1) att frågan om eventuellt hävande av EU:s vapenembargo har avstannat under hösten. EU-nämnden förutsätter att regeringen fortlöpande samråder med EU-nämnden om utvecklingen av dessa bägge frågor.

Utskottets överväganden

EU:s utrikes- och säkerhetspolitik

Utskottet vill inledningsvis understryka att Sverige, genom medlemskapet i Europeiska unionen, deltar i ett samarbete vars uttalade strävan är att förhindra krig på den europeiska kontinenten. EU har starkt bidragit till att bevara freden i Västeuropa under de senaste 50 åren. Utskottet menar att unionens fördjupning och utvidgning även i fortsättningen är det bästa instrumentet för att varaktigt säkra ett förtroendefullt och nära samarbete mellan Europas stater. Möjligheten till integration i EU har stark dragnings-

kraft, och integrationen är i sig själv säkerhetsbefrämjande. Denna integration förutsätter demokrati och goda grannrelationer. Deltagandet i unionen utvecklar ömsesidig solidaritet, gemensamma värderingar och gemensamma politiska intressen.

Enligt utskottets mening är Europeiska unionen i kraft av sin betydelse i ekonomiskt, handelsmässigt och finansiellt hänseende en viktig aktör på den internationella arenan. Unionen har ingått viktiga avtal med de flesta länderna och regionerna i världen och utgör den största aktören i den internationella handeln samt är världens största biståndsgivare.

Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken innebär värdefulla möjligheter för medlemsstaterna att agera som en enad kraft i världspolitiken för stabilitet, samarbete och ömsesidig förståelse. EU:s säkerhetsstrategi från år 2003 har en central och vägledande roll för EU:s samarbete inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Samarbetet är mellanstatligt till sin karaktär och beslut fattas i huvudsak med enhällighet. Ett viktigt beslut för ökad effektivitet och profilering inom unionens utrikespolitik var utnämningen av en hög representant för GUSP.

Europeiska unionen är särskilt aktiv när det gäller att främja de mänskliga aspekterna av de internationella förbindelserna, såsom solidaritet, mänskliga rättigheter och demokrati. Utskottet noterar att EU i detta arbete förfogar över flera instrument, bl.a. klausuler i avtal om handel och utvecklingssamarbete, démarcher, tekniskt bistånd, landresolutioner och offentliga avsiktsförklaringar. I FN är EU en central och aktiv aktör inom de olika organ som behandlar de mänskliga rättigheterna.

Utskottet menar, i likhet med motionsledes framförda krav, att brott mot de mänskliga rättigheterna måste påtalas och fördömas. Det finns ett värde i att Sverige aktivt och tillsammans med andra länder, t.ex. inom EU och tillsammans med USA, driver frågor om demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet anser att Sverige och EU delar grundläggande demokratiska värden med USA och ser därför positivt på ansträngningar till internationell samverkan inom olika områden som t.ex. kampen mot fattigdom, demokratiframjande och medling i regionala konflikter. En stark transatlantisk relation ligger i USA:s och Europas, och därmed Sveriges, intresse även om densamma nu utsätts för påfrestning till följd av olika uppfattningar i synen på betydelsen av multilateralism och globala regelverk i internationella relationer samt i fråga om t.ex. dödsstraffet, rättssäkerheten för Guantánamofångarna, nedrustningsavtal gällande massförstörelsevapen, Internationella brottmålsdomstolen, Kyotoprotokollet och området sexuell och reproduktiv hälsa.

Som utskottet redovisat i betänkande 2004/05:UU10 presenterade kommissionen under år 2005 ett dokument om de strategiska målen för perioden 2005–2009 (KOM/2005/12). I kommissionens strategiska mål för 2005–2009 framhålls att EU måste göra sin röst hörd i världen. Vidare, vilket utskottet redovisade i betänkandet, framhölls i kommissionens strategiska mål att unionens politiska inflytande i större utsträckning bör motsvara

dess ekonomiska vikt. För att lyckas med detta måste unionen nå större politisk samstämmighet i sina relationer med omvärlden, vilket innebär samstämmighet i olika delar av utrikespolitiken, samstämmighet mellan EU:s interna och externa politik och samstämmighet mellan EU:s och medlemsstaternas bilaterala åtgärder. Om Europeiska unionen i större utsträckning vill närvara och utöva inflytande på den internationella arenan måste den tala med en röst och verka för en gemensam ståndpunkt. Likaså är dess inflytande beroende av dess förmåga att upprätta samstämmiga och effektiva förbindelser med centrala partner, vilket i synnerhet gäller de transatlantiska förbindelserna. EU måste hålla fast vid att effektiv multilateralism är det bästa sättet att samarbeta med globala partner. Utskottet uttryckte stöd för dessa uppfattningar i nämnda betänkande.

Såvitt gäller motionsledes framförda krav på EU:s utrikes- och säkerhetspolitik som har att göra med det sedan tidigare framförhandlade konstitutionella fördraget för EU kan utskottet hänvisa till ett tidigare avsnitt i detta betänkande där den nuvarande situationen för det konstitutionella fördraget för EU har kommenterats.

Den transatlantiska länken

Utskottet vill, vilket utskottet nyligen också gjort i betänkande 2005/06:UU18, framhålla att ett fortsatt fördjupat euroatlantiskt säkerhetssamarbete är av grundläggande betydelse för att hantera konflikter i Europa och dess närhet. Nato har, liksom EU och OSSE, stor betydelse för säkerheten i Europa. Sveriges samverkan med Nato på Balkan, samt inom ramen för EAPR och PFF, är ett uttryck för den vikt vi fäster vid Natos roll som militär krishanterare. På samma sätt är samverkan mellan EU och Nato, för europeisk del inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP), ett viktigt instrument för att utveckla den europeiska krishanteringsförmågan. Utskottet vill betona att en grundförutsättning för utvecklingen av en europeisk säkerhets- och försvarspolitik är att EU, förutom att bygga upp en krishanteringsförmåga, etablerar en närmare samarbetsrelation till Nato.

Flera viktiga krishanteringsinsatser inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik (ESFP) har påbörjats. Utskottet noterar med tillfredsställelse att såväl EU:s militära krishanteringsinsats, "Concordia", som inleddes i Makedonien i mars 2003, som krishanteringsinsatsen "Althea", som inleddes i december 2004 i Bosnien och Hercegovina, sker i enlighet med de s.k. Berlin plus-arrangemangen. Utskottet vill framhålla att en grundtanke bakom denna ståndpunkt är att EU inte skall utveckla en egen kapacitet med militära högkvarter, ledningssystem m.m., som skulle kunna utgöra en dubbling och konkurrerande struktur i förhållande till Nato.

Arbetet med att förbättra unionens förmåga att bedriva såväl militär som civil krishantering har fortsatt. Unionen är också, vilket framgått av utskottets betänkande 2005/06:UU9 Internationell terrorism, starkt engage-

rad i kampen mot terrorismen. Det är utskottets uppfattning att EU i kraft av sina insatser för att skapa säkerhet och stabilitet ute i världen även bidrar till att göra livet tryggare för medborgarna inom unionen.

Utskottet anser att det finns behov av att använda ESFP för att bidra till fred och säkerhet utanför EU:s gränser. De nuvarande förmågemålen, EU Headline Goal 2003, utgår från Kosovokrisens krav på förmåga att ingripa. Målen skall vara realiserade år 2010. EU:s säkerhetsstrategi definierar inriktningen av den fortsatta utvecklingen av EU:s krishanteringsförmåga och en viktig del i detta är etableringen av snabbinsatsstyrkor.

EU:s nuvarande snabbinsatsförmåga består i sak av löften från medlemsstaterna om att tillskjuta resurser till insatser när så behövs. För att öka förmågan har Europeiska rådet beslutat att EU skall utveckla en självständig förmåga till snabbinsatser, vilka består av på förhand identifierade och interoperabla förband som skall kunna stödja FN och lösa alla typer av Petersbergsuppgifter, inklusive stridsuppgifter i höga konfliktnivåer. Detta utgör kärnan i förslaget om strukturerat samarbete som förhandlats fram inom ramen för EU:s regeringskonferens.

Sverige har varit en aktiv och bidragande part i den här beskrivna utvecklingen. Utskottet konstaterar även att Sverige solidariskt avser att bidra till EU:s krishanteringsförmåga. En snabbinsatsstyrka bestående av soldater från Sverige, Finland, Norge och Estland skall etableras under svensk ledning. Denna styrka skall stå färdig 2008. Utskottet menar att de kapaciteter, såväl civila som militära, som nu utvecklas inom ramen för ESFP skall ses som ett stöd till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik i syfte att stärka EU:s roll på den internationella arenan vad gäller konfliktförebyggande och krishantering.

Samarbetet inom ESFP är mellanstatligt. Samtliga medlemsstater i EU har, enligt fördraget, rätt att fullt ut delta i EU:s krishanteringsinsatser, men det finns ingen skyldighet att delta. Det ankommer på varje medlemsstat att avgöra om, och i så fall i vilken omfattning, staten i fråga vill göra så. Sverige fattar i varje enskilt fall och i enlighet med svensk lag beslut om medverkan i en krishanteringsinsats. Internationella fredsfrämjande insatser vilar på FN-stadgans principer. Enligt FN-stadgan skall beslut om fredsframtvängande insatser, dvs. sådana insatser som kan innebära våldsanvändning utöver vad som kan anses vara självförsvar, fattas av FN:s säkerhetsråd.

Den europeiska grannskapspolitiken (ENP)

Samarbetet över EU:s yttre gränser, såväl österut som söderut mot Nordafrika, har tidigare reglerats (och regleras alltjämt) dels genom partnerskaps- och samarbetsavtalen (PSA) i östlig riktning och Europa-Medelhavsavtalen (Barcelonaprocessen) i sydlig riktning, dels genom ett antal olika instrument, t.ex. Interreg, Phare, Tacis, Cards och Meda. Omvandling av ekonomin och frihandel är centrala delar i Medaprogrammet. I det ekonomiska och finansiella partnerskapet inom ramen för Barcelonaprocessen

skall länderna också skapa ett område av gemensamt välstånd genom att fram till år 2010 successivt upprätta ett frihandelsområde både mellan EU och partnerländerna, och mellan partnerländerna själva. Samtliga dessa instrument, vars syfte är att främja gränsöverskridande projekt i olika former, har sina egna respektive förordningar som anger vilka projekt som skall prioriteras och hur de skall genomföras. Med den europeiska grannskapspolitiken (ENP) avser unionen att få till stånd en större enhetlighet av regelverken för dessa olika former för samverkan.

Utskottet välkomnar EU:s strävan att genom ENP undvika alltför skarpa politiska och ekonomiska skiljelinjer i Europa i kölvattnet av 2004 års utvidgning. Att det tämligen brokiga regelverk som hittills har reglerat det gränsöverskridande samarbetet nu möjligtvis kan komma att bli enhetligare är också lovvärt.

Icke desto mindre anser utskottet att det finns ett antal frågetecken och problem med den europeiska grannskapspolitiken som förtjänar att diskuteras. Grannskapspolitiken omfattar de länder som gränsar till unionens medlemsstater eller till Bulgarien, Rumänien och Turkiet, dvs. Algeriet, Armenien, Azerbajdzjan, Egypten, Georgien, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Moldavien, Marocko, den palestinska myndigheten, Syrien, Tunisien, Ukraina och Vitryssland. Med Ryssland har EU ett fördjupat samarbete inom fyra samarbetsområden.

Utskottet har i denna del tagit del av Regeringskansliets faktapromemorior 2004/05:FPM73 Europeiska grannskaps- och partnerskapinstrumentet och 2005/06:FPM21 Europeisk grannskapspolitik, kring vilka utskottet även begärt särskilda föredragningar. Utskottet har också i tidigare betänkanden behandlat den europeiska grannskapspolitiken (t.ex. i betänkandena 2004/05:UU10 och 2004/05:UU12).

Utskottet vill understryka vikten av att regeringen framgent inom EU förmår garantera ett genuint politiskt och ekonomiskt engagemang från unionens sida för länderna i EU:s östra närområde och konstaterar att kommissionen i ett meddelande nyligen framlagt förslag om hur grannskapspolitiken skall implementeras och utvecklas (KOM/2005/1521). Utskottet noterar samtidigt att någon faktapromemoria från Regeringskansliet inte utarbetats med anledning av detta meddelande från kommissionen.

Såväl politiken för det utökade Europa, Wider Europe, som den nya grannskapspolitiken har haft som uttalat mål att erbjuda ett alternativ till medlemskap i unionen snarare än att utgöra en väg till anslutning, vilket också bekräftas i ovan nämnda meddelande. Utskottet anser, i kontrast till denna linje, att EU:s politik i förhållande till grannländerna Moldavien, Ukraina och Vitryssland bör innehålla ett medlemskapsperspektiv. Enligt unionsfördragets artikel 49 får varje stat som respekterar de grundläggande principer som anges i fördragets artikel 6.1 ansöka om att bli medlem i unionen. Denna princip bör gälla också för EU:s östliga grannstater. Denna utskottets uppfattning framfördes också vid EU-kommissionären Benita Ferrero-Waldners besök i riksdagen i mars 2006.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2004/05:U319 (mp) yrkandena 1–5, 8 och 12, 2005/06:U7 (mp) yrkandena 2 och 5, 2005/06:U289 (m) yrkande 1, 2005/06:U290 (m) yrkande 28, 2005/06:U338 (fp) yrkandena 9–11, 2005/06:U384 av (kd) yrkande 10 samt 2005/06:U386 (mp, –) yrkande 3.

EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Den nordliga dimensionen och regionalt samarbete i norra Europa

Utskottet menar att EU:s politik för den nordliga dimensionen är ett exempel på ett lyckat samarbete över EU:s yttre gränser. Politiken omfattar det geografiska området från Island i väst till och med nordvästra Ryssland i öst, från Barents och Kara hav i norr till Östersjöns södra kust i syd. Politiken omfattar EU:s medlemsstater samt tre partnerländer, Island, Norge och Ryska federationen. EU:s utvidgning 2004 omfattande bl.a. de fyra Östersjöstaterna Estland, Lettland, Litauen och Polen, innebär att den nordliga dimensionens betydelse har ökat. Utskottet har nyligen begärt och fått en föredragning om den nordliga dimensionen av företrädare för Utrikesdepartementet.

Den andra handlingsplanen för unionens politik för den nordliga dimensionen (ND) sträcker sig till den 31 december 2006. Utskottet anser att en av de viktigaste förändringarna fr.o.m. år 2007 är att Norge, Island och Ryssland inträder som fullvärdiga och jämställda medlemmar. Förutsatt att enighet kan nås om den nya politiken och dess innehåll borde det därmed skapas goda förutsättningar för än mer utvecklade förbindelser mellan EU och nordvästra Ryssland, vilket i sin tur ger Sverige möjligheter till konkret samarbete med Ryssland. Enligt utskottets mening kan politiken för den nordliga dimensionen i mångt och mycket förutses bli ett regionalt uttryck för samarbetet inom de fyra gemensamma områdena mellan EU och Ryssland.

Andra viktiga aktörer i sammanhanget är de regionala råden i norra Europa, CBSS (Östersjöstaternas råd) BEAC (Barents Euro Arctic Council), Nordiska ministerrådet (Nordic Council of Ministers) samt Arktiska rådet (Arctic Council). EU:s engagemang för regionalt samarbete i Östersjöområdet visas genom kommissionens deltagande i Östersjöstaternas råd (CBSS) och i Barentsrådet (BEAC). Vid utrikesministermötena deltar normalt både EU-ordförandeskapet och kommissionen. Utskottet begär normalt föredragningar inför minister- och toppmöten i CBSS. Riksdagen var också, genom en inbjudan till riksdagens talman, representaterad genom en tjänsteman vid Beac:s utrikesministermöte i Harstad i november 2005.

Vitryssland

De politiska förhållandena i Vitryssland präglas av president Aleksander Lukasjenkas auktoritära maktutövning. För att utöva påtryckning på diktaturen i Vitryssland har EU bl.a. infört visumrestriktioner för medlemmar av regimen, samtidigt som EU stöder det civila samhället och demokratiseringsprocessen i landet.

I planeringen av den nya grannskapspolitiken har EU vid Europeiska rådet i juni 2005 uttalat ambitioner att utöka samarbetet med Vitryssland om landet genomför nödvändiga reformer för demokrati och mänskliga rättigheter.

Utskottet delar det starka missnöje som EU har uttalat över att Vitryssland i mars 2006 än en gång genomfört ett val som inte kan anses vara fritt och rättvist. En av utskottets ledamöter deltog i valövervakningen. Utskottet, som kan dela den skarpa kritik som OSSE:s valövervakningskommission uttalat, anser det angeläget att EU undersöker möjligheterna att vidta åtgärder mot dem som bedöms vara ansvariga för valfusket och samtidigt fortsätter att stödja det civila samhället i Vitryssland och verka för en demokratisering. Sanktioner av nu nämnda slag är dock trubbiga instrument, varför det är viktigt att framhålla att ekonomiska och andra straffåtgärder som eventuellt införs inriktas på presidenten och hans närmaste krets.

Enligt utskottets mening kan det anses vara ett viktigt steg framåt för de demokratiska krafterna i Vitryssland att oppositionen i stor utsträckning har lyckats samlas för demonstrationer i centrala Minsk, trots allvarliga hot om repressalier. Det är dock med oro som utskottet tagit del av information om att säkerhetsstyrkor misshandlat och gripit demonstranter som försökt utöva sina politiska rättigheter.

Utskottet konstaterar att Sverige är en av de största bilaterala biståndsgivarna till Vitryssland. Utskottet välkomnar detta stöd och anser att det utgör ett viktigt bidrag till framväxten av ett demokratiskt och pluralistiskt vitryskt samhälle. Utskottet välkomnar att Sverige i november 2003 öppnade ett sektionskontor i huvudstaden Minsk. Detta, som är en del av ambassaden i Moskva, har stärkt den svenska diplomatiska närvaron i landet och har underlättat möjligheterna att följa situationen i Vitryssland samt ökat kontakterna och samarbetet med det vitryska samhället. Som framgår av utrikesministerns svar på fråga 2005/06:1238 är det regeringens målsättning att upprätta en fullvärdig ambassad i Vitryssland så snart resursläget så medger.

Europeiska kommissionens stöd till Vitryssland kanaliseras genom Tacis-programmet och European Initiative for Democracy and Human Rights (EIDHR) samt genom budgetposten ”Decentraliserat samarbete”. Tacis-programmet kräver en överenskommelse med de vitryska myndigheterna medan det för de två sistnämnda programmen inte krävs något godkännande från myndigheterna, vilket möjliggör stöd till det civila samhället och demokratistärkande åtgärder. Genom de två sistnämnda programmen

finansieras viktiga medieprojekt, som omfattar radio- och TV-sändningar (samt journalistutbildning) till Vitryssland. EIDHR bidrar också till finansieringen av European Humanities University i Vilnius.

EU:s relationer med Vitryssland är, som nämnts, fortsatt ansträngda och har inte förbättrats av det nyligen genomförda valet. EU protesterade dock regelbundet mot bristen på demokratisk utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna i landet. Utskottet noterar att Sverige fortsatt driver frågan om vikten av att EU ökar engagemanget, vilket för närvarande är begränsat både till åtgärder och till närvaro, i Vitryssland. Utskottet anser att EU bör intensifiera stödet till en demokratisk utveckling i landet och fortsätta stödja det civila samhället.

Ukraina

Utskottet noterar att relationerna mellan EU och Ukraina under 2005 främst fokuserade på samarbetet inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken och den handlingsplan för samarbetet som antogs i februari. Handlingsplanen kompletterar partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1998 och konkretiserar innehållet i samarbetet mellan EU och Ukraina de närmsta tre åren. Innan handlingsplanen hade hunnit antas inträffade den s.k. orange revolutionen i Ukraina. Detta ledde till att rådet i februari, samtidigt som den tidigare framförhandlade handlingsplanen antogs, också antog slutsatser med åtgärder i form av ett tiopunktsprogram för att ytterligare stärka samarbetet. I december hölls ett toppmöte mellan EU och Ukraina. Vid toppmötet noterades särskilt de framsteg som ägt rum i relationerna under året. EU aviserade även att Ukraina avsågs få marknadsekonomisk status i antidumpningssammanhang. Vidare välkomnade EU den positiva utvecklingen i Ukraina vad gäller ett förbättrat medioklimat liksom ansträngningarna inom demokrati, rättssamhälle och respekt för de mänskliga rättigheterna. Samtidigt underströks behovet av fortsatta framsteg i Ukraina.

Utskottet ser positivt på att Ukraina den 26 mars genomförde fria och rättvisa val, vilket visar att Ukraina lever upp till den orange revolutionens ambition att förändra Ukraina till ett genuint demokratiskt land. Utskottet delar den svenska regeringens bedömning att stora politiska och ekonomiska utmaningar väntar och välkomnar därför statsminister Göran Perssons tydliga uttalande efter valet om att regeringen har beredskap att bistå Ukraina i detta arbete och utveckla de redan goda bilaterala kontakterna och samarbetet med Ukraina.

Västra Balkan

Utskottet har tidigare i detta betänkande lyft fram västra Balkans EU-perspektiv. Utskottet konstaterar att länderna på västra Balkan i olika takt tagit viktiga steg under 2005 i närmandet mot EU även om vägen till ett EU-medlemskap för länderna ännu är mycket lång och kommer att ställa stora krav på kraftfulla åtgärder, politisk vilja och omfattande resurser.

Av särskild vikt är den process som skall avgöra Kosovos framtida status. Den processen inleddes genom utnämmandet av Martti Ahtisaari till FN:s särskilda sändebud i november 2005. Utskottet, som nyligen kunnat diskutera processen med Serbiens president Boris Tadic, menar att EU har en viktig roll i de internationellt ledda förhandlingarna om Kosovos framtida status eftersom unionen, när frågan är avgjord, kommer att behöva ta ett större ansvar än tidigare. Enligt utskottet bör EU:s framtida roll i Kosovo ha fokus på bl.a. institutionsbyggande, stärkande av den politiska och institutionella stabiliteten samt säkra att de lokala myndigheterna tar ett direkt ansvar för Kosovos administration.

Centralasien och södra Kaukasien

EU:s relationer med länderna i Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan och Uzbekistan) har utvecklats, och EU har ingått partnerskaps- och samarbetsavtal med alla länderna. Avtalen med Tadzjikistan och Turkmenistan har dock ännu inte ratificerats av samtliga medlemsstater. EU:s insatser i Centralasien har efterhand ökat och år 2005 uppgick de till ca 66 miljoner euro. En särskild representant för Centralasien har utsetts och den politiska dialogen med de fem länderna har utvecklats.

Sveriges samarbete med länderna i södra Kaukasien, dvs. Armenien, Azerbajdzjan och Georgien, inriktar sig på att främja fred, stabilitet och ekonomisk utveckling. Målet är att stödja en utveckling som grundar sig på självständiga, suveräna stater byggda på demokrati, marknadsekonomi och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Det svenska bilaterala samarbetet med de tre länderna i södra Kaukasien håller långsamt på att byggas upp. Handelskontakterna är dock ännu relativt begränsade.

I januari i år beslutade regeringen om en ny samarbetsstrategi för länderna i södra Kaukasien för perioden 2006–2009. Det övergripande syftet med strategin är att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor och att främja respekten för mänskliga rättigheter. Samarbetet inriktas på att stärka demokratin, öka respekten för mänskliga rättigheter och insatser för att främja hållbar ekonomisk utveckling. Ett jämställdhetsperspektiv skall integreras i samarbetet. Stödet till Azerbajdzjan och Armenien kommer under perioden att uppgå till 10 miljoner respektive 20 miljoner kronor årligen med inriktning på demokrati och mänskliga rättigheter. Strategin omfattar även en regional komponent för att främja konfliktlösning och kontakter över gränserna. Mot bakgrund av det ökade engagemanget har Sida tidigare öppnat ett kontor i Tbilisi, Georgien.

EU:s samarbete med Armenien, Azerbajdzjan och Georgien har efter hand utvecklats. EU har ingått partnerskaps- och samarbetsavtal med de tre länderna och de har, vilket har framgått i ett tidigare avsnitt i detta betänkande, inkluderats i EU:s grannskapspolitik (ENP).

Rådet har också antagit slutsatser om relationerna med Armenien, Azerbajdzjan och Georgien som innebär att EU skall öka sin aktivitet i södra Kaukasien. Dialogen med de tre länderna skall utökas liksom den politiska dialogen om regionen med Ryssland, Turkiet, Iran och USA. Utskottet välkomnar att EU, i samarbete med regionens länder och andra internationella organisationer, skall stödja ansträngningarna att förebygga och lösa konflikter i regionen samt bidra till återuppbyggnad. Unionen skall även fortsättningsvis uppmärksamma de grundläggande frågorna om demokrati, pressfrihet och respekten för de mänskliga rättigheterna i regionens länder. Mot bakgrund av det ökade engagemanget har EU utsett en speciell representant för regionen.

Utskottet noterar att EU:s insats till stöd för rättssektorn i Georgien (Themis) avvecklades i juli 2005. Viss personal har överförs från insatsen till kontoret för EU:s särskilde representant (EUSR) för södra Kaukasien för att på så sätt ge fortsatt stöd till rättsväsendet. Inom EUSR-kontoret har det också skapats en grupp för gränsfrågor. Som ett resultat av en förfrågan från den georgiska regeringen, efter det att OSSE stängt sin gränsobservatörsinsats tidigt 2005, beslutade EU att genom en sådan grupp stödja reformen av den georgiska gränsmyndigheten, rådde de lokala gränsvakterna och följa situationen vid Georgiens gräns. Utskottet noterar att en av gränsstödsgruppens nio experter är svensk och välkomnar gruppens viktiga arbete.

Vid OSSE:s toppmöte i Istanbul 1999 gjorde medlemsländerna ett antal åtaganden, bl.a. inom ramen för CFE-avtalet för att minska konventionella vapen i Europa. Ryssland åtog sig vid toppmötet att dra tillbaka sina trupper från Georgien och Moldavien under 2001, varför dessa åtaganden återfinns i protokollen från toppmötet. Istanbulåtagandena innebar att två av Rysslands baser skulle stängas den 1 juli 2001 och att förhandlingar om de två återstående skulle genomföras under år 2000. EU har en uttalad ambition att föra en dialog om de frusna konflikterna inklusive uppfyllande av Istanbulåtagandena med Ryssland. Inom OSSE tar EU-länderna gemensamt upp vikten av ett ryskt trupptillbakadragande och uppfyllande av Istanbulåtagandena och har regelbundet tagit upp detta i OSSE:s permanenta råd. Utskottet har också inhämtat att Sverige vid OSSE:s ministermöte i december 2005 i Ljubljana tog upp frågan i sitt nationella anförande, liksom vid bilaterala kontakter med Ryssland.

Det kan också framhållas att Ryssland och Georgien i ett bilateralt avtal nyligen kom överens om trupptillbakadragande av de återstående baserna i Georgien fram till 2008, vilket får betraktas som ett framsteg även om det kan beklagas att Ryssland inte uppfyllt Istanbulåtagandena.

Utskottet vill också peka på att EU:s ministerråd (gemensam åtgärd 2006/121/GUSP) i februari 2006 har utnämnt en svensk diplomat till EU:s särskilde representant för södra Kaukasien, vilket återspeglar ett ökat svenskt engagemang i regionen. Utskottet välkomnar detta engagemang.

Uppdraget grundar sig på EU:s politiska målsättningar i södra Kaukasien, och den särskilde representanten skall bl.a. bistå Armenien, Azerbajdzjan och Georgien i genomförandet av politiska och ekonomiska reformer, förebygga konflikter i regionen och bidra till fredliga lösningar av konflikter, bl.a. genom att främja flyktingars och internflyktingars återvändande samt främja och stödja ytterligare samarbete mellan regionens stater, bl.a. i ekonomiska frågor samt i energi- och transportfrågor.

Utskottet har inhämtat att EU för närvarande, genom bl.a. den särskilde representanten, är mycket aktiv i regionen, och dialogen med de tre länderna intensifieras.

Kina och Indien

Utskottet behandlar för närvarande regeringens skrivelse 2005/06:57 En svensk Asienpolitik och återkommer således i ett betänkande till kammaren i dessa frågor. Regeringen konstaterar inledningsvis i skrivelsen att Asienstrategin, som täcker flera politikområden, ger ett tillfälle till en helhetssyn på politiken gentemot Asien: dels genom möjligheten att säkerställa att Sveriges agerande inom olika politikområden är förenligt med det övergripande målet om en rättvis och hållbar global utveckling; dels genom att få en översikt över möjligheter till samverkan med andra bilaterala, regionala och multilaterala aktörer. Medlemskapet i EU innebär en ytterligare plattform att utnyttja för att agera på områden som är prioriterade i relationerna med Asien. Det ställer samtidigt krav, framhålls det i skrivelsen, på att Sverige verkar för att EU för en politik gentemot Asien där en rättvis och hållbar global utveckling tydliggörs som det övergripande målet.

Utskottet finner anledning att lyfta fram att den politiska dialogen mellan EU och Kina fortsätter att utvecklas och att ett toppmöte, som kommit att bli årligt, ägde rum i september 2005. I det gemensamma dokumentet från mötet erinras om hur relationerna har utvecklats under de 30 år som gått sedan diplomatiska förbindelser inleddes. Ett flertal avsiktsförklaringar undertecknades, bl.a. om sysselsättning och sociala frågor samt om en dialog om energifrågor och transportstrategier. En gemensam deklaration om klimatförändringar och energiresursfrågor tillkännagavs.

Utskottet konstaterar att diskussionerna om ett eventuellt hävande av EU:s vapenembargo fortsatte under början av året, men avstannade under hösten. När det gäller EU:s vapenembargo mot Kina och EU:s uppförandekod för vapenexport kan utskottet hänvisa till betänkande 2005/06:UU12, i vilket utskottet behandlar regeringens skrivelse 2005/06:114 Strategisk exportkontroll 2005 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden.

Dialogen och seminarierna mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter utgör en fortsatt viktig del av EU:s politik gentemot Kina.

Av regeringens skrivelse 2005/06:85 framgår vidare att EU och Kina står i begrepp att inleda förhandlingar om ett ramavtal som skall täcka mångfalden och bredden i relationen och ersätta det mer begränsade handels- och ekonomiavtalet från 1985. Utskottet har inhämtat att den svenska regeringen var aktiv under förberedelserna inför förhandlingarna för att viktiga grundprinciper om såväl de mänskliga rättigheterna som nedrustning och icke-spridning skulle återspeglas i avtalet.

Vid toppmötet mellan EU och Indien i september 2005 antogs en gemensam handlingsplan för hur samarbetet skall fördjupas inom ekonomi, politik och handel. Utskottet finner således att det strategiska partnerskapet mellan EU och Indien från år 2004 ytterligare har kunnat konkretiseras och stärkas. Bland annat har en gemensam högnivågrupp bildats som skall se över hur den bilaterala handeln kan underlättas. Utskottet ser positivt på att Sverige tog aktiv del i EU:s förhandlingar om den nya handlingsplanen och välkomnar den dialog och det samarbete inom en rad nyckelområden som nu förestår.

Ryssland

EU och Ryssland har ett omfattande samarbete, inom vilket Sverige är en pådrivande aktör. Ryssland har också, under president Putin, lagt allt större vikt vid relationerna med EU. Samarbetet mellan EU och Ryssland grundar sig på ett partnerskaps- och samarbetsavtal, PSA, som löper t.o.m. 2007. Därutöver enades parterna under toppmötet EU-Ryssland i S:t Petersburg i maj 2003 att fördjupa samarbetet inom fyra samarbetsområden: ekonomi, rätts- och inrikesfrågor, extern säkerhet samt utbildning, forskning och kultur. Så kallade färdplaner för dessa områden antogs i maj 2005.

Både EU och Ryssland eftersträvar fördjupad politisk dialog, ekonomisk integration och förbättrade villkor för handel och ekonomisk utveckling. Sverige och EU stöder Rysslands ambition att bli medlem i världshandelsorganisationen WTO.

Ett genuint partnerskap mellan EU och Ryssland måste, enligt utskottets mening, baseras på gemensamma värderingar. EU och Sverige har också med oro följt utvecklingen på senare år för oberoende medier och den fria opinionsbildningen i Ryssland. Det är utskottets bedömning att brister i dessa avseenden i stor utsträckning beror på att samhällsomvandlingen från en totalitär enpartistat med planekonomi till en demokratisk rättsstat med marknadsekonomi inte har genomförts fullt ut. Att bidra till stärkandet av rättsstaten och att främja framväxten av ett starkt civilt samhälle i Ryssland är därför viktiga mål för både EU:s och Sveriges politik.

En uppriktig – och vid behov – kritisk dialog med Ryssland är ett naturligt inslag i de fördjupade, förtroendefulla relationer som EU eftersträvar med Ryssland. Utskottet anser t.ex. att Ryssland förtjänar kritik för hanteringen av konflikten i Tjetjenien, särskilt vad gäller överträdelserna av de mänskliga rättigheterna och situationen för civilbefolkningen.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2005/06:U7 (mp) yrkande 3, 2005/06:U214 (fp) yrkandena 5 och 6, 2005/06:U255 (m) yrkandena 21 och 23, 2005/06:U289 (m) yrkandena 4–10, 2005/06:U337 (mp) yrkande 3, 2005/06:U362 (m) yrkande 2 samt 2005/06:U379 (kd) yrkande 11.

EU:s utvecklingssamarbete

EU är världens största biståndsgivare. Tillsammans svarar Europeiska gemenskapen (EG) och medlemsstaterna för 55 % av det globala utvecklingsstödet, som 2006 uppgår till ca 46 miljarder euro. EG-biståndet, dvs. det gemensamma bistånd som hanteras av kommissionen och som finansieras genom den allmänna gemenskapsbudgeten och den Europeiska utvecklingsfonden, utgör ungefär 10 % av världens samlande bistånd.

Flera olika organ inom kommissionen styr, planerar och genomför utvecklingssamarbete och bistånd:

- Generaldirektoratet för externa förbindelser svarar för den politiska styrningen genom landstrategier av EG:s utvecklingssamarbete vad avser olika geografiska regioner (utom Afrika) liksom bistånd med politiska inslag, såsom respekt för mänskliga rättigheter och säkerhetsrelaterat bistånd.
- Generaldirektoratet för utveckling svarar för policy och utformning avseende utvecklingssamarbetet, t.ex. landsbygdsutveckling, infrastruktur, livsmedelsfrågor och sociala frågor. Det ansvarar också för landstrategiskt arbete för Afrika.
- Europeaid svarar för genomförandet av huvuddelen av kommissionens bistånd i alla regioner. När det gäller vissa länder på västra Balkan har ansvaret för genomförande delegerats till den europeiska återuppbyggnadsmyndigheten.
- EU-kommissionens kontor för humanitärt stöd (Echo) svarar för förvaltning av kommissionens humanitära bistånd, vilket genomförs av enskilda organisationer och i viss mån FN:s humanitära organ.

I processen inför beslut om stöd till landstrategier och biståndprojekt deltar kommittéer som leds av kommissionen och där medlemsstaterna är representerade.

Kommissionen har delegationer i ca 150 länder. Dessa deltar i genomförandet av EG:s utvecklingssamarbete.

Ministerrådets roll är att gemensamt besluta, tillsammans med kommissionen, om nya initiativ, förordningar och policydokument. Dessa styr både geografisk och tematisk fördelning av medlen. Kommissionen har initiativrätt i fråga om EG:s utvecklingssamarbete. Kompetensen är delad så att det som beslutas inom EU inte hindrar medlemsstaterna att bedriva eget bistånd enligt nationella beslut.

Europaparlamentet är medbeslutande i frågor som har budgeteffekter, dvs. vad gäller geografiska och tematiska budgetförordningar.

Revisionsrätten granskar kommissionens räkenskaper och förvaltning av medlen. Revisionsrätten lägger årligen fram en revisionsrapport till rådet och parlamentet. På grundval av denna fattas beslut i fråga om ansvarsfrihet för kommissionen.

Utskottet konstaterar att 2005 var ett händelserikt år när det gäller förslag och beslut kring EU:s utvecklingssamarbete. Genom föredragningar av statsrådet Carin Jämtin, statssekreterare Annika Söder samt av tjänstemän i Utrikesdepartementet inför rådsmöten med biståndsministrarna har utskottet fortlöpande följt och lämnat synpunkter inför viktigare beslut beträffande unionens utvecklingssamarbete. Utskottet har också tagit del av EU-dokument kring utvecklingssamarbete. Regeringen har i en faktapromemoria, 2005/06:FPM12 EU:s deklaration om utvecklingspolitik, redovisat det förslag i ämnet som förelåg i oktober 2005.

Här kan nämnas några viktiga beslut under 2005 om EU:s utvecklingssamarbete:

- I mars 2005 ställde sig EU bakom Parisdeklarationen¹ om biståndseffektivisering och anpassning till partnerländernas prioriteringar och system.
- I april 2005 publicerade kommissionen tre meddelanden om FN:s millenniemål. Detta var ett led i EU:s förberedelser inför FN:s världstoppmöte i New York i september 2005. Ett meddelande behandlade finansiering för utveckling (KOM/2005/133). Ett annat meddelande tog upp behovet av samstämmighet i politiken, bl.a. om att åtgärder behövs inte bara inom utvecklingspolitiken utan också inom handel, miljö och jordbruk om millenniemålen skall kunna nås (KOM/2005/134). I ett tredje meddelande föreslogs en utvecklingspolitik inriktad på Afrika (KOM/2005/132).
- I maj 2005 antog EU en tidsplan för att medlemsstaterna skall avsätta 0,7 % av BNI till internationellt utvecklingssamarbete senast 2015, med ett mellanliggande samlat mål på 0,56 % senast 2010.
- I december 2005 antog rådet efter förslag från kommissionen en EU-strategi för Afrika. Genom den skall EU bättre bidra till att minska fattigdomen och göra det möjligt att uppfylla FN:s millennieutvecklingsmål i Afrika tillsammans med afrikanska partner. Strategin syftar också till att politiken skall överensstämma med de behov och prioriteringar som anges av samarbetspartnerna. Den innefattar frågor om fred

¹ Parisdeklarationen, <http://www1.worldbank.org/harmonization/Paris/FINALPARIS-DECLARATION.pdf>, är en internationell överenskommelse mellan fler än hundra företrädare för givar- och mottagarländer samt multilaterala och bilaterala utvecklingsorgan. Där anges att givarna bör medverka till att utvecklingssamarbetet anpassas till samarbetsländernas prioriteringar samt till att system och procedurer samordnas bättre och förenklas. Givarna bör även medverka till en bättre arbetsfördelning både beträffande länder och sektorer, utöka andelen programstöd, utöka avbindningen av biståndet samt förstärka systemen för att mäta utvecklingsresultat. Deklarationen består av åtaganden inom tolv områden. Fyra av dessa skall genomföras av samarbetsländerna och åtta berör givarländerna.

och säkerhet, utvecklingsbistånd, de mänskliga rättigheterna och samhällsstyrning, hållbar ekonomisk tillväxt, regional integration och handel samt investering i människor.

- Den 20 december 2005 undertecknade rådets och kommissionens ordförande samt Europaparlamentets talman en förklaring om EU:s utvecklingspolitik, Europeiskt samförstånd. Denna förklaring har förhandlats fram med utgångspunkt från ett förslag som kommissionen lade fram i juli 2005 (KOM/2005/311).

Utskottet ser positivt på dessa steg i ansträngningarna att stärka EU:s utvecklingssamarbete.

I förklaringen om EU:s utvecklingspolitik – nedan benämnd överenskommelse – anges att ”EU:s främsta och övergripande mål för utvecklingssamarbetet är fattigdomsutrotning i samband med en hållbar utveckling, bl.a. i syfte att uppnå millennieutvecklingsmålen”.

Millennieutvecklingsmålen är tidsbundna, mätbara och internationellt överenskomna. För att uppnå dem skall världens länder agera inom ramen för en mängd olika politikområden, bl.a. för att halvera världens fattigdom till år 2015. I samband med FN:s världstoppsmöte i september 2005 bekräftade världsorganisationens medlemsländer sin uppslutning kring FN:s Millenniedeklaration och genomförandet av millennieutvecklingsmålen.

I Millenniedeklarationen slås fast att global utveckling förutsätter en helhetssyn. Insatser för fattigdomsbekämpning, fred och säkerhet, tillväxt, hälsa, utbildning, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati är alla delar av denna helhetssyn. Insikten att en rättvis och hållbar global utveckling är beroende av åtgärder inom ett stort antal politikområden har resulterat i en integrerad dagordning för den globala utvecklingen.

I det följande inriktar sig utskottet främst på överenskommelsen om EU:s utvecklingspolitik och genomförandet av denna. Eftersom utskottet i flera sammanhang nedan gör jämförelser mellan EU:s nya utvecklingspolitik och den svenska politiken för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3 och senare uppföljningar) finns det anledning att här redovisa några viktiga beståndsdelar i denna politik.

Det övergripande målet för den svenska politiken för global utveckling är att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Målet gäller för samtliga politikområden och bygger på insikten om att alla nationella beslut kan ha konsekvenser för andra länders möjligheter till utveckling. Genom en ökad samstämmighet i agerandet mellan relevanta politikområden och aktörer, inklusive FN, EU, utvecklingsbankerna, andra multilaterala institutioner och andra länder, blir fattigdomsbekämpningen effektivare.

Till det övergripande målet om en rättvis och hållbar global utveckling har fogats ett kompletterande mål för svenskt utvecklingssamarbete: att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Politiken för global utveckling skall genomsyras av två perspektiv: dels ett rättighetsperspektiv, dels de fattigas perspektiv. Perspektiven kompletterar och stöder varandra och sätter den enskilda människan i centrum. Perspektiven uttrycker således ett förhållningssätt som utgår från individen som bärare av rättigheter och en syn på fattigdom där brist på makt, säkerhet och möjligheter står i centrum.

Rättighetsperspektivet är baserat på icke-diskrimineringsprincipen och innebär att de mänskliga rättigheterna skall utgöra grunden för åtgärder som syftar till att främja en rättvis och hållbar utveckling. Respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati, jämställdhet mellan kvinnor och män, liksom barnets rättigheter är delar av rättighetsperspektivet. Rättigheterna är universella och odelbara, och den enskilda människan är deras ägare.

Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga individers erfarenheter, intressen, behov och förutsättningar skall vara vägledande i fattigdomsbekämpningen. Dessa måste synliggöras och tas som utgångspunkt i utformning och genomförande av en politik som bekämpar fattigdomen och främjar en rättvis och hållbar global utveckling.

Politiken för global utveckling består av åtta huvuddrag som av riksdagen (bet. 2003/04:UU3) har grupperats på följande sätt:

- Grundläggande värden: demokrati och god samhällsstyrning, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.
- Hållbar utveckling: hållbart utnyttjande av naturresurserna och omsorg om miljön, ekonomisk tillväxt samt social utveckling och trygghet.
- Övriga huvuddrag: konflikthantering och säkerhet samt globala gemensamma nyttigheter.

Huvuddragen skall styra och genomsyra alla politikområden tillsammans med perspektiven och målen. Utskottet har i tidigare sammanhang understrukit att utveckling inte beror på någon enstaka faktor, som bistånd eller handel. Den sker när en rad faktorer samverkar på ett positivt sätt. Den nya politiken utgår från en helhetssyn på vad som krävs för att uppnå en rättvis och hållbar global utveckling. Den omfattar därför alla berörda politikområden.

En rättvis och hållbar global utveckling kan bara uppnås genom att många krafter drar åt samma håll. Samstämmighet skall prägla både den nationella politiken och den som drivs inom EU. Kopplingar måste göras mellan säkerhets-, handels-, jordbruks-, folkhälso- och migrationspolitik och global utveckling. Utskottet har tidigare understrukit att det Sverige säger och gör i ett sammanhang måste stämma med svenskt agerande i ett annat. Samstämmighet ökar också effektiviteten, genom att kunskaper från olika områden tas till vara och genom att olika insatser kan förstärka i stället för att motverka varandra.

När det gäller den nyligen träffade överenskommelsen om EU:s utvecklingssamarbete välkomnar utskottet, som nämnts, att det där slås fast att unionens främsta och övergripande mål för utvecklingssamarbetet är fattigdomsutrotning i samband med en hållbar utveckling, bl.a. i syfte att uppnå

millennieutvecklingsmålen. Utskottet konstaterar att det finns tydliga beröringspunkter mellan Sveriges politik för global utveckling och politiken för EU:s utvecklingssamarbete.

Det är enligt utskottet positivt att vikten av god samhällsstyrning och mänskliga rättigheter lyfts fram i överenskommelsen. Där slås fast att avskaffande av fattigdom bara är möjligt om god samhällsstyrning och respekt för de mänskliga rättigheterna införlivas i det långsiktiga utvecklingssamarbetet i respektive land.

Som utskottet återkommer till nedan skall EU:s utvecklingspolitik samordnas bättre med andra delar av EU:s politik för yttre förbindelser. Den skall tillämpas på de länder som definieras som utvecklingsländer enligt kriterier som anges av OECD:s biståndskommitté (*DAC, Development Assistance Committee*). Ytterligare ett syfte med överenskommelsen om EU:s utvecklingspolitik är att slå fast en gemensam vision som är vägledande för EU:s åtgärder både på medlemsstatsnivå och på gemenskapsnivå i utvecklingssamarbetet. Detta väntas leda till effektivisering av utvecklingssamarbetet.

Utskottet noterar att kommissionen betecknat överenskommelsen om utvecklingspolitiken som en nyckelkomponent i EU:s externa politik vid sidan av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och handelspolitiken. Den utgör enligt kommissionen också en länk mellan utvecklingspolitik och andra näraliggande områden som migrations-, miljö- och sysselsättningspolitik. Överenskommelsen ger uttryck för att utvecklingssamarbetet behöver omfatta en blandning av bistånd, handel och andra samarbetsformer, utformade efter behoven i varje enskilt partnerskap. Utskottet välkomnar ett sådant synsätt och konstaterar att den därvidlag företer stora likheter med den svenska politiken för global utveckling.

Utskottet redovisar nedan, utifrån motionsförslag som behandlas i betänkandet, några av beståndsdelarna i överenskommelsen om EU:s utvecklingspolitik. Dessförinnan redogör utskottet här kortfattat för innehållet i de två huvuddelarna av överenskommelsen.

Den *första delen* i överenskommelsen, benämnd *EU:s utvecklingsvision*, anger gemensamma mål och principer för utvecklingssamarbete. Genom denna denna policyförklaring bekräftar EU sina åtaganden om fattigdomsutrotning, ägarskap, partnerskap, vikten av att leverera mer och bättre bistånd och att främja samstämmighet i utvecklingspolitiken. Här ges också vägledning till gemenskapen och medlemsstaterna när det gäller utvecklingssamarbete i utvecklingsländerna.

Som framgått utgör fattigdomsutrotning inom ramen för en hållbar utveckling det främsta och övergripande målet för EU:s utvecklingspolitik. Andra viktiga mål som redovisats är mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning. Fattigdom betraktas utifrån ett mångdimensionellt perspektiv som innefattar faktorer av ekonomisk, social och miljömässig karaktär.

Kampen mot fattigdom förutsätter en balans mellan aktiviteter som syftar till mänsklig utveckling, skydd av naturresurser samt ekonomisk tillväxt och välståndsskapande som gagnar fattiga människor.

Avsikten är att EU:s utvecklingsvision skall bidra till en gemensam värdegrund. De gemensamma principerna är ägarskap och partnerskap, fördjupad politisk dialog, deltagande från det civila samhället, jämställdhet och fortlöpande engagemang för att hindra staters sönderfall. Utvecklingsländerna har själva huvudansvaret för sin utveckling, men EU delar ansvaret för gemensamma ansträngningar som görs inom ramen för partnerskap.

Utskottet konstaterar att principerna ligger väl i linje med Sveriges politik. Samtidigt vill utskottet understryka vikten av att regeringen bevakar att dessa också får ett praktiskt och konkret genomslag i gemenskapens biståndsinsatser.

EU antog, som framgått, i maj 2005 en tidsplan för att medlemsstaterna senast 2015 skall avsätta 0,7 % av BNI till internationellt utvecklingssamarbete, med ett mellanliggande samlat mål på 0,56 % senast 2010.² Utskottet ser positivt på att detta åtagande bekräftas i överenskommelsen. Där framgår också att detta innebär att unionens (dvs. gemenskapens och medlemsstaternas) årliga bistånd fördubblas till mer än 66 miljarder euro år 2010.

Utskottet välkomnade i sitt budgetbetänkande rörande utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (bet. 2005/06:UU2) att EU-länderna enats om höjda biståndsnivåer. Samtidigt framhöll utskottet att det är angeläget att Sverige även i fortsättningen söker påverka såväl övriga EU-länder som andra biståndsgivare till en mer generös biståndspolitik. Utskottet vill också nu understryka denna uppfattning, inte minst mot bakgrund av att FN och Världsbanken bedömer att det krävs närmare en fördubbling av de globala biståndsflödena om millenniemålen skall kunna nås.

I överenskommelsen anges att ytterligare skuldåtgärder kommer att övervägas och även innovativa finansieringskällor. Minst hälften av EU:s biståndsökning skall gå till Afrika, samtidigt som enskilda medlemsstaters prioriteringar för utvecklingsbiståndet respekteras. Unionen skall fortsätta att prioritera stöd till de minst utvecklade länderna och andra låginkomstländer. Medlemsstaterna kan enligt överenskommelsen även i fortsättningen koncentrera sitt bistånd till områden och regioner där de har komparativa fördelar.

EU skall erbjuda mer och bättre bistånd via genomförande och uppföljning av de åtaganden om biståndseffektivitet som EU gjort bl.a. genom Parisdeklarationen (se ovan). Konkreta mål för effektivare bistånd skall stäl-

² I rådets slutsatser i maj 2005 fastställdes att de medlemsstater som ännu inte har nått en biståndsnivå på 0,51 % av BNI åtar sig att nå denna senast 2010 inom ramen för sina respektive budgetfördelningsprocesser, medan de länder som redan ligger över denna nivå åtar sig att fortsätta sina ansträngningar. De medlemsstater som har anslutit sig till EU efter 2002 och som ännu inte har nått ett offentligt utvecklingsbistånd på 0,17 % av BNI kommer att sträva efter att öka biståndet för att nå denna nivå senast 2010 inom ramen för sina respektive budgetfördelningsprocesser, medan de länder som redan ligger över denna nivå åtar sig att fortsätta sina ansträngningar. Medlemsstaterna åtar sig att nå målet 0,7 % av BNI senast 2015, medan de som har nått detta mål åtar sig att ligga kvar över detta. De medlemsstater som har anslutit sig till EU efter 2002 kommer att sträva efter att senast 2015 ha ett offentligt utvecklingsbistånd på 0,33 %.

las upp till 2010. Grundläggande principer i detta sammanhang är nationellt ägarskap, samordning och harmonisering mellan biståndsgivare – med utgångspunkt från fältnivån – samt anpassning till mottagarlandets system och resultatriktade insatser.

När omständigheterna medger detta skall, enligt överenskommelsen, användningen av budgetstöd öka. Detta ses som ett sätt att främja mottagarlandets ägande av den egna utvecklingsstrategin och stödja partnerlandets ansvar och förfaranden och finansiera nationella strategier för fattigdomsminskning. Det syftar också till att främja en sund och öppen förvaltning av offentliga finanser. Avbindning av bistånd skall främjas ytterligare.

I betänkande 2005/06:UU2 berörde utskottet frågan om budgetstöd via den svenska biståndsbudgeten. Utskottet konstaterade då att det i samarbetet med några av världens fattigaste länder finns grundläggande problem som rör kapacitetsbrist, svaga institutioner och regeringar, korruption, svag demokrati och bristande respekt för mänskliga rättigheterna. Allt detta, menade utskottet, ställer särskilda krav på analys och väl avvägda bedömningar av risker och potentiella fördelar med budgetstöd i jämförelse med andra samarbetsformer. Av särskild vikt är analys av den ekonomiska politiken, strategin för fattigdomsminskning och de offentliga finansiella styrsystemen. En bedömning skall också göras av hur samarbetspartnerns kapacitet skall kunna stärkas. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att resonemanget även är tillämpligt vid beslut om huruvida budgetstöd skall lämnas via gemenskapens utvecklingsbistånd.

Utskottet vill understryka vad som anges i överenskommelsen om att EU skall främja samordning, harmonisering och anpassning till mottagarens system. Unionen vill medverka till bättre samordning mellan givare genom att söka få till stånd gemensamma fleråriga program som bygger på partnerländernas strategier och processer. I deklarationen slås fast att EU kommer att spela en ledande roll för att genomföra Parisdeklarationens åtaganden.

Utskottet välkomnar denna hållning och konstaterar att det av budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 7) framgår att regeringen står bakom Parisdeklarationen. Enligt budgetpropositionen avser regeringen att fortsätta att anpassa biståndet till partnerländernas prioriteringar och system, samordna och förenkla biståndsprocedurer samt arbeta för en bättre redovisning av resultaten av fattigdomsminskning.

Vad gäller den första delen av EU:s överenskommelse om utvecklingspolitik anges där också att samstämmighet mellan olika politikområden skall främjas, exempelvis utvecklingsssamarbete, handel, säkerhet och migration. Alla dessa politikområden har betydelse för möjligheterna att nå millenniemålen.

Den *andra delen* av överenskommelsen, som har rubriken *Europeiska gemenskapens utvecklingspolitik*, anger hur gemenskapen skall genomföra EU:s utvecklingsvision (i den första delen av överenskommelsen) via de resurser som anförtros gemenskapen.

Gemenskapens politik skall komplettera medlemsstaternas egna insatser. Utskottet ser positivt på att detta tydligt kommer till uttryck i överenskommelsen. Det är viktigt att gemenskapens utvecklingsinsatser inte överordnas medlemsstaternas.

Gemenskapens insatser skall anpassas till det enskilda landets eller regionens behov, prioriteringar och tillgångar. Fördelningen av resurser skall ske med hjälp av objektiva och öppna fördelningskriterier, baserade på behov och resultat.

I EU-överenskommelsen anges att principen om koncentration skall vara vägledande för gemenskapen i alla program avseende länder och regioner. Detta innebär att man, i dialog med partnerländer, skall välja ut ett begränsat antal prioriterade områden snarare än att sprida insatserna på alltför många sektorer. Gemenskapen kan vara särskilt aktiv på nio områden:

1. Handel och regional integrering
2. Miljön och hållbar förvaltning av naturresurser
3. Infrastruktur, kommunikationer och transport
4. Vatten och energi
5. Landsbygdsutveckling, fysisk planering, jordbruk och tryggad livsmedelsförsörjning
6. Samhällsstyrning, demokrati, mänskliga rättigheter och stöd till ekonomiska och institutionella reformer
7. Konfliktförebyggande och svaga stater
8. Mänsklig utveckling
9. Social sammanhållning och sysselsättning

För vart och ett av dessa områden redovisas i överenskommelsen närmare uppgifter om hur gemenskapens insatser skall inriktas och prioriteras.

Inom all verksamhet skall följande frågor av övergripande karaktär integreras: främjande av de mänskliga rättigheterna, jämställdhet, demokrati, gott styre, barns rättigheter och ursprungsbefolkningar, miljöhållbarhet och kamp mot hiv/aids. Dessa övergripande frågor är samtidigt både mål i sig och avgörande faktorer för att göra samarbetet effektivare och hållbarare.

Utskottet konstaterar att de nio områdena, liksom insatser för demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, mänsklig utveckling inklusive utbildning etc., ligger väl i linje med vad som förordas i nu aktuella motioner eller tidigare ställningstaganden från utskottet. Samtidigt vill utskottet understryka att ägarskap och partnerskap samt prioriteringar i landstrategier är viktiga principer som måste få genomslag. Detta kan påverka vilka områden som väljs ut för gemenskapsinsatser.

Stöd från gemenskapen kommer även i fortsättningen att lämnas till globala fonder och initiativ som är tydligt kopplade till millenniemålen och till gemensamma globala nyttigheter. Åtagandena om bättre samstämmighet i utvecklingspolitiken skall komma till uttryck i ett rullande program som utarbetas av kommissionen och medlemsstaterna.

Utskottet har under 2006 kunnat konstatera att det, med utgångspunkt i överenskommelsen om EU:s utvecklingspolitik lagts fram en rad förslag som syftar till genomförande. Medelstilldelningen utgör ett viktigt steg i sammanhanget.

Inom EU pågår för närvarande arbetet med att utforma de förordningar som skall reglera olika delar av unionens långtidsbudget för perioden 2007–2013. Av särskilt intresse i detta sammanhang är förslaget avseende budgetkategori 4 (det utrikespolitiska området) i långtidsbudgeten som presenterades i september 2004 (KOM/2004/629). Regeringen har i faktabromoria 2004/05:FPM46 redogjort för huvuddragen i kommissionsförslaget.

En av de nya förordningar (nedan benämnda instrument) som behandlas i det aktuella förslaget avser ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete mellan EU och tredjeland (DCECI, *Development Co-operation and Economic Co-operation Instrument*). Den föreslås ersätta 16 nu gällande förordningar.

Syftet med DCECI är att förenkla förfarandet, effektivisera utvecklingssamarbetet och underlätta för partnerländerna. Den skall främja ekonomisk och social utveckling, harmonisk och successiv integration i världsekonomin och kampen mot fattigdomen samt ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete i tredjeland. Dessa åtgärder skall komplettera medlemsstaternas åtgärder och vara samstämmiga med gemenskapens utvecklingspolitik.

DCECI omfattar enligt kommissionens förslag Afrika, Västindien och Stilla havsområdet (AVS-länderna), Latinamerika, Asien, Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Uzbekistan, Tadzjikistan och Turkmenistan) samt Mellanöstern (Irak, Gulfstaterna, Jemen och Iran). DCECI föreslås styras av geografiska program och tematiska strategier. Dessa skall följas upp av en förvaltande kommitté.

Kommissionens förslag innebar att även Europeiska utvecklingsfonden (EUF) skulle införlivas i EU:s långtidsbudget. Europeiska rådet har dock kommit överens om att inte föra in EUF i budgeten. Därmed kommer huvudparten av stödet till AVS-länderna framgent att finansieras via EUF.

Ett antal mål och principer föreslås för arbetet med att specificera land- respektive regionstrategier samt tematiska strategier. Dessa syftar till att

- förenkla EU:s insatser,
- fördjupa de bilaterala relationerna mellan EU och utvecklingsländer,
- prioritera fattigdomsbekämpning inom ramen för hållbar utveckling,
- verka för att bekämpa den extrema fattigdomen i enlighet med millenniutvecklingsmålen,

- skapa en politisk omgivning som garanterar fred, säkerhet, stabilitet och respekt för de mänskliga rättigheterna.

När det gäller utvecklingssamarbete som – utifrån Cotonouavtalet – bedrivs med AVS-länderna kommer nära 22,7 miljarder euro att anslås för perioden 2008–2013 inom ramen för Europeiska utvecklingsfondens verksamhet. Detta bekräftades i anslutning till Europeiska rådets möte i december 2005. Dessa medel ligger således utanför EU:s långtidsbudget 2007–2013. AVS-länderna finns dock med som mottagare av stöd från den reguljära budgeten (t.ex. vad gäller en del globala fonder) men i praktiken kommer detta att ske i ytterst liten omfattning.

Förhandlingar pågår för närvarande (mars 2006) om den del av DCECI som avser budgetmedel för utvecklingssamarbete mellan EU och de länder som inte är AVS-länder, dvs. länder i Latinamerika, Asien, Centralasien samt Mellanöstern (se ovan).

Som ett led i reformeringen av budgetstrukturen för EU:s yttre åtgärder har kommissionen under våren 2006 lagt fram förslag om sju tematiska program. Dessa avser följande områden:

- Mänsklig och social utveckling (KOM/2006/18)
- Icke- statliga aktörer och lokala myndigheter inom utveckling (KOM/2006/19)
- Miljö och hållbar förvaltning av naturresurser, inklusive energi (KOM/2006/20)
- Tryggad livsmedelsförsörjning (KOM/2006/21)
- Främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i världen (KOM/2006/23)
- Samarbete med industrialiserade länder och andra höginkomstländer (KOM/2006/26)

Regeringen har i faktapromemoria 2005/06:FPM75 redovisat huvuddragen i de tematiska programmen. Av promemorian framgår att Sverige generellt är positivt till kommissionens ambitioner att förenkla och effektivisera budgetstrukturen så länge som övergripande målsättningar om fattigdomsbekämpning, millenniemålen och Parisdeklarationen beaktas.

De förslag i övrigt som lagts fram och som syftar till att genomföra EU-överenskommelsen om utvecklingspolitik avser bl.a. förenklingar av EU:s samarbetsprogram och andra åtgärder för att samordna och effektivisera biståndet samt förslag om en planeringscykel för bistånd under perioden 2007–2013. Dessutom har tematiska förslag presenterats, exempelvis om satsningar på biobränslen, dricksvatten och finansiering av infrastruktursatsningar i Afrika.

När det gäller effektivisering av EU:s bistånd har kommissionen nyligen lagt fram förslag som bl.a. innefattar ett EU-gemensamt ramverk för utarbetande av landstrategier och program (KOM/2006/88). Ramverket är tänkt att användas även i medlemsstaternas egna planeringsprocesser.

Detta och övriga förslag om hur EU:s bistånd skall nå fram bättre och snabbare behandlas i en faktagenommemoria från Regeringskansliet, 2005/06:FPM71.

Utskottet vill understryka att det är av största vikt att regeringen verkar för att överenskommelsen om EU:s utvecklingspolitik får genomslag såväl i budgetsammanhang som i beslut och genomförande av andra åtgärder. Utskottet vill särskilt framhålla att principerna om fattigdomsutrotning, ägarskap och partnerskap skall komma till tydligt uttryck.

När det gäller Sveriges utvecklingssamarbete ägnar utskottet stort intresse åt frågor om *uppföljning och utvärdering*. Detta har kommit till uttryck bl.a. i budgetbetänkanden (se exempelvis betänkande 2005/06:UU2) och i utskottets uppföljning av Sveriges politik för global utveckling. Mot denna bakgrund, och med anledning av motionsförslag om EU:s biståndsinsatser, vill utskottet här något närmare beröra utvärderingsfrågor.

Utskottet konstaterar att det i EU:s överenskommelse om utvecklingssamarbete anges att man tagit lärdom av en utvärdering av förklaringen om Europeiska gemenskapens utvecklingspolitik från 2000 och dess effekt på gemenskapsbiståndet.

Reformeringsen av EU:s biståndsinsatser 2000 innefattade bl.a. förbättrad programplanering med inriktning på fattigdomsutrotning och inrättande av en gemensam enhet, Europeaid, med ansvar för genomförandet av biståndet. En omfattande delegering till 80 delegationer som blev ansvariga för förvaltningen av biståndet ägde rum. De personella resurserna ökades, arbetsmetoderna förbättrades och utbildningsinsatserna stärktes.

I EU:s överenskommelse anges att utvärderingen 2000 av unionens utvecklingspolitik visat att alla delar av kommissionen borde ha varit mer delaktiga i denna och att den skulle ha behövt ett brett stöd i Europaparlamentet. Tre parter har som framgått träffat den nya överenskommelsen, varav Europaparlamentet är en. Det slås fast att överenskommelsen konsekvent skall tillämpas i gemenskapens utvecklingsprogram i alla utvecklingsländer.

Utskottet ser positivt på att det i överenskommelsen om EG:s utvecklingssamarbete anges att kommissionen bör utarbeta mätbara mål för genomförandet. Där anges också att kommissionen i sin årsrapport om genomförande av gemenskapens utvecklingspolitik regelbundet bör bedöma måluppfyllelsen. Utskottet anser att indikatorer kan vara ett sätt att underlätta bedömning av måluppfyllelsen och vill i övrigt framhålla att det är viktigt att årsrapporten blir tydlig och informativ.

Som framgått kommer Europeiska gemenskapen att även i framtiden lämna stöd till globala fonder och program. Utskottet har i betänkande 2005/06:UU2 understrukit att uppföljning och utvärdering av de svenska bidragen till de multilaterala organen behöver stärkas. I nu aktuellt sammanhang förespråkar utskottet att regeringen verkar för uppföljning och utvärdering av gemenskapens bidrag till multilaterala fonder och program.

En extern kvalificerad bedömning av gemenskapens utvecklingssamarbete väntas komma till stånd 2007. OECD/DAC, där Europeiska gemenskapen är medlem, genomför vart fjärde eller femte år en granskning av varje medlems utvecklingspolitik. Den senaste granskningen av gemenskapens politik genomfördes 2002.

Vad gäller det motionsförslag där tydligare *krav inom Barcelonaprocessen på respekt för mänskliga rättigheter och demokrati* konstaterar utskottet följande.

Barcelonaprocessen har som mål att skapa ett område runt Medelhavet med fred och stabilitet, delat välstånd och förstärkt samarbete i sociala och kulturella frågor. Det officiella namnet är Partnerskapet Europa-Medelhavet (Euro-Mediterranean Partnership, EMP). Till samarbetet finns knuten en parlamentarisk församling, Empa (Euro-Mediterranean Parliamentary Assembly) som har årliga sessioner.

Barcelonaprocessen omfattar i dag de 25 EU-medlemsstaterna samt Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel, Jordanien, Syrien, Libanon, Turkiet och den palestinska myndigheten.

Demokrati och mänskliga rättigheter ingår som en viktig del i Barcelonaprocessen och omnämns särskilt i första kapitlet i Barcelonadeklarationen, den deklaration som antogs när processen upprättades 1995.

Samtliga associeringsavtal mellan EU och Medelhavspartnerna innehåller klausuler som föreskriver en politisk dialog samt krav på att mänskliga rättigheter respekteras av parterna. Om så inte sker kan EU vidta åtgärder, exempelvis upphäva avtalen. Underkommittéer för mänskliga rättigheter har upprättats inom ramen för associeringsavtalen med Marocko, Jordanien och Tunisien. En dialog om mänskliga rättigheter har inletts med Egypten.

I reglerna för EU:s Medelhavsbistånd, MEDA, finns krav på respekt för demokratins och rättsstatens principer samt mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Där föreskrivs bl.a. att EU kan vidta sanktioner mot de länder som inte uppfyller dessa förutsättningar.

Inom EU:s nya granskingspolitik, ENP, utarbetas nationella handlingsplaner tillsammans med respektive land. Frågor om politisk dialog och reformer samt demokratisering och främjande av rättsstaten utgör en central del av dessa planer. Av kommissionens arbetsprogram för 2006 framgår att en första granskning av sådana handlingsplaner skall publiceras under fjärde kvartalet.

Som utskottet redovisat ovan pågår inom EU arbetet med att utforma de förordningar som skall reglera olika delar av unionens långtidsbudget för perioden 2007–2013.

I kommissionens förslag beträffande budgetkategori 4 (det utrikespolitiska området) ingår, förutom förordningen om DCECI som utskottet redogjort för ovan, ett instrument för europeiskt grannskap och partnerskap. Detta föreslås omfatta de tredjeländer som deltar i EU:s grannskapspolitik, dvs. länderna i södra och östra delarna av Medelhavsområdet,

Ukraina, Moldavien och Vitryssland samt länderna i södra Kaukasus. MEDA föreslås således upphöra och samarbetet införlivas i instrumentet för europeiskt grannskap och partnerskap.

För detta instrument och i tre andra nya instrument på det utrikespolitiska området har kommissionen, som nämnts ovan, föreslagit ett tematiskt program för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i världen avseende budgetperioden 2007–2013 (KOM/2006/23).

Ett mål för det nya programmet är att öka respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna där de är mest i farozonen och ge stöd till och visa solidaritet med offer för förtryck och våld. Ett annat mål är att stärka det civila samhällets roll i fråga om främjande av de mänskliga rättigheterna och demokratiska reformer genom att stödja konfliktförebyggande och genom att bredda det politiska deltagandet och den politiska representationen. Programmet avser också utveckling av valövervakning och åtgärder för att öka tilltron till den demokratiska valprocessen.

Vad gäller den motion som tar upp *EU:s bistånd till den palestinska myndigheten* konstaterar utskottet att rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) vid sitt möte den 10–11 april 2006 antog slutsatser om fredsprocessen i Mellanöstern.

I rådsslutsatserna uttrycktes djup oro över att den nya Palestinska regeringen inte har åtagit sig att följa de tre principer som slagits fast av rådet och kvartetten i uttalanden den 30 januari: icke-våld, erkännande av Israels rätt att existera och accepterande av befintliga överenskommelser. Rådet anmodade den nya palestinska regeringen att svara upp mot och genomföra dessa tre principer och att åta sig att följa president Abbas plattform för fred. På så vis, menade rådet, skulle det palestinska folkets strävanden för fred och en självständig statsbildning främjas.

Av rådsslutsatserna framgår att EU, i enlighet med kvartettens uttalande den 30 mars, ser över sitt stöd till palestinierna mot bakgrund av den nya regeringens åtagande i enlighet med de nämnda principerna. Avsaknaden av ett sådant åtagande kommer enligt rådet oundvikligen att få effekt på det direkta stödet till den nya palestinska regeringen. EU kommer, enligt slutsatserna, att fortsätta att lämna nödvändigt stöd för att svara upp mot grundläggande behov hos den palestinska befolkningen. I detta sammanhang underströk rådet vikten av att förbättra tillträde och rörlighet och uppmanade både den palestinska och den israeliska sidan att genomföra avtalet från den 15 november 2005 om rörlighet och tillträde.

Rådet upprepade på nytt att det avser att bevara och fortsätta främja ett demokratiskt funktionssätt och utveckling av den Palestinska myndighetens institutioner. I det sammanhanget betonades den centrala roll som president Abbas har i sin egenskap av högsta representant för den Palestinska myndigheten och PLO. Rådet upprepade sitt stöd för president Abbas.

Kort tid innan rådsslutsatserna antogs, den 15 mars 2006, avslutade utrikesutskottet utarbetandet av betänkande 2005/06:UU8 Vår relation till den muslimska världen i EU:s grannskapsområde, som därefter har godkänts av riksdagen (rskr. 2005/06:182–183).

I betänkandet framhöll utskottet de tre ovannämnda principerna om icke-våld, erkännande av Israels rätt att existera och acceptering av befintliga överenskommelser. Utskottet menade ”att Hamas måste öppna för ett erkännande av Israels rätt att existera, upphöra med vålds- och terroristhandlingar samt att en ny regering måste respektera redan ingångna avtal”. Utskottet slog också fast att det palestinska parlamentsvalet har genomförts på ett fritt och rättvist sätt samt att en helt ny politisk situation uppstått som det internationella samfundet och Israel måste hantera på ett klokt sätt. Utskottet konstaterade i betänkande UU8 att hur det terroristklassade Hamas väljer att förvalta det politiska ansvar som nu åligger det får en avgörande betydelse för den fortsatta utvecklingen och Sveriges samarbetsmöjligheter med en ny palestinsk regering. I betänkandet uttryckte utskottet också förhoppningen om en reformering av Hamas i demokratisk riktning:

Om Hamas inte uppfyller [kvartettens] krav kan inte en Hamasledd regering betraktas som en acceptabel förhandlingspartner i fredsprocessen. Utskottet förväntar sig att den palestinska regeringen kommer att sträva efter en fredlig förhandlingslösning med Israel med utgångspunkt från befintliga överenskommelser och färdplanen liksom rättsstatsprincipen, reformer och sund ekonomisk förvaltning.

Utskottet menar att mycket tyder på att majoriteten av palestinier inte stöder Hamas oförsonliga hållning mot Israel utan hellre vill se en förhandlingslösning med Israel. Stödet för demokrati och demokratiska värden tycks också vara starkt i de palestinska områdena. Det är utskottets förhoppning att Hamas i detta skede förmår axla det politiska ansvar rörelsen har fått och därmed också reformeras i demokratisk riktning.

Utskottet vidhåller förhoppningen om att Hamas skall förändras i fredsskapande och en i övrigt önskvärd riktning. Samtidigt tvingas utskottet konstatera att några tecken på en sådan utveckling hittills inte gått att skönja.

Utskottet instämmer i utrikesminister Carin Jämtins uttalande den 18 april 2006 där hon fann det stötande att en företrädare för Hamas uttryckt förståelse för en terroristattack i Tel Aviv som krävt många människors liv. Utskottet delar utrikesministerns uppfattning att Hamas nu i ord och handling entydigt måste ta avstånd från våldets väg. Det inträffade gör det ännu svårare att skapa förutsättningar för den fredsprocess som alla säger sig önska. Våldet och konfrontationen måste få ett slut.

Om så inte blir fallet försvåras möjligheterna för de länder inom EU som efter den nya palestinska regeringens tillträde argumenterat för fortsatt stöd till den Palestinska myndigheten att få gehör för sin uppfattning. Om våldet och konfrontationen fortsätter kan det enligt utskottet befaras ett sammanbrott av den Palestinska myndighetens institutioner, vilket kan få omfattande konsekvenser i form av humanitärt lidande, social oro och upp-

trappning av konflikten i Mellanöstern. Ett tungt ansvar åvilar den nya palestinska regeringen och Hamas. Ett tungt ansvar åvilar också ockupationsmakten Israel när det gäller att se till att våldsspiralen inte trappas upp ytterligare. Israel måste avstå från ensidiga åtgärder som har en negativ inverkan på palestiniernas livssituation, såsom upprepade men sällan uppmärksammade attacker mot civila palestinier.

Vad gäller renodlat humanitära insatser till det palestinska folket förutsätter utskottet att regeringen i sitt agerande inom EU vägleds av de principer för Sveriges humanitära bistånd som riksdagen ställt sig bakom (skr. 2004/05:52, bet. 2004/05:UU11, rskr. 2004/05:245).

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna *2005/06:U6 (kd) yrkande 2, 2005/06:U7 (mp) yrkande 4, 2005/06:U209 (fp) yrkande 28, 2005/06:U267 (c) yrkande 7, 2005/06:U290 (m) yrkande 26 och 27, 2005/06:U313 (m) yrkandena 4 och 11, 2005/06:U336 (fp) yrkande 19, 2005/06:U338 (fp) yrkande 8, 2005/06:U349 (kd) yrkandena 13 och 14, 2005/06:U362 (m) yrkandena 6 och 7, 2005/06:U379 (kd) yrkandena 6 och 7 samt 2005/06:U381 (kd) yrkandena 1 och 3.*

Ekonomiska och finansiella frågor

Skrivelsen

I skrivelsen redovisar regeringen i avsnitt 3 EU:s arbete med ekonomiska och finansiella frågor (sidorna 66–78). Arbetet och överenskommelsen om EU:s långtidsbudget för 2007–2013 präglade EU-samarbetet. Efter intensiva förhandlingar nåddes i december en överenskommelse om EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Det beslutades samtidigt om en översyn av hela budgetstrukturen 2008/09. Europeiska rådet skall därefter kunna ta ställning till genomförandet av reformer, inklusive modernisering av den gemensamma jordbrukspolitiken.

EU-budgetens utgifter omfattade år 2005 ca 115 956 miljarder euro i s.k. åtagandebemyndiganden (åtaganden) och ca 105 684 miljarder euro i s.k. betalningsbemyndiganden. Inkomsterna fördelade sig på bni-medel: 68 884 miljoner euro, momsmedel: 15 556 miljoner euro, tullavgifter: 12 031 miljoner euro, jordbrukstullar och sockeravgifter: 1 913 miljoner euro samt diverse och föregående års överskott: 7 300 miljoner euro.

I skrivelsen uppges att budgeten för 2006 är den sjunde och sista årsbudgeten inom budgetplanen (det finansiella perspektivet) som fastställts för perioden 2000–2006. Sverige har under året verkat för att nå en så restriktiv EU-budget som möjligt.

Motionerna

Moderaterna argumenterar i partimotion *2005/06:U290 (m) yrkande 14* för att EU måste ha tydligare kopplingar mellan unionens politiska prioriteringar och den gemensamma budgeten.

Kristdemokraterna begär i partimotion *2005/06:U379 (kd) yrkande 2* att regeringen inom EU skall verka för att en ökad del av EU:s budget skall gå till forskningsanslag.

Miljöpartiet anser, genom kommittémotion *2005/06:U7 (mp) yrkande 7*, att EU:s budget skall minska och under inga omständigheter får överstiga 1 % av unionens bni och menar att regeringen redan nu bör ta initiativ till en översyn av områden som det skulle gå att skära ned på alternativt förändra inriktningen på.

Skatteutskottets yttrande

När det gäller *företagsbeskattning* har skatteutskottet tidigare konstaterat, framgår det av yttrande *2005/06:SkU3y*, att det på den inre marknaden finns betydande hinder för en gränsöverskridande ekonomisk verksamhet, som bl.a. torde hänga samman med att företagen måste hantera många olika regelsystem. Skatteutskottet skriver följande:

Det är särskilt besvärande för små och medelstora företag. EU skall vara en enda marknad och det är viktigt att de olika medlemsstaternas företagsskattesystem inte hindrar att marknaden fungerar smidigt. Arbetet med att förbättra de gemenskapsrättsliga reglerna på området, med beaktande av de enskilda medlemsstaternas skatteanspråk, bör därför understödjas. Utskottet är positivt till att Sverige medverkar till att undersöka frågan om att införa en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Utskottet är däremot inte övertygat om att hemstatsbeskattning är en bra eller ens en möjlig lösning.

När det gäller *sparandedirektivet* kommer framdeles tekniska frågor med anledning framför allt av det nya standardformatet att stå i fokus enligt skatteutskottet. Man kan också anta att kommissionen påbörjar diskussioner med andra viktiga finansiella centrum om att de skall tillämpa motsvarande regler som i direktivet. Skatteutskottet är positivt till detta.

Vidare noterar skatteutskottet att förslaget till ändring i *ränte- och royaltidirektivet* vid flera tillfällen under våren 2005 behandlades i rådsarbetsgruppen. Skatteutskottet beklagar samtidigt att inget arbete för närvarande pågår i arbetsgruppen. Skatteutskottet fäster också stort avseende vid att *uppförandekodgruppens arbete* med avveckling och frysning av skadliga skatteåtgärder fortsätter.

Skatteutskottets allmänna inställning när det gäller reducerade skattesatser på *mervärdesskatteområdet* är att listan över varor och tjänster som länderna får ha reducerad moms för bör vara så begränsad som möjligt. Sverige har inte deltagit i lågmomsförsöket och har heller inte ansökt om att i fortsättningen delta i försöksverksamheten. Skatteutskottet anser att det med hänsyn till Sveriges inställning till reducerade skattesatser på mervärdesskatteområdet finns goda skäl för regeringens ställningstagande i frågan. Tillämpning av lågmoms påverkar som redan framhållits konkurrensförhållandena mellan företag negativt och medför rättvisediskussioner och avgränsningsproblem. De administrativa kostnaderna för myndigheter och företag ökar samtidigt som statens inkomster minskar. Skatteutskottet anser att det finns ett stort behov av en översyn av det sjätte mervärdesskattedirektivet i enlighet med kommissionens förslag. Enligt skatteutskottet saknar den svenska språkversionen av direktivet språklig och terminologisk stringens och är dåligt anpassad till övriga språkversioner, och enligt skatteutskottet behövs en omarbetning av direktivet som bl.a. bringar den svenska versionen i överensstämmelse med andra språkversioner. Skatteutskottet välkomnar i yttrandet att det österrikiska ordförandeskapet har aviserat att förslaget kan komma att tas upp under våren 2006.

Skatteutskottet har vidare allmänt sett en positiv inställning till kommissionens förslag om beskattningsland vid gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster. Skatteutskottet ser gärna förenklingar av de administrativa skyldigheterna för företag med gränsöverskridande handel. Den svenska ståndpunkten, som får skatteutskottets stöd, är att mervärdesbeskattning skall ske i det land där varor och tjänster konsumeras. Skatteutskottet anser vidare att åtgärder för att förhindra momsflus är angelägna och att det är bra att kommissionen tar initiativ på området.

Den av rådet antagna förordningen med tillämpningsföreskrifter för det gemensamma systemet för mervärdesskatt är enligt skatteutskottets mening ett viktigt dokument för en korrekt och mer enhetlig tillämpning av det sjätte mervärdesskattedirektivet bland medlemsstaterna.

När det gäller *punktskatt* framhåller skatteutskottet i sitt yttrande att det inget har att erinra mot kommissionens direktivförslag rörande beskattningen av *personbilar*. När det gäller beskattningen av *tunga fordon* anser utskottet att det är angeläget att en kompromiss kan nås om Eurovinjettdirektivets utformning. Det är viktigt att det blir möjligt att ta ut avgift eller skatt på hela vägnätet, något som bl.a. är en förutsättning för möjligheten att eventuellt införa kilometerskatt i Sverige.

Enligt skatteutskottet är arbetet med att inom EU stärka det *administrativa samarbetet på skatteområdet* utomordentligt viktigt. Avsaknaden av fiskala gränser kräver ett effektivt samarbete och informationsutbyte mellan länderna för att skattekontroll och bedrägeribekämpning skall kunna genomföras på ett framgångsrikt sätt. Balansen mellan de fiskala intressena och skyddet för den personliga integriteten måste dock upprätthållas. Skatteutskottet kan konstatera att Sverige på alla väsentliga punkter har stött de förslag som sedermera antagits på det administrativa området. Utgångspunkten har varit att omotiverade skillnader i regelverket mellan olika slags skatter skall undvikas. Den svenska linjen har i de flesta fall vunnit gehör.

Skatteutskottet anser att det är angeläget att Sverige fortsätter att driva på *tullsamarbetet i EU*. Även i fortsättningen bör sådana frågor som hittills drivits konsekvent från svensk sida vara i fokus, nämligen förenkling och modernisering, användning av IT och utveckling av nya, rationella arbetsmetoder i tullverksamheten. Arbetet med en revidering av tullkodex och arbetet i det tredje åtgärdsprogrammet för tullfrågor och planeringen inför det fjärde åtgärdsprogrammet är utomordentligt betydelsefullt. Skatteutskottet anser också att stor vikt bör fästas vid att tullsamarbetet utvecklas med de nya medlemsstaterna runt Östersjön och med EU:s nya grannskap vidare österut.

Skatteutskottet menar att också terroristhot mot internationella transporter bör uppmärksammas, bl.a. inom ramen för samarbetet i EU och i Världstullorganisationen (WCO). Sverige bör aktivt medverka i tullsamarbetet inom tredje pelaren, och brottsbekämpningen måste ha hög prioritet. Skatteutskottet välkomnar de initiativ som nyligen tagits i syfte att stävja penningtvätt och finansiering av terrorism samt det arbete som pågår för att förhindra immaterialrättsliga intrång.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden anger att en viktig fråga under året har varit förhandlingarna om EU:s finansiella perspektiv (avsnitt 5). Slutförhandlingarna mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet fortsätter under år 2006. EU-

nämnden har liksom föregående år behandlat frågan dels i samband med samrådet inför Allmänna rådet och Ekofin, dels i en beredningsgrupp med företrädare för varje riksdagsparti. I december år 2005 under Europeiska rådets möte gav en majoritet i EU-nämnden regeringen mandat att acceptera det framförhandlade paketet. I skrivelsen nämns inte förslaget om den s.k. globaliseringsfonden som det brittiska ordförandeskapet presenterade under förhandlingarnas gång och som såväl regeringen som en enig EU-nämnd var kritiska emot.

Utskottets överväganden

Efter intensiva förhandlingar nåddes vid Europeiska rådet den 15–16 december 2005 en överenskommelse om EU:s långtidsbudget för 2007–2013. Överenskommelsen innebär en total utgiftsnivå på 1,045 % av EU:s bruttonationalinkomst under perioden 2007–2013. Sverige och fem andra länder drev i förhandlingarna konsekvent att budgeten inte bör överstiga 1 % av EU-ländernas samlade bruttonationalinkomst, medan kommissionens ursprungliga förslag låg på 1,26 % av bni.

Utskottet konstaterar att det kompromissförslag som presenterades i december 2005 av det brittiska ordförandeskapet innebar en klar förbättring på de tre punkter som ledde till att Sverige i juni 2005 röstade nej till kompromissförslaget från det luxemburgska ordförandeskapet. Utgiftsnivån är 10 miljarder euro lägre och kommer i slutet av perioden att nå regeringens mål om högst 1 % av EU:s bni. Utgiftsstrukturen är beloppsmässigt i stort sett densamma som i juniförslaget, men andra förändringar har skett.

Det tydliggörs att forskningsutgifterna skall öka med 75 % till år 2013. Tidigare fanns ingen sådan markering. Vidare öronmärks stora delar av utgifterna inom sammanhållningspolitiken till Lissabonrelaterade åtgärder. Även detta är nytt. En översynsklausul förs också in som innebär att kommissionen 2008/09 skall lämna en rapport med förslag på hur EU:s budget kan moderniseras. Sammantaget ger detta en viss förbättrad utgiftsstruktur på kort sikt med möjlighet till stora förändringar i ett längre perspektiv. Även Sveriges nettoposition, dvs. avgiften minus återflöde, förbättras jämfört med juniförslaget. Sverige får en rabatt på sin bni-avgift på 150 miljoner euro och en lägre momsbasead avgift. Dessutom får Sverige ett ökat återflöde från Landsbygdsutvecklingsfonden. Sammantaget ger detta en förbättrad nettoposition i procent av bni.

Under våren skall ett avtal mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen förhandlas som bl.a. fastställer tak för utgiftskategorierna i EU-budgeten och som kommer att ligga till grund för de årliga budgetförhandlingarna. Dessutom skall fördelningen inom varje utgiftskategori fastställas. Framför allt gäller detta utgiftskategori 1a (tillväxt), 3 (rättsliga och inrikes frågor samt medborgarskap) och 4 (yttre förbindelser). Vissa fördelningar är dock redan bestämda i och med uppgörelsen. Detta gäller hela kategori 1b (sammanhållningspolitiken) och merparten av kategori 2

(jordbruk) samt vissa belopp inom kategori 1a. Förhandlingar om ett eget medelsbeslut, dvs. den tekniska utformningen av hur budgeten skall finansieras av medlemsländerna, kommer att påbörjas. I budgetöverenskommelsen sägs, som nämnts, att kommissionen år 2008–2009 skall lägga fram en rapport som skall ligga till grund för fortsatt diskussion om en reform av både EU-budgetens inkomst- och utgiftssida. Det innebär också möjligheter till en modernisering av den gemensamma jordbrukspolitiken och möjligheter till en uppgörelse om den s.k. brittiska rabatten.

Budgeten för 2006 är den sjunde och sista årsbudgeten inom budgetplanen (det finansiella perspektivet) som fastställts för perioden 2000–2006. Sverige har under året verkat för att nå en så restriktiv EU-budget som möjligt. Förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s medel är en prioriterad fråga för Sverige. Utskottet delar regeringens bedömning om behovet av att på sikt få till stånd mer strukturellt inriktade besparingar inom främst jordbruks- och strukturfondspolitiken.

Utskottet, som under hela Sveriges medlemskap i Europeiska unionen nära följt arbetet med EU:s långtidsbudget genom bl.a. föredragningar i utskottet och offentliga utfrågningar, menar att det är viktigt att utgiftsnivån inte ökar när långtidsbudgeten förhandlas med Europaparlamentet. Diskussionen om fördelning av medel inom utgiftskategorierna bör ske samlat. Moderna utgiftsområden med ett tydligt europeiskt mervärde bör prioriteras.

Utskottet delar de uppfattningar som skatteutskottet framför rörande företagsbeskattning, skattepaketet, mervärdesskatt, punktskatt och administrativt samarbete på skatteområdet. Också när det gäller frågor om tullsamarbetet inom EU delar utskottet de av skatteutskottet framförda synpunkterna. Utskottet välkomnar, i likhet med skatteutskottet, t.ex. de initiativ som nyligen tagits i syfte att stävja penningtvätt och finansiering av terrorism och kan i denna del hänvisa till betänkande 2005/06:UU9 Internationell terrorism.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2005/06:U7 (mp) yrkande 7, 2005/06:U290 (m) yrkande 14 samt 2005/06:U379 (kd) yrkande 2.

Grundläggande rättigheter, människohandel m.m.

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt om rättsliga och inrikes frågor (avsnitt 4, s. 79–102) redovisas bl.a. arbetet med en byrå för grundläggande rättigheter.

Vid Europeiska rådet i december 2003 beslutades att mandatet för det europeiska centrumet i Wien för övervakning av rasism och främlingsfientlighet (EUMC) skall utvidgas till en byrå för grundläggande rättigheter. Kommissionen presenterade i juni sitt förslag till rådets förordning om inrättande av EU:s byrå för grundläggande rättigheter och förslag till beslut om att ge byrån rätt att bedriva den tilltänkta verksamheten.

Motionerna

Folkpartiet hävdar, i kommittémotionerna *2004/05:U225 (fp) yrkande 9* och *2005/06:U209 (fp) yrkande 10*, att Sverige bör ta initiativ till att inom EU få till stånd ett system för ömsesidig granskning av situationen för mänskliga rättigheter i medlemsländerna.

Folkpartiet framför i partimotion *2005/06:Ju383 (fp) yrkande 14* att Sverige inom EU skall verka för att utöka det internationella samarbetet mot människohandel.

I Kristdemokraternas partimotion *2005/06:U379 (kd) yrkande 4* diskuteras hur Sverige inom EU kan verka för att den oroväckande demografiska utvecklingen leder till förmånligare familjepolitik.

Vänsterpartiet begär i partimotion *2005/06:U339 (v) yrkande 1* att Sverige i EU verkar för att lagstiftningen inom EU inte bryter mot mänskliga rättigheter och att rättssäkerheten garanteras.

I kommittémotion *2005/06:So467 (v) yrkande 5* begärs av Vänsterpartiet att Sverige inom EU driver frågan om ett omställningsprogram i syfte att skapa ett prostitutionsfritt EU.

Genom den enskilda motionen *2005/06:U340 (mp) yrkande 6* framförs krav på att Sverige bör verka för ett EU fritt från prostitution.

Utskottets överväganden

Respekt för de mänskliga rättigheterna är en nödvändig förutsättning för fred, säkerhet och hållbar utveckling och utgör ett fundament för demokrati och en fungerande rättsstat. Främjandet av de mänskliga rättigheterna utgör en huvudprioritet inom svensk utrikespolitik och genomsyrar arbetet inom såväl utvecklingssamarbetet som säkerhetspolitiken, migrationspolitiken och handelspolitiken. Respekten för de mänskliga rättigheterna måste

också vara utgångspunkten i den skärpta kampen mot terrorismen. Sverige är en stark aktör på området nationellt, genom EU och i internationella organisationer.

Utskottet konstaterar att de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen är grundläggande värderingar inom Europeiska unionen. De finns inskrivna i det fördrag genom vilket EU skapades och har förstärkts genom att stadgan om de grundläggande rättigheterna har antagits. Respekten för de mänskliga rättigheterna är en förutsättning för de länder som vill bli medlemmar i unionen och ett förhandsvillkor för länder som har slutit handelsavtal och andra avtal med unionen.

Europeiska unionen betraktar de mänskliga rättigheterna som allmänna och odelbara. Den främjar och försvarar dem därför aktivt, både inom sina gränser och i kontakterna med länder utanför unionen. Detta innebär emellertid inte att EU försöker att göra anspråk på de omfattande befogenheter som medlemsstaternas nationella regeringar har inom detta område.

Utskottet kan konstatera att EU aktivt arbetar för att öka skyddet för och främja de mänskliga rättigheterna i världen, vilket utskottet redovisat i betänkande 2005/06:UU15 Mänskliga rättigheter, FN-systemet m.m. I skrivelse 2005/06:85 uppges vidare att EU verkar för att de mänskliga rättigheterna skall genomsyra alla delar av utrikespolitiken, såsom utvecklingspolitiken, handelspolitiken och säkerhetspolitiken.

Unionens politik om de mänskliga rättigheterna inriktas på samhällliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och lyfter också fram kvinnors och barns rättigheter, liksom rättigheterna för minoriteter och fördrivna personer.

Inom sitt handlingsprogram för att bekämpa diskriminering finansierar EU ett stort antal verksamheter för att bekämpa rasism och främlingsfientlighet inom unionens gränser, inklusive utbyte mellan nationella myndigheter och skapande av ett nätverk av icke-statliga organisationer som är specialiserade på mänskliga rättigheter.

Vid Europeiska rådet i december 2003 beslutades att mandatet för det europeiska centrumet i Wien för övervakning av rasism och främlingsfientlighet (EUMC) skall utvidgas. Centrumet blir en byrå för grundläggande rättigheter. Utskottet ser positivt på bildandet av en EU-byrå för grundläggande rättigheter och anser att denna byrå bör kunna leda till ett ökat skydd för de grundläggande rättigheterna inom unionen. Centralt är dock att dubbelarbete måste undvikas och att inrättandet av en byrå för grundläggande rättigheter tillför ett europeiskt mervärde. Byrån diskuteras i ad hoc-rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter och medborgarskap. Målsättningen under det brittiska ordförandeskapet var att de mest centrala aspekterna av förslaget skulle behandlas. I de fortsatta förhandlingarna under våren 2006 kommer troligen valet av rättslig grund att få stort utrymme liksom byråns arbete i relationerna med tredjeland. Likaså kom-

mer byråns oberoende och relationer till andra organ, risken för dubbelarbete samt byråns struktur och ledning att diskuteras ingående. Enligt förslaget skall byråns verksamhet börja den 1 juli 2007.

Det i april 2005 framlagda förslaget om inrättande av ett särskilt program för grundläggande rättigheter och medborgarskap för perioden 2007–2013 har utskottets stöd. Programmet är en del av ramprogrammet Grundläggande rättigheter och rättvisa. Programmets allmänna mål är att främja de grundläggande rättigheterna, stödja det civila samhället och uppmuntra en öppen, transparent och regelbunden dialog om grundläggande rättigheter. Att bekämpa rasism, främlingsfientlighet och antisemitism ingår också. Programmets allmänna mål skall komplettera målen för den blivande byrån för grundläggande rättigheter. Detta skall ske genom åtgärder som vidtas på initiativ av kommissionen, såsom studier, undersökningar, konferenser och evenemang samt stöd till gränsöverskridande projekt och stöd till organisationer eller organ.

Under hösten 2005 diskuterades programmets mål och insatser mer övergripande i ad hoc-rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter och medborgarskap. Även den rättsliga grunden för programmet har diskuterats. Enligt vad utskottet inhämtat är regeringen, liksom flertalet medlemsstater, generellt positiv till kommissionens förslag. Någon politisk överenskommelse om programmet nåddes inte under det brittiska ordförandeskapet. Fortsatta förhandlingar kommer troligen att ske under våren 2006.

Människohandel är ett brott med förödande omfattning och konsekvenser. Enligt vad utskottet kunnat inhämta uppskattar FN att mellan en och fyra miljoner människor, främst kvinnor och barn, faller offer för människohandel varje år. De rekryteras, transporterats, säljs och köps av människohandlare och medlemmar av organiserade brottsnätverk inom länder och över gränser. Förutom prostitution och andra former av sexuellt utnyttjande kan människohandelns offer också utsättas för tvångsarbete, slaveri, organhandel eller andra former av utnyttjande. År 2000 antogs FN:s tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (SÖ 2004:22).

EU har sedan många år arbetat intensivt mot människohandel. I april 1997 antog EU:s justitie- och jämställdhetsministrar den s.k. Haagdeklarationen, vilken innehåller riktlinjer för att förebygga och bekämpa handel med människor för sexuella ändamål, med rekommendationer för arbete på både nationell och internationell nivå. I enlighet med deklarationen har Rikskriminalpolisen i uppdrag av regeringen att vara nationell rapportör om människohandel och rapportera till regeringen genom årliga lägesrapporter, vilka också publiceras på Internet.

När det gäller människohandel och prostitution vill utskottet särskilt framhålla den i december 2005 antagna handlingsplanen mot människohandel, vilken tydligt slår fast ett antal grundläggande principer som skall vara vägledande för arbetet att förebygga och bekämpa människohandeln

samt bistå dess offer. Handlingsplanen listar åtgärder rörande samordning på EU-nivå, omfattningen av problemet, förebyggande åtgärder, minskning av efterfrågan, polisutredningar och åtal, skyddande av och stöd till brottsoffer, återvändande och re-integrering samt yttre förbindelser, dvs. EU:s samarbete med länder utanför EU. Avsikten är att handlingsplanen kontinuerligt skall uppdateras.

Den 22 december 2003 antogs ett rambeslut om bekämpande av sexuellt utnyttjande av barn och barnpornografi (2004/68/RIF). I rambeslutet återfinns bl.a. bestämmelser om vad som skall vara straffbart sexuellt utnyttjande av barn och straffbara förfaranden med barnpornografi samt vilka straffrättsliga påföljder som dessa gärningar skall kunna leda till. Riksdagen har godkänt rambeslutet (prop. 2003/04:12, bet. 2003/04:JuU9, rskr. 2003/04:108).

Utskottet konstaterar således att bekämpande av människohandel har mycket hög prioritet för regeringen. En proposition med bl.a. förslag till de lagändringar som bedömts vara nödvändiga för att Sverige skall uppfylla bestämmelserna i rambeslutet beslutades den 11 november 2004. Förslagen har antagits av riksdagen (prop. 2004/05:45, bet. 2004/05:JuU16, rskr. 2004/05:164). Lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2005.

Skyddet mot människohandel har genom beslut av regering och riksdag stärkts och omfattar nu både handel med människor för sexuellt utnyttjande och människohandel som syftar till andra former av utnyttjande, t.ex. tvångsarbete. Dessutom behöver handeln inte längre vara gränsöverskridande för att vara straffbar. Genom ändringarna i sexualbrottslagstiftningen, vilka trädde i kraft den 1 april 2005, höjdes maximistraftet för grovt koppleri från sex till åtta års fängelse.

Regeringen har också tillsatt en utredning som skall överväga bl.a. om utformningen av straffansvaret för människohandel är ändamålsenlig.

Utskottet delar, i likhet med flera motionärer, uppfattningen om det önskvärda i att verka för en värld fri från prostitution. Enligt utskottets mening skulle kampen mot människohandel underlättas om fler länder, t.ex. inom Europeiska unionen, tog efter det svenska förbudet mot köp av sexuella tjänster.

Enligt vad utskottet inhämtat har också regeringen, på såväl nordisk som europeisk nivå, drivit frågor om bekämpande av prostitution och människohandel. När det gäller den koppling som finns mellan prostitution och människohandel för sexuella ändamål, särskilt i samband med stora internationella evenemang, kan nämnas att justitieministern i rådet för rättsliga och inrikes frågor i februari 2006 tog upp frågan om vikten av att människohandel för sexuella ändamål förhindras, detta med anledning av fotbolls-VM i Tyskland men även när det gäller framtida större evenemang. Ministern fick stöd från övriga ministrar och ordförandeskapet att diskutera frågan igen vid rådsmötet i april. Justitieministern har nyligen i EU-nämnden samrått om ett utkast till rådsslutsatser från ordförandeskapet.

Utskottet konstaterar också att justitieutskottet i det av riksdagen godkända betänkandet 2005/06:JuU22 Straffrättsliga frågor (rskr. 2005/06:199) har behandlat yrkanden om åtgärder mot prostitution inom EU. Liknande frågor har justitieutskottet behandlat också i betänkandena 2002/03:JuU5 och 2004/05:JuU16. Justitieutskottet har i dessa sammanhang framhållit att det är viktigt att Sverige är drivande inom EU i kampen mot prostitution och dess skadeverkningar.

Av justitieutskottets betänkande framgår också att ett arbete med att ta fram gemensamma standarder samt bästa metoder för att förhindra och bekämpa människohandel pågår inom EU samt att Sverige är drivande i arbetet inom EU mot prostitution och människohandel. Ett exempel på detta är det initiativ som justitieministern har tagit för att förhindra prostitution och människohandel i samband med fotbolls-VM. Justitieutskottet framhöll liksom tidigare att det är viktigt att inom EU bekämpa prostitution och människohandel samt att Sverige bör vara aktivt i detta arbete. Mot bakgrund av det arbete som regeringen redan bedriver ansåg dock justitieutskottet inte att det förelåg behov av ytterligare åtgärder.

Utskottet kan instämma i att det är viktigt att inom EU bekämpa prostitution och människohandel och att Sverige bör vara aktivt i detta arbete.

Människohandel är ett brott som ofta överskrider nationella gränser och innefattar ursprungsländer, transitländer och destinationsländer. För att hitta hållbara lösningar måste orsakerna till människohandeln utredas. Arbetet med att bekämpa alla former av människohandel måste också inbegripa olika åtgärder för att motverka den efterfrågan som främjar alla former av utnyttjande av människor som leder till handel med människor. Arbetet mot prostitution och handel med människor är viktigt för att stärka kvinnors och flickors position i samhället och är dessutom en väsentlig del av arbetet för jämställdhet.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2004/05:U225 (fp) yrkande 9, 2005/06:U209 (fp) yrkande 10, 2005/06:U339 (v) yrkande 1, 2005/06:U340 (mp) yrkande 6, 2005/06:U379 (kd) yrkande 4, 2005/06:Ju383 (fp) yrkande 14 samt 2005/06:So467 (v) yrkande 5.

Inre marknaden m.m.

Skrivelsen

I sex avsnitt (avsnitten 5–10, s. 103–199) redovisar regeringen arbetet med sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård (avsnitt 5), konkurrensfrågor som inre marknad, industri, forskning och konsumentpolitik (avsnitt 6) samt transporter, elektroniska kommunikationer och energi (avsnitt 7), jordbruk och fiske (avsnitt 8), miljö (avsnitt 9) samt utbildning, ungdom och kultur (avsnitt 10).

Motionerna

I Moderaternas partimotion 2005/06:U255 (m) diskuteras behovet av fri handel och tydligare konkurrensregler på handelsområdet (yrkande 20).

I partimotion 2005/06:U313 (m) yrkande 22 argumenterar Moderaterna för att Sverige inom EU och WTO skall vara pådrivande för att avskaffa tullar och handelshinder.

Folkpartiet lyfter i partimotion 2005/06:U336 (fp) yrkande 15 fram vikten av ökad frihandel och betydelsen av en minskad EU-protektionism, vad gäller global utveckling.

Kristdemokraterna vill, enligt vad som anförs i kommittémotion 2005/06:U381 (kd) yrkande 2, främja konkurrens som ett verktyg för innovationer och kvalitet och mot korruption och ineffektivitet. Vidare anser partiet det angeläget att genom EU motverka tullmurar, handelshinder och tulleskalering för de exportvaror som har störst betydelse för länders export (yrkande 4). Partiet önskar också att EU inom ramen för EU:s handelsavtal skärper kontrollen av ILO:s fyra huvudprinciper: organisationsfrihet, förhandlingsfrihet samt förbud mot tvångs- och barnarbete samt diskriminering (yrkande 7). I motionen argumenteras också för inrättandet av en permanent tvistlösningsmekanism och skärpta sanktioner mot länder som inte följer dess utslag (yrkande 8). I syfte att främja öppenheten och debatten kring mänskliga rättigheter inom den globala handeln bör en parlamentarisk församling knuten till WTO inrättas (yrkande 9). Kristdemokraterna anger, i samma motions yrkande 10, att de minst utvecklade ländernas institutionella förmåga på områden som immaterialrätt, standardisering, kvalitetskrav samt ekonomiska resurser för närvaro i kommittéer och arbetsgrupper som rör handel, bör stärkas. Partiet anser också att ett gemensamt europeiskt organ för handelsfrämjande mellan EU och utvecklingsländer bör inrättas (yrkande 11). I kommittémotion 2005/06:U6 (kd) yrkandena 1, 3, 4, 6 och 7 diskuteras olika frågor med inriktning på EU:s inre marknad m.m. I yrkande 1 begär Kristdemokraterna att Sverige på EU-nivå skall vara pådrivande i klimatfrågan och att Europaparlamentets klimatbetänkande kan tjäna som underlag i denna del. Vidare framförs krav

på att Sverige måste förenkla reglerna och proceduren kring ansökan om EU-bidrag (*yrkande 3*) och att regelförenklingsarbetet måste intensifieras (*yrkande 4*). Kristdemokraterna anser också att försiktighetsprincipen inte tillämpas i tillräcklig grad vid godkännande av genmodifierade grödor (*yrkande 6*). Partiet anser också att Sverige ensidigt bör införa egna regler för införsel av alkohol (*yrkande 7*). I partimotion 2005/06:U349 (*kd*) *yrkande 27* tas frågan om regional integration upp.

I kommittémotion 2005/06:N385 (*v*) *yrkande 4* begär Vänsterpartiet att regeringen i EU och WTO driver på för att handelsavtal skall utformas och utvärderas utifrån millenniemålen om fattigdomsbekämpning, hälsa och mänskliga rättigheter. I samma motions *yrkande 12* anføres att Sverige i EU skall verka för att Economic Partnership Agreement (EPA) utformas så att utvecklingsländerna själva får bestämma när de är redo att öppna sina marknader. Vänsterpartiet menar också, i motionens *yrkande 13*, att Sverige i EU, i enlighet med de afrikanska ländernas önskemål, skall verka för att lyfta ur investerings-, konkurrens- och upphandlingsreglerna från EPA-förhandlingarna.

Miljöpartiet lyfter i kommittémotion 2005/06:U340 (*mp*) *yrkande 7* fram åtgärder för att minska fattigdomen inom EU-länderna. I kommittémotion 2005/06:U7 (*mp*) *yrkande 8* lyfter partiet fram behovet av att Sverige i arbetet med energifrågorna verkar för att en energipolitik utgår från vad som är långsiktigt ekologiskt hållbart.

Skatteutskottets yttrande

När det gäller Sveriges undantag från de allmänna EG-reglerna för privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror anför skatteutskottet följande i sitt yttrande:

[Sveriges undantag] löpte ut den 31 december 2003 (prop. 2003/04: 1, bet. 2003/04:FiU1). Enligt de regler som allmänt gäller inom EU skall privata inköp av alkohol och tobak beskattas i inköpslandet. Kommersiell handel med dessa varor skall beskattas i den medlemsstat där varorna slutligen konsumeras. En privatperson har således rätt att ta med sig alkoholdrycker och tobaksvaror avsedda för eget bruk inköpta i en annan medlemsstat utan att någon ytterligare punktskatt tas ut i hemlandet. Om varorna tas in för kommersiella ändamål i hemlandet skall däremot punktskatt alltid betalas där. För att avgöra om det är fråga om införsel för kommersiella ändamål skall enligt EG:s regler bl.a. mängden varor beaktas. Enligt cirkulationsdirektivet får medlemsstaterna använda sig av indikativa nivåer som ledning för bedömningen av om varorna är avsedda för kommersiella ändamål. De indikativa nivåerna, för alkoholprodukter, får då inte sättas lägre än 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl.

Utskottet har förståelse för uppfattningen att de gällande indikativa nivåerna för privatinförsel är väl höga för svenska förhållanden. Utskottet vill samtidigt betona att de indikativa nivåerna inte är tillåtna kvoter för privatinförsel utan ett hjälpmedel till ledning för att avgöra om inför-

seln är privat eller kommersiell och därmed i vilken medlemsstat beskattningen skall ske. Det innebär att om en tullmyndighet fastställer att införseln av mindre kvantiteter är avsedd för kommersiella ändamål skall beskattning ske i införsellandet. Enligt utskottets mening finns det all anledning att understödja regeringens aktiva arbete i EU på det alkoholpolitiska området, bl.a. i strävan att skapa en bättre balans mellan folkhälsoaspekterna och de ekonomiska hänsynstagandena och att föra upp diskussionen på rådsnivå. Riksdagen har senast i samband med budgetbeslutet för år 2006 ställt sig avvisande till förslag som innebär att Sverige ensidigt och i strid med de regler som gäller på området skall besluta om skärpta införselregler (yttr. 2005/06:SkU1y, bet. 2005/06:FiU1). Utskottet anser att det inte finns någon anledning att ompröva detta ställningstagande och avstyrker motion U6 yrkande 7.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden berör kort frågan om regelförenklingar och regelförbättringar i sitt yttrande. Nämnden skriver: ”Regelförbättring inom EU (avsnitt 31.1.4) har varit en uppmärksammas fråga på dagordningarna för olika rådsammansättningar men med Konkurrenskraftsrådet som sammanhållande.”

Utskottets överväganden

I föreliggande avsnitt behandlar utskottet ett stort antal yrkanden som täcker flera olika avsnitt i regeringens skrivelse 2005/06:85 (avsnitten 5–10). Utskottet gör inte någon fördjupad behandling av dessa yrkanden eftersom flertalet likartade frågeställningar nyligen behandlats såväl av utskottet i egna betänkanden och i yttrande till bl.a. näringsutskottet som av näringsutskottet i betänkande 2005/06:NU7 med anledning av regeringens skrivelse 2005/06:9 om svensk handelspolitik i WTO:s Doharunda. I det senare betänkandet behandlar näringsutskottet flera frågor som aktualiseras i de ovan sammanfattade motionerna. Det gäller t.ex. frågor om frihandel, handelshinder, handelsfrämjande, ILO:s huvudprinciper, WTO:s tvistlösningsmekanism samt utformningen och utvärderingen av handelsavtal i förhållande till millenniemålen och fattigdomsbekämpning.

Näringsutskottet framhöll i betänkande 2005/06:NU7, som godkänts av riksdagen (rskr. 2005/06:73), likt utrikesutskottet tidigare gjort i flera olika sammanhang, den breda enighet som råder i riksdagen om vikten av *frihandel*. Näringsutskottet anförde vidare: ”Det är av stor vikt att Sveriges positiva inställning till frihandel får fullt genomslag i Sveriges agerande i arbetet med de pågående WTO-förhandlingarna. Regeringen bör, som anges i skrivelsen, verka för att EU skall visa ledarskap och kompromissvilja inom samtliga förhandlingsområden. Utskottet välkomnar vidare att regeringen betonar att den arbetar för att utvecklingshänsyn skall genom-

syra EU:s positioner och agerande på handelsområdet. Det är också positivt att regeringen vill att EU öppnar sina marknader på områden av särskilt intresse för utvecklingsländerna.”

Utskottet kan också konstatera att EU har nått långt i ambitionen att undanröja kvarvarande handelshinder inom EU, men att ytterligare kan göras vad gäller t.ex. rörligheten av tjänster och varor. Enligt vad utskottet inhämtat har regeringen varit pådrivet i arbetet med att säkerställa den fria rörligheten på den inre marknaden och verkat för att ett dynamiskt företags- och innovationsklimat gynnas.

EU:s handelspolitik formas framför allt i multilaterala förhandlingar i världshandelsorganisationen (WTO) och i EU:s bilaterala och regionala handelsförhandlingar. Utskottet kan konstatera att regeringens mål är att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar. Under hösten präglades arbetet inom unionen framför allt av den pågående förhandlingsrundan (Doharundan) i WTO. Sverige var pådrivande i de överläggningar som ledde fram till att EU i oktober kunde lägga fram ett nytt förhandlingsbud och senare under ministermötet i Hongkong gick med på ett slutdatum för exportsubventioner. Vid ministermötet i Hongkong var ledamöter från utrikes- och näringsutskotten närvarande.

Utskottet konstaterar också att en rådsförordning (980/2005/EG) antagits i syfte att erbjuda utvecklingsländerna fortsatta tullförmåner vid export till EU. Förslaget innehöll ett nytt element genom att erbjuda tullfrihet för de utvecklingsländer som har ratificerat och tillämpar internationella konventioner inom områdena arbetsrätt, mänskliga rättigheter och andra centrala områden. Detta ligger således helt i linje med svensk inställning att uppmuntra framsteg på dessa områden och har utskottets stöd. Sverige var pådrivande för att uppnå ett mer generöst system, där samtliga produkter omfattas av systemet, och kombinera detta med ökade tullåttnader och moderniserade ursprungsregler. Den inställningen hade dock inte majoriteten av medlemsstaterna. Produkttäckningen har dock breddats i förordningen, vilket är en fördel för utvecklingsländerna, trots att samtliga produkter fortfarande inte ingår. Ett utslag i WTO:s tvistlösningsorgan 2004, med innebörden att EU:s allmänna preferenssystem i vissa delar måste ändras så att länder inte diskrimineras, medförde att ett delsystem med tullfrihet trädde i kraft den 1 juli och resterande delar av förordningen gjorde så först vid årsskiftet 2005/2006.

Det är tydligt att antalet regionala och bilaterala avtal ökar kraftigt världen över. Länder som tidigare haft en restriktiv syn, framför allt i Asien, har nu ändrat inställning. Trots att EU aviserat en öppnare hållning till nya handelsförhandlingar har i praktiken ingen ändring skett. Utskottet delar regeringens bedömning att EU bör agera för att svenska och europeiska företags konkurrensmöjligheter säkerställs fullt ut – genom frihandelsavtal – i synnerhet på viktiga marknader i Indien och andra delar av Asien. Bland många industriländer finns en allmän uppfattning, som Sverige

delar, att WTO:s regler för regionala avtal ytterligare behöver stärkas och förtydligas för att bl.a. undvika att handelshinder skapas mot länder utanför avtalen. Stärkandet och förtydligandet kan ske genom en ökad öppenhet samt klarare definitioner av begreppen täckningsgrad och övriga handelsregleringar samtidigt som utvecklingsaspekten skall tas till vara. Under året har förhandlingar om detta pågått i WTO. Detta arbete har utskottets stöd.

När det gäller *WTO:s tvistlösningssystem* ges i betänkande 2005/06:NU7 följande beskrivning:

Konsekvenserna för utvecklingsländerna av WTO-avtalen har utretts av Kommerskollegium efter tidigare initiativ av näringsutskottet. I kollegiets rapport från mars 2004 dras slutsatsen att WTO:s tvistlösningssystem fungerar relativt bra för u-länder. WTO:s nuvarande tvistlösningssystem är mer automatiskt och mer bindande än det tidigare systemet under GATT före år 1995 – något som gynnar svagare WTO-medlemmar. Statistik visar också att u-länder använder sig av det nuvarande tvistlösningssystemet i större utsträckning än under tiden med GATT och med större framgång. Denna framgång är emellertid främst koncentrerad till en liten grupp större och mer utvecklade utvecklingsländer. I rapporten ställs frågan om vad som är u-ländernas huvudsakliga problem.

Att u-länderna använder systemet i allt större omfattning exemplifieras av att Antigua och Barbuda i en tvist rörande spelfrågor har vunnit mot Förenta staterna år 2004. Bangladesh har samma år använt sig av systemet i en tvist mot Indien rörande antidumpningsåtgärder. Dessa fall är föremål för prövning i Överprövningsorganet. Brasilien har vunnit över Förenta staterna i en tvist angående bomullsstöd.

Samtidigt kan konstateras att tvistlösningssystemet fungerar bättre för i-länder än för utvecklingsländer. Utvecklingsländernas största problem är brist på administrativ, handelspolitisk och juridisk kompetens. Detta är något som är svårt att åtgärda inom ramen för tvistlösningssystemet. Sverige har vidtagit olika åtgärder för att hjälpa utvecklingsländer till en bättre användning av WTO:s tvistlösningssystem, bl.a. genom att vara en av de huvudsakliga givarna till Rådgivande centrum i WTO-rätt (Advisory Centre on WTO Law). Centrumet är avgörande för utvecklingsländernas förmåga att använda systemet.

När det gäller frågan om ökad öppenhet och förslag om att inrätta en *parlamentarisk församling* knuten till WTO vill utskottet hänvisa till att också den frågan har berörts i tidigare yttranden av utskottet (yttrande 2005/06:UU3y) och i näringsutskottets betänkande 2005/06:NU7. I det senare betänkandet, som godkänts av riksdagen (rskr. 2005/06:73) anförde näringsutskottet följande:

Med anledning av motionsönskemålens inriktning på en ökad öppenhet inom WTO, vill utskottet framhålla att den svenska linjen – dvs. att inriktningen bör vara ökad öppenhet inom WTO och från WTO och utåt – helhjärtat stöds av utskottet. Alla WTO-medlemmar bör ha full insyn i det pågående arbetet inom organisationen och ha möjligheter att påverka arbetet. Öppenhet och dialog ser utskottet som nödvändiga – men inte tillräckliga – förutsättningar för att resultaten skall bli bra och för att de skall vinna legitimitet. Formella och protokollförda möten är ett viktigt forum för förhandlingar i WTO, men diskussioner måste också kunna föras informellt och i mindre kretsar. Vid dessa

möten är det angeläget att deltagarkretsen är representativ och att alla medlemsländer efteråt får tid och möjlighet att påverka eventuella textförslag innan de formellt antas. Utskottet är medvetet om att det måste finnas respekt för att enskilda länder i vissa fall inte vill röja sina förhandlingspositioner. Betydelsen av att Sverige agerar för att förmå EU att vara så öppet som möjligt med sina positioner får inte underskattas.

Vidare kan konstateras att det har skett en utveckling av öppenheten inom WTO, bl.a. med teknikens hjälp. Öppenheten bör ytterligare kunna främjas genom att alla WTO:s medlemsstater, i likhet med Sverige, vinnlägger sig om att fästa större vikt vid en dialog med olika intressenter inför WTO-förhandlingarna. Utskottet vill framhålla vikten av att de svenska förhandlingspositionerna och hur Sverige driver dessa positioner i EU även fortsättningsvis öppet redovisas i riksdagen.

Utskottet kan dela utgångspunkterna bakom motionskrav om *att handelsavtal utformas och utvärderas utifrån millenniemålen och fattigdomsbekämpning, hälsa och mänskliga rättigheter*. Utskottet anser det angeläget att effekterna av WTO-avtalen och andra viktigare handelsavtal löpande utvärderas och diskuteras. En öppnare internationell handel kan ge ett viktigt bidrag till ekonomisk tillväxt och därmed fattigdomsbekämpning. Det är viktigt att se till hur arbetet inom WTO bäst kan bidra till denna process. Samarbetet mellan WTO och relevanta internationella organisationer såsom Världsbanken och Internationella valutafonden behöver stärkas.

När det gäller *ekonomiska partnerskapsavtal (EPA)* har utskottet, genom näringsutskottets betänkande 2005/06:NU7 och genom näringsminister Thomas Östros svar i januari 2005 på interpellation 2004/05:249, kunnat inhämta att regeringen står bakom uppfattningen att det breda utvecklingspolitiska synsätt som Cotonouavtalet är ett uttryck för, samt den integrerade politik som Sverige för avseende handel och utveckling, skall genomsyra arbetet. Begreppet "partnerskap" är centralt. Grundtanken är att handel och handelssystemets funktionssätt kan ge viktiga bidrag till stabil ekonomisk tillväxt och bekämpning av fattigdom. Det är väsentligt att såväl WTO- som EPA-förhandlingarna förs på ett sådant sätt att de utmynnar i resultat som verkligen gynnar berörda u-länders utvecklingsintressen.

Regeringens inställning, vilken delas av utskottet, är att partnerskapsavtalen skall förbättra möjligheterna för de s.k. AVS-länderna (Afrika, Västindien och Stillehavsländerna) att delta i och dra nytta av internationell handel, främja ländernas inbördes integration respektive integration i världsökonomi samt främja deras möjligheter att attrahera inhemskt och utländskt investeringskapital. Regeringen anser att WTO:s regler bör uppfyllas men att betydande asymmetrier måste finnas mellan parterna, där EU måste vara berett att göra betydligt mer omfattande åtaganden än AVS.

Eviga undantag och skydd är inte bra från utvecklingssynpunkt. Samtidigt måste partnerskapsavtalen utformas på ett sätt så att hänsyn tas till ländernas utvecklingsnivå och förmåga att genomföra avtalen. 39 av AVS-länderna tillhör gruppen minst utvecklade länder (MUL). Dessa bör behandlas med extra hänsyn i förhandlingarna. Likaså är 22 av de 76 AVS-

länderna inte WTO-medlemmar. Det är naturligt att EU sänker nivån på sina krav även vad gäller dessa länders åtaganden angående handelsrelaterade regler.

Utskottet delar dessa regeringens ståndpunkter. Utskottet delar i övrigt de bedömningar som näringsutskottet har framfört i ovan citerade betänkande.

Frågor om *folkhälsa och fattigdom* inom EU-länderna är främst ett nationellt ansvar men kan kompletteras med samarbete på EU-nivå. En utgångspunkt är att en hög hälsoskyddsnivå skall säkerställas vid utformningen av all gemenskapspolitik. Samarbetet på det sociala området inom ramen för Lissabonstrategin sker genom den s.k. öppna samordningsmetoden. Arbetet leds av Kommittén för social trygghet (KST), som inrättades år 2000. Under 2005 har medlemsstaterna utarbetat nationella rapporter om hälso- och sjukvård och äldreomsorg, genomföranderapporter om insatser för att förhindra fattigdom och social utestängning samt pensionsstrategirapporter. De nationella rapporterna ligger till grund för kommissionens och rådets gemensamma rapporter om social trygghet och social delaktighet till Europeiska rådet. Utskottet har inhämtat att riksdagen har informerats om det pågående arbetet i samband med att rapporterna varit föremål för diskussion i rådet. Under 2006 skall de tre pågående processerna i KST rationaliseras till en process, som är avsedd att komplettera den reviderade Lissabonstrategin med dess fokus på hållbar tillväxt och full sysselsättning. Ett arbete med att utvärdera den öppna samordningsmetoden på det sociala området inleddes under 2005. Resultatet av utvärderingen kommer att utgöra en av utgångspunkterna för den nya rationaliserade processen på det sociala området. Utskottet konstaterar således att frågor om fattigdom inom EU-länderna har funnit en nöjaktig lösning.

Frågor om *EU:s alkoholpolitik och införselkvoter* har nyligen behandlats av socialutskottet i betänkande 2005/06:SoU12 Nationell alkoholhandlingsplan. Alkohol är en av de viktigaste bestämningsfaktorerna för människors hälsa. En restriktiv alkoholpolitik har därför sedan länge varit ett viktigt inslag i den svenska välfärdspolitiken. De traditionella instrumenten för att minska alkoholkonsumtionen och därmed begränsa alkoholens skadeverkningar har varit en aktiv prispolitik, stränga införselkvoter och andra tillgänglighetsbegränsande åtgärder. Samhällsutvecklingen och det svenska EU-medlemskapet har emellertid medfört att förutsättningarna att föra en restriktiv alkoholpolitik har försvagats. Möjligheten att begränsa alkoholens tillgänglighet har ytterligare försvårats sedan införselkvoterna successivt höjts. Något från svensk sida ensidigt införande av strängare införselregler är dock inte aktuellt. Riksdagen har också, vilket framgår av skatteutskottets yttrande 2005/06:SkU3y, senast i samband med budgetbeslutet för år 2006 ställt sig avvisande till förslag som innebär att Sverige ensidigt och i strid med de regler som gäller på området skall besluta om skärpta införselregler (yttr. 2005/06:SkU1y, bet. 2005/06:FiU1).

Finansutskottet har i det av riksdagen godkända (rskr. 2005/06:132) betänkandet 2005/06:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen (prop. 2005/06:1) diskuterat möjligheterna till förenkling av reglerna och procedurerna kring *ansökan om EU-bidrag*. I betänkandet avstyrktes, med hänvisning till Organisationsutredningen för regional tillväxt (dir. 2004:177), ett motionsyrkande med likartad innebörd som det nu aktuella yrkandet om att förenkla reglerna och principerna kring ansökan om EU-bidrag. Utredaren har nyligen avgivit slutbetänkandet Stärkt konkurrenskraft och sysselsättning i hela landet (SOU 2006:3).

Vidare kan utskottet konstatera att Verket för näringslivsutveckling, Nutek, har i uppdrag att bl.a. identifiera möjliga förenklingar och förbättringar i strukturfondssystemet och förse regeringen med lägesrapporter för samtliga strukturfondsprogram. Nutek arbetar med samordning för att få samma bedömning av projekten hos de olika förvaltningsmyndigheterna och skapar plattformar för att få ut information snabbt och därmed minska riskerna för senare eventuella återbetalningskrav. Nutek levererar lägesrapporter till regeringen om hur det går i arbetet med EU:s strukturfonder i Sverige. Rapporterna täcker in alla strukturfondsprogram som Sverige tar del av. De visar hur många beslut som har fattats, hur mycket pengar som har betalats ut till projekt och hur mycket som har rekviderats till Sverige från EG-kommissionen. I en rapport från mars 2005 konstaterar Nutek att beslutstakten, utbetalningstakten och rekvisitionshanteringen är god för de allra flesta program.

Något riksdagens tillkännagivande till regeringen synes därför inte nödvändigt.

Regelförenklingsarbetet i övrigt har berörts av konstitutionsutskottet i dess granskningsbetänkande 2005/06:KU10 Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning från i höstas, vilket fått riksdagens godkännande (rskr. 2005/06:139). I betänkandet redovisar konstitutionsutskottet en omfattande granskning av det sätt på vilket arbetet för enklare och klarare regler bedrivs också inom Europeiska unionen. Till grund för granskningen har legat material som framtagits av riksdagens utredningstjänst, en promemoria upprättad inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet, Justitiedepartementet) samt upplysningar som konstitutionsutskottet inhämtat vid en offentlig utfrågning med statssekreteraren i Näringsdepartementet.

Mot bakgrund av konstitutionsutskottets gedigna genomgång i betänkande 2005/06:KU10, särskilt vad avser arbetet inom Europeiska unionen (s. 41–43), finner utskottet inte anledning att göra något specifikt ställningstagande i förhållande till motionsledes framförda förslag om att EU:s regelförenklingsarbete måste intensifieras.

Beträffande *försiktighetsprincipens tillämpning vid godkännande av genmodifierade grödor* konstaterar utskottet att miljö- och jordbruksutskottet i ett nyligen avgivet betänkande, (2005/06: MJU11) *Genteknik m.m.*, tagit upp, och avstyrkt, likartade förslag om vilken linje Sverige skall driva inom EU i frågor om tillståndsgivning för genmodifierade grödor.

Utskottet gör ingen annan bedömning än miljö- och jordbruksutskottet och noterar att också EU-nämnden i sitt yttrande kort berör att samråden på miljöområdet ibland resulterat i längre diskussioner om t.ex. GMO-frågor.

Klimatförändringarna är fortfarande en av vår tids största utmaningar. Utskottet konstaterar att Europaparlamentet har behandlat ett betänkande (A6-0312/2005) om globala klimatfrågor av utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet, för vilket en av Sveriges Europaparlamentariker var rapportör. Utskottet noterar att regeringen nyligen till riksdagen avgivit proposition 2005/06:172 Nationell klimatpolitik i global samverkan, vilken kommer att behandlas av miljö- och jordbruksutskottet under våren.

Klimatförändringarna och de fossila bränslenas ändlighet tvingar fram en diskussion om alternativa energikällor. Det är utskottets uppfattning att åtgärder för att motverka klimatförändringar i allmänhet också har andra positiva effekter, exempelvis när det gäller att minska beroendet av externa energiråvaror. En ökad prioritet för energieffektivisering och förnybara energislag kan därför på ett unikt sätt bidra till såväl försörjningstryggheten och konkurrenskraften som skyddet av miljön.

Händelseutvecklingen i EU:s grannskap kring den ryska gasen under 2005 har motiverat en mer samlad diskussion inom EU om *energifrågorna*. Kommissionen har nyligen presenterat en s.k. grönbok där en rad förslag presenteras för att öka försörjningstryggheten och samtidigt minska utsläppen av växthusgaser. Grönboken om energipolitik är en mycket god grund för diskussionen om hur dessa utmaningar skall mötas, inte minst genom de förslag som finns om inhemsk förnybar energi och energieffektivisering. Ett viktigt element i ökad försörjningstrygghet är diversifiering och minskat importberoende inom EU.

Grunden för energipolitiken inom EU vilar fortsatt på de tre gemensamma målen försörjningstrygghet, konkurrenskraft och miljö. Statsminister Göran Persson har i riksdagens kammare (prot. 2005/06:97) lämnat information om Europeiska rådets möte den 23–24 mars och därvid framhållit att toppmötets slutsatser reflekterar balansen mellan den gemensamma och den nationella beslutskompetensen. Toppmötet enades också om konkreta mål för förnybar energi. Europeiska rådet välkomnade också kommissionens avsikt att år 2007 presentera en s.k. strategisk energiöversyn. Vikten av dialog mellan EU och Ryssland i energifrågan betonades också i slutsatserna från toppmötet.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2005/06:U6 (kd) yrkandena 1, 3, 4, 6 och 7, 2005/06:U7 (mp) yrkande 8, 2005/06:U255 (m) yrkande 20, 2005/06:U313 (m) yrkande 22, 2005/06:U336 (fp)

yrkande 15, 2005/06:U340 (mp) yrkande 7, 2005/06:U349 (kd) yrkande 27, 2005/06:N385 (v) yrkandena 4, 12 och 13 samt 2005/06:U381 (kd) yrkandena 2, 4 och 7–11.

EU:s institutioner

Skrivelsen

I ett särskilt avsnitt (avsnitt 11 s. 200–208) redovisas i skrivelsen samarbetet vad gäller EU:s institutioner m.m.

Under det brittiska ordförandeskapet lämnades förslag på hur öppenheten i rådet kunde ökas. Sverige var, framhålls det i skrivelsen, drivande i att få till stånd en överenskommelse som innebar en betydande utökning och breddning av öppenheten i rådet. I december kunde en rådsdeklaration antas som syftade till att öka öppenheten i rådet. Genom överenskommelsen kan bl.a. fler diskussioner i rådet hållas öppna. Viktigt är att rådets slutförhandlingar och omröstningar i ärenden där Europaparlamentet är medbeslutande skall vara offentliga. Rådet slog även fast att förändringarna skall utvärderas under 2006 samt att utvärderingen kan leda till en ändring av rådets arbetsordning för att möjliggöra ytterligare steg mot ökad öppenhet i rådet.

Motionerna

I partimotion 2005/06:U290 (*m*) yrkande 2 krävs att regeringen skall presentera en tydlig vision om hur den ser på det framtida Europasamarbetet.

I partimotion 2005/06:U209 (*fp*) yrkande 27 framställer Folkpartiet krav på att särskilda avdelningar för mänskliga rättigheter upprättas på EU:s kontor i de länder med vilka EU har handelsavtal.

Miljöpartiet lyfter i två yrkanden i kommittémotion 2005/06:U7 (*mp*), yrkandena 9 och 10, fram frågor relaterade till öppenheten inom EU. I yrkande 9 begär Miljöpartiet att regeringen aktivt skall engagera sig i arbetet för en ökad öppenhet inom EU. Dessutom lyfter partiet, i yrkande 10, fram behovet av att handlingar som tillsänds EU-nämnden finns på svenska och inte enbart på engelska eller franska.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden tar i sitt yttrande upp den utveckling som pågår när det gäller att öka öppenheten i rådets förhandlingar. Det är enligt EU-nämndens mening mycket viktigt att denna utveckling inte avstannar. Nämnden har också tidigare kunnat konstatera att rådsreformen om rådsammansättningar inte medfört någon förändring i övrigt av beredningen av rådets möten med t.ex. längre tidsfrister för beredningen av frågorna, vilket innebär svårigheter för nationella parlamentariker att hinna sätta sig in i frågorna. Någon förbättring härvidlag har inte skett under år 2005.

Regeringen bör enligt EU-nämndens uppfattning verka inom EU för att rådets arbetsformer gör det möjligt för de nationella parlamenten att bereda frågorna och överlägga med sina respektive regeringar före rådsmötena. Det är viktigt att EU:s institutioner skapar utrymme för de nationella parlamenten att vara aktiva. EU:s legitimitet ökar om det sker en demokratisk förankring i medlemsstaterna av de frågor som hanteras gemensamt på EU-nivå.

EU-nämnden framhåller också att det i regeringens skrivelse redogörs för att Statsrådsberedningen har ett övergripande ansvar för genomförande av direktiv. EU-nämnden framhåller att det aldrig eller sällan i propositioner om genomförande av direktiv och godkännande av rambeslut redogörs för det samrådsförfarande med riksdagen som numera regleras i 10 kap. 6 § regeringsformen. På samma sätt som det i propositioner under avsnittet Ärendet och dess beredning normalt redogörs för sedvanligt remissförfarande bör också, enligt EU-nämnden, det grundlagsreglerade samrådet med riksdagen framgå.

EU-nämnden noterar vidare att det i skrivelsen redovisas att Europaparlamentet, rådet och kommissionen tillämpar förordningen om allmänhetens tillgång till dessa institutioners handlingar (den s.k. öppenhetsförordningen). Beträffande rådets handlingar finns emellertid också, enligt EU-nämnden, i rådets säkerhetsbestämmelser (2001/264/EG) en omfattande reglering av rådshandlingar som anses känsliga. EU-nämnden framhåller det angelägna i att rådshandlingar som är försedda med EU:s hemligbeteckningar inte rutinmässigt sekretessbeläggs vid den bedömning som görs enligt den svenska sekretesslagen.

När det gäller beredningen i EU-nämnden av de frågor som skall beslutas av ministerrådet har nämnden tidigare framhållit vikten av att relevanta skriftliga underlag i form av utkast på svenska finns tillgängliga inför EU-nämndens sammanträden så att samrådet kan ske på ett meningsfullt sätt. Under de brittiska och österrikiska ordförandeskapen synes en viss förbättring härvidlag ha ägt rum. De svenska översättningarna av olika dokument föreligger ganska snabbt efter den första versionen på engelska.

EU-nämnden konstaterar också med tillfredsställelse att regeringen fortsätter sitt arbete med att främja regelförbättring, begripligare EU-texter och utveckla EU-språkvården och anser att arbetet bör fortsätta med oförminskad styrka.

Utskottets överväganden

Alltsedan Sveriges inträde som medlem i Europeiska unionen har regeringens arbete varit inriktat på ett framgångsrikt och verkningsfullt samarbete i Sveriges och Europas intresse. En målsättning för regeringens EU-arbete är att genom tidigt agerande och aktivt deltagande i förhandlingsarbetet i rådets förberedande instanser försäkra sig om resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Utskottet stöder denna målsättning och vill i sam-

manhanget hänvisa till den rapport – EU:s kommittologi – Arbete, omfattning och framtid – om EU:s kommittologi som utskottet låtit riksdagens utredningstjänst genomföra och som utskottet låtit sprida bland övriga riksdagens utskott och EU-nämnd.

Utskottet konstaterar att regeringen under 2005 har fortsatt att verka för viktiga övergripande mål i EU-samarbetet: en långsiktigt hållbar tillväxt, full sysselsättning och en god social och miljömässig utveckling. Unionen skall vidare vara öppen, effektiv och jämställd med en väl fungerande inre marknad. EU:s externa politik skall syfta till ett nära samarbete med EU:s grannländer. De yttre förbindelserna skall bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, öppen handel och internationell fred och säkerhet. Utskottet står bakom denna tydliga vision om hur regeringen ser på arbetet inom EU.

Det är utskottets uppfattning att regering och riksdag har en viktig roll i det europeiska samarbetet inom unionen, vilket i stor utsträckning är att betrakta som ett mellanstatligt samarbete. Riksdagens arbetsformer för EU-frågorna är för närvarande föremål för en översyn i konstitutionsutskottet med anledning av konstitutionsutskottets beredning av framställning 2005/06:RS3 Riksdagen i en ny tid, vari riksdagsstyrelsen till riksdagen överlämnat Riksdagskommitténs huvudbetänkande. Förankringen av EU-frågorna bland medborgarna har i denna diskussion en central roll.

Utskottet konstaterar också, vilket även har framförts tidigare i detta betänkande, att stats- och regeringscheferna i EU:s medlemsstater efter en period av reflexion i juni kommer att kunna göra en avstämning av de nationella EU-debatterna i samtliga medlemsländer.

När det gäller offentlighet och öppenhet inom Europeiska unionen kan utskottet hänvisa till konstitutionsutskottets betänkande 2005/06:KU23, i vilket konstitutionsutskottet anfört att det kan förutsättas att regeringen i EU-sammanhang kraftfullt slår vakt om och för fram den svenska synen på offentlighet, öppenhet och insyn.

I början av år 2005 presenterade den då ny tillträdde kommissionen sina planer i fråga om samarbete med de nationella parlamenten. Det uppfattades som en allmän ambitionshöjning, men också som att kommissionen ville förskjuta tyngdpunkten från information till dialog. De tre övergripande målen handlar om en kontinuerlig och öppen dialog, konkret närverksbyggande, samt att stå i förbindelse med medborgare och deras valda representanter.

I oktober 2005 presenterade kommissionen den s.k. Plan D för demokrati, dialog och debatt, vilken innehåller förslag till åtgärder som inte bara är aktuella under perioden av eftertanke utan också under och efter den sittande kommissionens mandattid. I planen framhålls de nationella parlamentens roll i flera avseenden. Kommissionen avser, enligt planen, att bjuda in de nationella parlamenten till ett forum med syfte att diskutera bl.a. erfarenheter och undersöka möjligt samarbete och gemensamma åtgärder, eventuellt tillsammans med EU-institutionerna. Vidare är ambitionen

att enskilda kommissionärer skall vara tillgängliga för nationella parlament i högre utsträckning när det gäller arbetet med EU-frågor inom kommissionärens ansvarsområde. En utgångspunkt för Plan D är att stimulera den europeiska demokratin och stödja framväxten av ett europeiskt offentligt rum, där medborgarna ges verktyg att aktivt delta i beslutsprocessen och vinna ägarskap över det europeiska projektet. Åtgärdsplanen riktar sig dock främst till kommissionen internt och hur den skall agera.

I mars 2006 antog kommissionen ett meddelande om sina förbindelser med de nationella parlamenten (KOM/2006/350), vilket består av ett inledande "memorandum", samt en rapport om vad som gjorts under år 2005. Enligt utskottets mening visar årsrapporten, där de tre övergripande målen har operationaliserats i tio punkter rörande besök, information m.m., på en tämligen låg ambitionsnivå.

Kommissionen har nyligen också presenterat en vitbok om EU:s kommunikationspolitik (KOM/2006/35). Utskottet noterar, icke utan förvåning, att den i februari 2006 presenterade vitboken, som av riksdagens kammarskansli remitterats till konstitutionsutskottet, inte omnämner nationella parlament. Det är, vilket utskottet vid flera tillfällen tidigare framhållit, angeläget att lyfta fram de folkvalda parlamentariskernas roll i såväl EU-samarbetet som i annat internationellt samarbete. Direkt folkvalda parlamentariker skall vara representativa för väljarna och har därigenom en särskild legitimitet. Det parlamentariska uppdraget lämpar sig väl för opinionsbildning samt kunskaps- och informations spridning och erbjuder möjligheter att föra vidare medborgarnas synpunkter, idéer och förslag till ansvariga på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Denna utskottets uppfattning har framhållits i bl.a. betänkandena 2001/02:UU4 och 2003/04:UU3 och äger fortsatt giltighet.

Vad avser, motionsledes framlagda, förslag om att på EU:s kontor i de länder med vilka EU har handelsavtal kräva att särskilda avdelningar för mänskliga rättigheter upprättas menar utskottet att arbetet för de mänskliga rättigheterna sätter sin prägel, och också bör gör det, på hela EU:s och samtliga EU:s institutioners verksamhet. Det är utskottets mening att särskilda avdelningar på enbart vissa av EU:s kontor inte skulle vara ägnade att stärka EU:s samlade arbete för de mänskliga rättigheterna.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2005/06:U7 (mp) yrkandena 9 och 10, 2005/06:U209 (fp) yrkande 27 samt 2005/06:U290 (m) yrkande 2.

Skrivelsens inriktning och omfattning

Skrivelsen

Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen samt varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Skrivelse 2004/05:85 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2005 behandlar samtliga samarbetsområden inom EU.

Motionerna

I partimotion 2005/06:U290 (m) yrkande 1 hävdar Moderaterna att en framgångsrik och verkningsfull politik i EU måste bygga på skickligt tillvaratagande av svenska intressen men också förmåga att kunna föra hem gemensamt fattade beslut och förankra dem nationellt.

Miljöpartiet önskar, genom kommittémotion 2005/06:U7 (mp) yrkande 11, att regeringen till nästkommande år utvecklar redovisningen i bilaga till skrivelsen om hur Sverige har röstat i ministerrådet.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden anser att årets skrivelse innehåller en bra och lättillgänglig beskrivning av verksamheten i Europeiska unionen under år 2005. I vissa avsnitt framgår all relevant information såsom rättslig grund för arbetet, syftet med åtgärden, dokumentnummer, information om faktapromemorior, information om när ärendet har behandlats i ministerrådet samt kortfattad svensk hållning. I vissa andra fall är dock informationen mycket knapphändig, vilket kräver att läsaren måste vara väl förtrogen med EU:s beslutsvägar samt besitta kunskap om hur man går till väga för att finna ytterligare information i ärendet. Det kunde enligt nämndens mening vara värdefullt om de olika avsnitten var utformade enligt en enhetlig mall så att alla avsnitt gav tillräcklig information om ärendet i fråga. Ett minimikrav bör exempelvis vara att dokumentnummer anges.

I yttrandet framför EU-nämnden att den också tidigare har framhållit att det kan vara intressant att veta i vilken sammansättning rådet hanterar en fråga. I de flesta fall framgår det av sammanhanget vilka ministrar som är berörda men ibland är det oklart. Läsningen av skrivelsen och ytterligare inhämtning av fakta skulle underlättas om det angavs i vilken sammansättning rådet har agerat och när det aktuella rådsmötet ägt rum.

Nämnden anser vidare att i de fall det i texten redovisas ställningstaganden i specifika ärenden bör det i större utsträckning göras åtskillnad mellan regeringens uppfattning och Sveriges position. Det förekommer att

skrivelsen redovisar ärenden där den svenska positionen inte är förankrad i riksdagen och där man ännu inte kan tala om *Sveriges* position. Ett exempel på detta är vad som sägs i skrivelsen om förslaget om direktiv om regler för marknaden för pyrotekniska artiklar (avsnitt 28.4) där *Sveriges* uppfattning redovisas.

EU-nämnden har i tidigare yttranden över skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen framhållit att det vore värdefullt om uppgifter om hur Sverige röstat i rådet redovisades inte bara i den löpande texten utan också samlat på ett ställe i skrivelsen så att riksdagen kan få en komplett och översiktlig bild av hur regeringen har agerat i EU i detta avseende. EU-nämnden välkomnar därför att det i årets skrivelse finns en samlad redovisning av beslut i rådet under år 2005 som Sverige inte stött (bilaga 5). EU-nämnden har dock i skrivelsens i avsnitt 32.2 funnit ytterligare ett beslut där Sverige röstat nej, nämligen direktivet om otillbörliga affärsmetoder. Vidare vore det värdefullt om det i den aktuella bilagan hade funnits uppgift om vilket rådsmöte som avses och när detta har ägt rum.

Nämnden har tidigare efterlyst en bilaga över viktigare förordningar, direktiv och beslut (dvs. bindande rättsakter) antagna under verksamhetsåret, liksom uppgifter om grönböcker och vitböcker beslutade av kommissionen under året. EU-nämnden välkomnar att skrivelsen i år innehåller en utökad lista med Internetlänkar till rättsakter, grönböcker, vitböcker, rådsdokument samt till kommissionens allmänna rapport om Europeiska unionens verksamhet m.m.

EU-nämnden välkomnar, när det gäller s.k. överträdelseärenden mot Sverige och mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt, att det i årets skrivelse finns uppgifter om hur läget är i förhållande till föregående år. EU-nämnden finner det också värdefullt att det i årets skrivelse liksom tidigare finns en bilaga med information om dels mål i EG-domstolen, dels s.k. överträdelseärenden och att informationen denna gång är uppställd departementsvis. I övrigt vore det, som EU-nämnden tidigare påpekat, av intresse att som en jämförelse få information om antalet överträdelseärenden och fällande domar mot övriga medlemsländer.

Utskottets överväganden

Enligt utskottet utgör skrivelsen en värdefull återrapporering av verksamheten inom EU under året som varit. Skrivelsen fyller en viktig funktion i riksdagens kontrollmakt men har också ett stort värde för den offentliga debatten och möjligheterna att i efterhand följa hur olika frågor har behandlats inom EU. Skrivelsen visar, tillsammans med skriftliga återrapporater till riksdagen från rådsmöten och information i riksdagens kammare av statsministern efter Europeiska rådets möten, på den vikt regeringen lägger vid att förklara och förankra gemensamt fattade beslut nationellt i Sverige.

Utskottet kan i likhet med EU-nämnden, och i likhet med vad utskottet framfört i tidigare betänkanden (bet. 2003/04:UU10, 2004/05:UU10), instämma i att regeringens agerande i vissa fall kunde beskrivas mer utförligt. Samtidigt vill utskottet dock betona att skrivelsen har ett gediget omfång, täcker många frågor och ger en god bild av EU-samarbetet. Utökade krav på redovisning i skrivelsen måste vägas mot önskemålet att skrivelsen inte blir alltför omfattande och att den måste kunna framställas med en rimlig arbetsinsats.

I bilaga till skrivelsen återfinns en lista över Internetadresser. EU-nämnden har i tidigare års yttranden till utskottet, likaså i yttrande 2005/06: EUN2y, efterlyst också en bilaga över viktigare förordningar, direktiv och beslut (dvs. bindande rättsakter) antagna under verksamhetsåret, liksom uppgift om grönböcker och vitböcker beslutade av kommissionen under året. Enligt utskottets mening kan den nu lämnade, respektive av EU-nämnden föreslagna, förteckningen över Internetadresser i bilagan delvis ifrågasättas eftersom det löpande i skrivelsen på många håll finns hänvisningar och referenser till olika länkar, förordningar, direktiv och beslut m.m., vilket torde kunna vara tillfyllest. Utskottet konstaterar att det på många andra ställen finns listor över Internetadresser av nu aktuellt slag. Ett värdefullt exempel är t.ex. den av EU-upplysningen vid Sveriges riksdag utgivna skriften "Din guide till EU. Institutioner och kontaktvägar", vilken också finns utlagd på EU-upplysningens hemsida på Internet. Enligt utskottets mening skulle, mot bakgrund av att skrivelsen utgör en översikt över EU:s hela verksamhet, en komplettering av skrivelsen med ett sakregister dock vara av stort värde.

Utskottet noterar att regeringen för första gången i årets skrivelse i bilaga samlat redovisar beslut i rådet under 2005 som Sverige inte har stött genom att i sju fall rösta nej till förslag som förelagts rådet för omröstning och i två fall lägga ned sin röst. I något fall, rörande t.ex. årsbudgeten för 2006, redovisas också att omröstningen avsåg en omröstning med kvalificerad majoritet. Utskottet anser att nu lämnad redovisning är värdefull och bedömer inte att det skulle innebära något besvärande merarbete för regeringen att också redovisa huruvida omröstningen gällt en omröstning med enhällighet, kvalificerad majoritet eller enkel majoritet. Däremot skulle det, enligt utskottets mening, vara något svårare att, såsom föreslås motionsledes, finna avvägda kriterier för hur en redovisning av den praktiska aspekten av Sveriges agerande skulle kunna lämnas.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att de frågor som motionerna väckt är besvarade och avstyrker därmed motionerna 2005/06:U7 (mp) yrkande 11 och 2005/06:U290 (m) yrkande 1.

Med vad utskottet anfört i detta betänkande föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2005/06:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005 till handlingarna.

Förenklad motionsbehandling av övriga yrkanden

Motionerna

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag rörande ett antal andra frågor med anknytning till Europeiska unionens verksamhet, bl.a. det konstitutionella fördraget, återförening av Cypern, EU:s dialog med Afrikanska unionen (AU), prioriteringar inom EU:s biståndsbudget m.m. Ett stort antal förslag i enskilda motioner berör Turkiet och assyrier/syrianernas historia och situation. Förslagen i motionerna 2004/05:U215 (kd) yrkande 1, 2004/05:U220 (s), 2004/05:U248 (c) yrkandena 1–3, 2004/05:U269 (v), 2004/05:U272 (v, mp) yrkandena 1 och 3–13, 2004/05:U316 (fp) yrkandena 1, 2 och 7, 2004/05:U319 yrkandena 6, 7 och 9–11, 2004/05:U330 (kd, fp) yrkandena 1–8, 2005/06:N385 (v) yrkandena 5 och 6, 2005/06:U209 yrkandena 25, 26 och 29, 2005/06:U215 (s), 2005/06:U219 (kd), 2005/06:U227 (fp) yrkandena 3 och 5, 2005/06:U232 (s) yrkande 1, 2005/06:U244 (c) yrkandena 1–4, 2005/06:U250 (c), 2005/06:U266 (kd), 2005/06:U283 (kd), 2005/06:U287 (v, m, fp, kd, c, mp), 2005/06:U289 (m) yrkandena 2 och 30, 2005/06:U295 (fp) yrkande 2, 2005/06:U296 (kd), 2005/06:U299 (s) yrkande 1, 2005/06:U310 (v) yrkandena 1 och 2, 2005/06:U311 (v) yrkande 17, 2005/06:U325 (kd) yrkandena 1 och 2, 2005/06:U327 (kd) yrkandena 1–8, 2005/06:U328 (kd), 2005/06:U329 (kd), 2005/06:U334 (fp) yrkande 1, 2005/06:U335 (fp) yrkande 1, 2005/06:U344 (s), 2005/06:U350 (kd) yrkandena 2–4, 2005/06:U352 (kd) yrkande 4, 2005/06:U364 (s), 2005/06:U369 (mp) yrkandena 1–5 samt 2005/06:U378 (kd) yrkandena 11, 12 och 16 återfinns i förteckning över behandlade förslag, vilken bifogas detta betänkande som bilaga 1.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att många av de motionsvis framförda förslagen rör frågor som är betydelsefulla. I många fall är dessa yrkanden dock identiska eller i hög grad överensstämmande med sådana som utskottet behandlat under något av de senaste riksmötena (t.ex. i bet. 2004/05:UU10 Verksamheten i Europeiska unionen under 2004 och bet. 2005/06:UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd). Det gäller också frågor och yrkanden rörande Turkiet och assyrier/syrianernas historia och situation, vilka utskottet behandlat på ett fördjupat sätt i betänkande 2003/04:UU9 Mänskliga rättigheter och relationer till andra länder. Det förekommer också yrkanden om t.ex. det konstitutionella fördraget för Europeiska unionen som kan anses vara överspelade av omvärldsutvecklingen samt yrkanden som rör frågor där den svenska utrikespolitikens och EU-politikens nuva-

rande inriktning ligger väl i linje med utskottets uppfattning. Utskottet har vid en genomgång av yrkandena funnit att de förslag som framförs inte kan vara aktuella för något riksdagens tillkännagivande, varför de avstyrks.

Mot bakgrund av det ovan anförda och utskottets ställningstagande till förenklad motionsbehandling under återstående delen av mandatperioden (utrikesutskottets protokoll 2005/06:24) samt utskottets övriga överväganden i detta betänkande avstyrker utskottet motionerna 2004/05:U215 (kd) yrkande 1, 2004/05:U220 (s), 2004/05:U248 (c) yrkandena 1–3, 2004/05:U269 (v), 2004/05:U272 (v, mp) yrkandena 1 och 3–13, 2004/05:U316 (fp) yrkandena 1, 2 och 7, 2004/05:U319 yrkandena 6, 7 och 9–11, 2004/05:U330 (kd, fp) yrkandena 1–8, 2005/06:N385 (v) yrkandena 5 och 6, 2005/06:U209 yrkandena 25, 26 och 29, 2005/06:U215 (s), 2005/06:U219 (kd), 2005/06:U227 (fp) yrkandena 3 och 5, 2005/06:U232 (s) yrkande 1, 2005/06:U244 (c) yrkandena 1–4, 2005/06:U250 (c), 2005/06:U266 (kd), 2005/06:U283 (kd), 2005/06:U287 (v, m, fp, kd, c, mp), 2005/06:U289 (m) yrkandena 2 och 30, 2005/06:U295 (fp) yrkande 2, 2005/06:U296 (kd), 2005/06:U299 (s) yrkande 1, 2005/06:U310 (v) yrkandena 1 och 2, 2005/06:U311 (v) yrkande 17, 2005/06:U325 (kd) yrkandena 1 och 2, 2005/06:U327 (kd) yrkandena 1–8, 2005/06:U328 (kd), 2005/06:U329 (kd), 2005/06:U334 (fp) yrkande 1, 2005/06:U335 (fp) yrkande 1, 2005/06:U344 (s), 2005/06:U350 (kd) yrkandena 2–4, 2005/06:U352 (kd) yrkande 4, 2005/06:U364 (s), 2005/06:U369 (mp) yrkandena 1–5 samt 2005/06:U378 (kd) yrkandena 11, 12 och 16.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. EU:s utvidgning, Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU, EU:s konstitutionella fördrag, EU:s utrikes- och säkerhetspolitik och EU:s bilaterala och regionala förbindelser, punkterna 1, 2, 3, 4 och 6 (m, fp, kd, c)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Cecilia Wigström (fp), Holger Gustafsson (kd), Birgitta Ohlsson (fp), Agne Hansson (c), Ewa Björling (m) och Björn Hamilton (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U338 yrkande 6 och avslår motionerna 2004/05:U308 yrkande 19, 2005/06:L291 yrkande 39, 2005/06:U289 yrkande 3 och 2005/06:U382 yrkande 19.

Vi anser vidare att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:U362 yrkande 3 och 2005/06:U379 yrkande 13 och avslår motionerna 2004/05:U268 yrkandena 2–5 och 6 i denna del, 2004/05:U272 yrkande 2 och 2005/06:U312 yrkandena 1–10.

Vi anser vidare att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U6 yrkande 5.

Vi anser vidare att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U290 yrkande 28 och avslår motionerna 2004/05:U319 yrkandena 1–5, 8 och 12, 2005/06:U7 yrkandena 2 och 5, 2005/06:U289 yrkande 1, 2005/06:U338 yrkandena 10 och 11, 2005/06:U384 yrkande 10 och 2005/06:U386 yrkande 3.

Vi anser vidare att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:U214 yrkande 5, 2005/06:U289 yrkandena 4–6, 9 och 10 samt 2005/06:U362 yrkande 2 och avslår motionerna 2005/06:U7 yrkande 3, 2005/06:U255 yrkandena 21 och 23, 2005/06:U289 yrkandena 7 och 8, 2005/06:U337 yrkande 3 och 2005/06:U379 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi delar många av de överväganden som utskottets majoritet står bakom i detta betänkande men vill göra några förtydliganden.

Det svenska EU-medlemskapet har varit bra för Sverige. Samtidigt har regeringen varit dålig på att ta till vara de möjligheter som Europasamarbetet erbjuder. Det är uppenbart att det finns betydande utrymme för Sverige att mera proaktivt driva frågor och presentera förslag inom EU-kretsen. Vi vill utnyttja dessa möjligheter. Det innebär att Sverige måste gå från ord till handling och aktivt bidra till att lösa de gemensamma problemen i Europa. Den dagliga ärendehanteringens får inte gå ut över den långsiktiga planeringen.

Vi hade gärna sett att det förslag till konstitutionellt fördrag som förhandlats fram också hade antagits. Efter nederlagen i folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna befinner sig EU vid ett vägskafl där det är avgörande hur unionen väljer att gå vidare. Den fortsatta utvidgningen förutsätter att ett nytt fördrag kommer på plats.

Ordförandelandet Österrike förbereder nu det toppmöte i juni 2006 där resultatet av diskussionerna som förts om EU:s framtid i respektive land skall redovisas. Debatten om det konstitutionella fördraget skall pågå i skrivande stund, men hittills har vi inte sett någon som helst ansats från regeringens sida till en breddning av EU-debatten. Reflektionsperioden påminner mer om en tankepaus än en tid för eftertanke. Detta är oacceptabelt, eftersom utformningen av det konstitutionella fördraget är en av Europas absolut viktigaste framtidsfrågor. Bredast möjliga samråd med medborgarna måste eftersträvas.

Den fortsatta EU-utvidgningen och fördjupningen av Europasamarbetet måste garanteras så att en fortsatt positiv utveckling i Europa kan säkras. EU skall vara ett dynamiskt samarbete som står öppet för europeiska länder som uppfyller medlemskriterierna. Det är viktigt att inte definiera EU:s yttre och slutgiltiga gränser. Det skall också vara ett samarbete som fungerar. Just därför är det så viktigt att unionen reformeras och att samarbetet koncentrerar sig på de verkligt gränsöverskridande frågorna där gemensamma beslut gör skillnad.

EU:s beslut att inleda medlemskapsförhandlingar med Turkiet är historiskt. Det banar förhoppningsvis vägen för ett demokratiskt och marknadsekonomiskt Turkiet som respekterar de mänskliga rättigheterna och

efterlever rättsstatens principer. Det är en utveckling som ligger i hela Europas intresse. Riksdag och regering måste se det som en självklar uppgift att aktivera sig för att fördjupa förståelsen och kunskapen mellan EU och Turkiet.

Det är också positivt att medlemskapsförhandlingar inletts med Kroatien samt att Makedonien fått kandidatlandsstatus. Även övriga länder på Balkan bör på sikt bli medlemmar i EU. Dessa länder behöver stöd för att kunna uppfylla medlemskapskriterierna. Hoppet om ett framtida EU-medlemskap är en viktig källa till ökad framtidstro och fungerar som drivkraft för fortsatt reformarbete. Det behövs som motvikt till de mörka krafter som inte vill se en fortsatt demokratisk utveckling på Balkan.

Ukraina och Vitryssland är i dag EU:s nya grannar. När Rumänien blir medlemsland kommer även Moldavien att angränsa till EU. På sikt bör även Ukraina och Moldavien samt ett demokratiskt Vitryssland ha möjlighet att bli EU-medlemmar.

Relationerna till Ryssland är en av huvudfrågorna inom europeisk säkerhetspolitik. EU behöver en långsiktig strategi för samarbetet och relationerna med Ryssland. Sverige bör vara pådrivande för att EU skall utveckla en konsekvent och sammanhållen strategi mot Ryssland. Sveriges roll och uppgift i sammanhanget måste vara att förmå EU-länderna att inte bara behandla Ryssland som en jämbördig partner, utan också ställa högre krav på Ryssland som rättsstat samt att landet efterlever demokratiska principer och öppenhet. Målsättningen måste vara att knyta Ryssland till den europeiska säkerhetsarkitekturen och stärka den politiska dialogen om de mänskliga rättigheterna och demokrati med landet.

Vitryssland är Europas sista diktatur. Det är vår skyldighet att göra mer för att bryta landets isolering genom att öka stödet till det civila samhället och de demokratiska krafterna i landet. Vi välkomnar att EU-kommissionen har beslutat att upprätta en regional delegation i Minsk. Vikten av att snarast öppna en svensk ambassad i den vitryska huvudstaden aktualiseras därmed ytterligare. Tillsammans med länder som Polen och Litauen bör Sverige kämpa för att Vitryssland skall hamna högre på EU:s dagordning.

Det är viktigt att EU:s grannskapspolitik utvecklas så att den kan bli ett intressant alternativ för de länder som inte kan eller vill bli medlemmar.

Ukrainas strategiska betydelse för vår del av Europa får inte underskattas. Sverige kan spela en nyckelroll för att säkra att EU:s relationer med Ukraina successivt stärks. Det handlar framför allt om att verka för att Ukraina så snart som möjligt ska ges medlemskapsperspektiv. Det förutsätter att den ukrainska regeringen återupptar kampen mot korruption och jobbar vidare med politiska, ekonomiska och administrativa reformer.

Moldavien är ett av Europas fattigaste länder och ett bland de mest korrumpade länderna i världen. Landet splittras också av en olöst konflikt i utbrytarrepubliken Transnistrien. Omfattande insatser för att bistå Moldavien att genomföra nödvändiga ekonomiska och politiska reformer måste vara av högsta prioritet i samarbetet med landet.

Sveriges diplomatiska närvaro bör öka i Armenien, Azerbajdzjan och Georgien. Sverige bör ytterligare bistå länderna att hantera och om möjligt lösa de kvarvarande territoriella konflikterna i området för att bygga upp fungerande demokratiska institutioner och stödja ekonomiska reformer. Här finns gott om utrymme för EU att öka sitt deltagande i konflikthantering och konfliktlösning samt att genomföra förebyggande krishanteringsinsatser. Det är angeläget att bidra till projekt som syftar till att minska mängden vapen i området och att främja dialogen mellan etniska grupper.

Barcelonaprocessen behöver ett nytt fokus för att säkerställa att processen verkligen kan göra konkreta och utlovade framsteg. I dag hämmas processen alltför mycket av bristen på positiv utveckling i fredsprocessen mellan israeler och palestinier, men tyvärr också av motsättningar mellan de deltagande länderna. Därtill har inte EU varit tillräckligt pådrivande vad gäller MR- och demokratifrågor i regionen.

Vi vill understryka utskottets uppfattning att de östra grannländerna bör ges ökad uppmärksamhet från EU:s sida. Regelbundna ministermöten och gemensamma parlamentariska sessioner bör utvecklas mellan EU och de östra grannländerna.

Det är viktigt att EU kan agera mer kraftfullt och samordnat på den internationella scenen. EU måste mer effektivt kunna utnyttja de instrument som står till unionens förfogande. Det gäller handel, bistånd, politisk dialog, konfliktförebyggande, krishantering liksom rättsliga frågor för att främja demokrati, säkerhet, respekt för de mänskliga rättigheterna och hållbar utveckling i olika delar av världen. Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken måste tydligare vägledas av gemensamma värderingar kring frihet, demokrati, säkerhet och de mänskliga rättigheterna.

EU:s säkerhetsstrategi definierar europeisk säkerhetspolitik och borde ytterligare förstärkas. Hittills har GUSP förknippats med många goda avsikter, men tyvärr alltför få resultat. En stark gemensam utrikes- och säkerhetspolitik tillsammans med en mer dynamisk ekonomisk utveckling bidrar till att EU i ökad utsträckning kan sätta den globala dagordningen. Den dag EU får en utrikesminister och en gemensam utrikestjänst kommer detta att kunna bidra till att stärka unionens kapacitet. Samtidigt får vi inte vara naiva och tro att EU alltid kan tala med en röst. Vad Sverige däremot kan sträva efter är en ökad användning av majoritetsomröstning inom utrikes- och säkerhetspolitiken samt att medlemsstaterna i ökad utsträckning kan använda sig av konstruktivt avstående i stället för att välja att blockera beslut. Försvarsbudgeten skall fortsatt vara en nationell fråga.

Med vad som ovan anförts anser vi att motionerna 2005/06:U6 (kd) yrkande 5, 2005/06:U214 (fp) yrkande 5, 2005/06:U289 (m) yrkandena 4–6, 9 och 10, 2005/06:U290 (m) yrkande 28, 2005/06:U338 (fp) yrkande 6, 2005/06:U362 (m) yrkande 3 och 2005/06:U379 (kd) yrkande 13 skall tillstyrkas.

2. Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU, punkt 2 (v, mp)

av Alice Åström (v) och Lotta Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U272 yrkande 2 och 2005/06:U312 yrkandena 1–10 och avslår motionerna 2004/05:U268 yrkandena 2–5 och 6 i denna del, 2005/06:U362 yrkande 3 och 2005/06:U379 yrkande 13.

Ställningstagande

Det är oerhört viktigt att den reformprocess som inletts i Turkiet inte avstannar. Även om steg tagits när det gäller att skapa mer demokratiska lagar återstår det fortfarande åtskilligt att göra, bl.a. när det gäller minoriteters rättigheter och yttrandefriheten. Turkiet har t.ex. inte ratificerat ramkonventionen till skydd för minoriteter liksom en rad andra FN-dokument som rör minoriteter. Sverige bör i EU verka för att det i Turkiet skall råda full yttrande- och tryckfrihet om Turkiet skall beviljas inträde EU. Sverige bör också i EU verka för att Turkiets historia och förhistoria fritt skall kunna diskuteras. Därför bör de ottomanska arkiven, rörande folkmordet på armenierna, öppnas och bli föremål för oberoende internationell forskning.

Ett erkännande av minoriteternas existens i Turkiet och förändringar i lagstiftningen är betydelsefulla förändringar. Hittills handlar dock förändringarna om offentligt uttalade erkännanden och införandet av ny lagstiftning. När det t.ex. gäller statistik som stora och respekterade människorättsorganisationer presenterat genom åren om antalet tortyroffer kan det med oro dock konstateras att någon genomgripande förändring inte har skett. Siffrorna talar ett helt annat språk än lagtexter och förordningar. För att Turkiet skall beviljas medlemskap i EU måste landets myndigheter implementera och följa de nya lagtexterna i praktiken.

För Sveriges del måste frågan om de mänskliga rättigheterna vara helt central när det gäller startpunkten och innehållet för Turkiets medlemskapsförhandlingar med EU. EU-medlemskap för Turkiet bör därför inte komma i fråga förrän Turkiet lever upp till vad som stadgas i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.

Efter att den brittiske forskaren Jonathan Sugden, som arbetar för människorättsorganisationen Human Rights Watch (HRW) för att undersöka påstådda övergrepp mot den kurdiska minoriteten i sydöstra Turkiet, tidigt i april i år greps i Turkiet förefaller Turkiets önskan att dölja brott mot de mänskliga rättigheterna fortfarande vara stark, trots steg mot öppenhet i Turkiets strävan mot EU-medlemskap. Om Turkiet skall bli medlem i

EU måste det inträffa en genomgripande förändring när det gäller demokratiska och mänskliga rättigheter i Turkiet. Ett stöd till Turkiets EU-anslutning måste vara grundat på EU-institutionernas tydliga fasthållande vid de stadganden som gäller för medlemskap enligt de s.k. Köpenhamnskriterierna. Det får inte förekomma några kompromisser i dessa delar, liknande det EU-beslut som tillät att Turkiet fick tillträde till förhandlingsbordet för att man ”i tillräcklig grad” (sufficiently) uppfyllt Köpenhamnskriterierna.

I den konflikt som uppstått kring vilken stat enklaven Nagorno-Karabach skall tillhöra (Armenien eller Azerbajdzjan) har Turkiet tagit ställning för Azerbajdzjan. Turkiet och Azerbajdzjan genomför en ekonomisk blockad mot Armenien som saknar stöd i folkrätten och som inte har vunnit något gehör i FN. Det förefaller inte rimligt att EU skulle kunna bevilja Turkiet medlemskap i EU innan frågan om Nagorno-Karabach har fått en varaktig lösning och Turkiet upphört med sin blockad av Armenien. På samma sätt måste även Cyprenfrågan lösas på ett sätt som överensstämmer med internationell rätt.

I de oroligheter och fientliga strider som plågat Turkiets sydöstra och fattigaste region under årtionden, och som på senare tid kraftigt eskalerat, borde Sverige, som fungerat som medlare i flera andra internationella sammanhang, kunna göra stora ansträngningar för att uppmuntra till dialog, förhandlingar och försoning samt understödja en förändring av den turkiska konstitutionen som ger alla folkgrupper demokratiska rättigheter och rättigheter att utveckla sina språk och sina kulturer. I den uppkomna situationen måste Turkiet visa behärskning och de turkiska myndigheterna måste kraftfullt uppmanas att avstå från överdrivet våld. Så länge den här typen av oroligheter pågår är det svårt att få i gång de investeringar som är behövliga för att förbättra regionens ekonomiska ställning.

Med vad som ovan anförts anser vi att motionerna 2004/05:U272 (v) yrkande 2 och 2005/06:U312 (v) yrkandena 1–10 skall tillstyrkas.

3. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (mp)

av Lotta Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U319 yrkandena 1–5, 8 och 12, 2005/06:U7 yrkande 2 och 2005/06:U386 yrkande 3 och avslår motionerna 2005/06:U7 yrkande 5, 2005/06:U289 yrkande 1, 2005/06:U290 yrkande 28, 2005/06:U338 yrkandena 10 och 11 samt 2005/06:U384 yrkande 10.

Ställningstagande

Medlemskapet i EU har gjort Sveriges utrikespolitik mindre kraftfull. Miljöpartiet har inget emot att EU samarbetar inom utrikespolitiken när enighet råder, men vänder oss emot att EU helt övertar utrikespolitiken och genom majoritetsbeslut tvingar enskilda länder till ett visst agerande eller till tystnad.

Den missriktade lojalitet som samtliga medlemsstater visade Storbritannien i samband med översynen av NPT-avtalet 2005 var inte bara olycklig utan också oacceptabel. Den innebar att Storbritannien aldrig avkrävdes avrustning eller kritiserades för de långt framskridna uppgraderingarna med nya kärnvapenstridsspetsar. Ingångna internationella avtal som alla medlemsstater ingår individuellt skall naturligtvis även fortsättningsvis behandlas nationellt, och därmed måste en medlemsstat inom EU kunna både kritisera och stödja andra medlemsstater alltefter deras agerande i varje enskilt fall.

I det konstitutionella fördraget för EU, som röstats ned i folkomröstningar i Nederländerna och Frankrike, föreslås att EU skall få en utrikesminister som skall leda unionens utrikes- och säkerhetspolitik. Utrikesministern skall ha ett mycket brett mandat och både kunna vara förslagsställare och verkställare av politiken. Den föreslagna utrikesministern skall också vara inblandad i EU:s strukturerade militärarbete. På en och samma gång skall utrikesministern vara vice ordförande i EU-kommissionen och ordförande för rådet för EU:s utrikesministrar (den s.k. dubbelhattningen). Miljöpartiet anser att denna roll är för bred och att den kan leda till intressekonflikter. Därför borde den ha avvisats av den svenska regeringen redan i förhandlingarna om konstitutionen, vilket dock inte gjordes.

Syftet med konstitutionens förslag är att utveckla en utrikespolitik för hela EU. Konstitutionen är tydlig: ”Europeiska unionen skall föra en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik som skall grundas på en utveckling av medlemsstaternas ömsesidiga politiska solidaritet, på en identifiering av frågor av allmänt intresse och på en ständigt ökande grad av samstämmighet i medlemsstaternas åtgärder.” (artikel I-40:1).

Miljöpartiet anser inte att det är något självändamål att institutionalisera och styra utrikespolitiken för EU:s 25 sinsemellan ofta mycket olika medlemsländer. Här, som så ofta annars, kan mångfald vara en fördel. Det är bra att länder kan agera olika och det är bra att ländernas folkvilja kan få genomslag i politiken. Risken med en utrikespolitik på EU-nivå är att det civila samhällets och de folkliga krafternas inflytande minskar.

Miljöpartiet anser att de förslag till förändringar av EU som kommer till uttryck i förslaget på en EU-konstitution innebär att den svenska alliansfriheten kommer att bli allvarligt undergrävd. Miljöpartiet anser att varje EU-land själv skall förfoga över sitt försvar. Därefter kan länderna ställa sina kapaciteter till FN:s förfogande i de fall de anser sig ha anledning att ingripa militärt. Utvecklingen inom EU har lett till att en stående EU-armé kommit allt närmare ett förverkligande. EU:s utrikespolitiska framväxt och

den gradvisa övergången till en försvarsallians de senaste åren visar på en uppenbar statsbildningsprocess av EU. Tillsammans med valutaunionen bildar de två elementen stommen till en EU-superstat, vilket är något helt annat än ett handelspolitiskt samarbete mellan självständiga stater. Sverige bör aktivt motarbeta de försvarspolitiska ambitionerna som förslaget till EU-konstitution ger uttryck för.

I förslaget till konstitutionellt fördrag görs ingen skillnad mellan utrikes- och försvarspolitik och det fastslås uttryckligen (i artikel-16) att det gradvisa fastställandet av en försvarspolitik i EU-regi är en del av utrikes- och säkerhetspolitiken. Från Miljöpartiet ser vi med oro på vart denna utveckling kan leda och anser att regeringen i EU skall motverka en utveckling av en försvarspolitik i EU-regi.

Fördraget fastslår också att medlemsstaterna skall åta sig att gradvis förbättra sin militära förmåga (artikel I-41:3), vilket vi anser är helt emot den politik som Miljöpartiet vill föra och därför anser Miljöpartiet att Sverige i EU skall verka för att nedrustning blir möjlig.

Även de länder som inte deltar i EU:s försvarsallians binds dock av den s.k. solidaritetsklausulen (artikel I-43), något som vi från Miljöpartiet inte vill. Därför måste solidaritetsklausulen helt avvisas.

Inom EU pågår vidare uppbyggnaden av en EU-byrå för krigsmateriel, forskning och militära resurser. Utifrån Miljöpartiets synpunkt är inte detta önskvärt. Miljöpartiet anser att byrån ingår i den militariseringsplan som finns i EU-konstitutionen, vilket vi tar avstånd från.

Världen lägger i dag alltför stor vikt vid militär upprustning. Miljöpartiets grundläggande hållning är att tonvikten i stället bör ligga på att förebygga konflikter, lösa dessa fredligt och förhindra att krig uppstår. Detta arbete måste innebära ett brett angreppssätt där inte bara konflikter utan roten till dessa angrips. Arbetet för att bekämpa fattigdom, förbättra miljön och främja demokrati innebär således också ett arbete för en fredligare värld.

De konflikter som ändå uppstår måste åtgärdas i ett tidigt skede. Vikten av detta är otvetydig. Konflikter som blommat ut i fullskaliga krig är både dyrare – såväl i mänskligt lidande som i ekonomiska termer – och svårare att lösa. Det finns således mycket att vinna på att utveckla och satsa mer på de verktyg som finns för fredlig konflikthantering. Detta innebär att mer resurser måste läggas på att utveckla metoder och redskap för fredsbyggande, och Miljöpartiet anser därför att implementeringen av den civila fredskår som Europaparlamentet beslutat om, och som ministerrådet senare godkänt, för fullgörandet av icke-militära uppgifter under konflikter, måste påskyndas.

Med vad som ovan anförts anser jag att motionerna 2004/05:U319 (mp) yrkandena 1–5, 8 och 12, 2005/06:U7 (mp) yrkande 2 och 2005/06:U386 (mp) yrkande 3 skall tillstyrkas.

4. Gemensamt samarbete i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 5 (fp)

av Cecilia Wigström (fp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U338 yrkande 9.

Ställningstagande

Arbetet för att främja fred, frihet, demokrati, en god ekonomisk utveckling och en god miljö är för oss det viktigaste skälet till att vi är positiva till samarbetet inom Europeiska unionen. Genom samarbete och gemenskap skapar vi vår framtida säkerhet. Det leder till ett säkrare EU men också till att EU med tyngd kan påverka situationer i övriga världen.

Europa måste tala med en röst i världspolitiken. En mer gemensam utrikespolitik är en förutsättning för att Europa skall kunna spela en viktig roll för att minska klyftor, förtryck och krigsrisker i världen. Folkpartiet anser att upprättandet av snabbinsatsstyrkorna är en del i detta. Vi menar också att den höge representanten Javier Solana bör ges en större roll, även inom ramen för nuvarande fördrag, och förordar att EU skall ha en gemensam plats i FN:s säkerhetsråd. En förutsättning för att EU skall kunna agera mer samfällt är också att det sker en utveckling mot majoritetsbeslut inom stora delar av den gemensamma utrikespolitiken.

Med vad som ovan anförts anser vi att motion 2005/06:U338 (fp) yrkande 9 skall tillstyrkas.

5. Demokratifond för Vitryssland, punkt 7 (fp)

av Cecilia Wigström (fp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U214 yrkande 6.

Ställningstagande

Efter det att nya medlemsländer trätt in i Europeiska unionen den 1 maj 2004 är Vitryssland ett av EU:s nya grannländer. EU är en viktig aktör för Vitrysslands utveckling i demokratisk riktning.

Tacis är EU:s stödprogram till Ryssland och övriga länder i OSSE, inklusive Vitryssland, samt Mongoliet. Syftet med programmet är bl.a. att stärka den demokratiska utvecklingen genom bl.a. stöd till det civila samhället. Programmet fungerar dock inte på önskvärt sätt. Eftersom stödet till det civila samhället i Vitryssland är en förutsättning för en lyckad demokratiseringsprocess måste situationen lösas. Sverige måste vidta åtgärder för att säkerställa att EU:s stöd fungerar och kommer till användning såsom det är tänkt.

Vitryssland ingår i dag inte i EU:s nya grannskapspolitik (ENP) eftersom Vitryssland vägrar att dela unionens grundläggande värderingar om respekt för de mänskliga rättigheterna, demokrati och marknadsekonomi. Eftersom utvecklingen stadigt går åt fel håll i Vitryssland är det inte sannolikt att Vitryssland inom en snar framtid kommer att omfattas av programmet. Det är dock av yttersta vikt att EU utarbetar en plan för ytterligare åtgärder för att öka stödet till de demokratiska krafterna i Vitryssland. Folkpartiet står därför bakom tanken på att inrätta en demokratifond inom ramen för Europasamarbetet för att stärka oppositionen i landet genom direkt ekonomiskt stöd. Vi uppmanar den svenska regeringen att i EU-kretsen arbeta för genomförandet av en strategisk plan där upprättandet av en ny demokratifond ingår som en central del för att stärka demokratiska krafter i landet.

Med vad som ovan anförts anser vi att motion 2005/06:U214 (fp) yrkande 6 skall tillstyrkas.

6. EU:s utvecklingssamarbete, punkt 8 (m, fp, kd, c)

av Gunilla Carlsson i Tyresö (m), Cecilia Wigström (fp), Holger Gustafsson (kd), Birgitta Ohlsson (fp), Agne Hansson (c), Ewa Björling (m) och Björn Hamilton (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:U6 yrkande 2, 2005/06:U209 yrkande 28, 2005/06:U267 yrkande 7, 2005/06:U290 yrkandena 26 och 27, 2005/06:U313 yrkandena 4 och 11, 2005/06:U349 yrkandena 13 och 14, 2005/06:U362 yrkandena 6 och 7, 2005/06:U379 yrkandena 6 och 7 samt 2005/06:U381 yrkandena 1 och 3 samt avslår motion 2005/06:U7 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi delar många av de överväganden som utskottets majoritet står bakom i detta betänkande men vill göra några förtydliganden.

Fattigdomsproblemet är en av vår tids stora utmaningar. Trots att världsekonomin vuxit mer än åtta gånger sedan andra världskrigets slut lever mer än tre miljarder människor på mindre än två dollar om dagen. Förutsättningarna finns att klara FN:s mål om att halvera fattigdomen till år 2015. Men då krävs att fattigdomsbekämpningen organiseras på ett långt bredare sätt än hittills. Framför allt måste frågor som demokrati, handel, miljö, fred och säkerhet ges ökad uppmärksamhet.

Vi noterar med tillfredsställelse att EU:s medlemsländer kommit överens om att stegvis höja biståndet till att motsvara 0,7 procent av BNI senast år 2015. Detta kommer nära nog att fördubbla biståndet från EU-länderna.

Samtidigt som nivån på det totala utvecklingsbiståndet i världen höjs måste det ske en kraftig förbättring av kvaliteten och arbetsformerna inom biståndet. Problemen inom utvecklingssamarbetet är många bl.a. vad gäller målstyrning och resultatrapportering.

Den bristfälliga samordningen mellan givarna och samstämmigheten mellan EU:s olika politikområden är andra problem. I ett land som Moçambique pågår för närvarande nära 600 parallella biståndsprojekt – utan egentlig samordning – bara inom den sociala sektorn, flertalet med stöd från EU eller EU:s medlemsländer. Denna splittring resulterar i en närmast kaotisk situation för mottagarlandet som tvingas lägga stora summor på administration för att hantera givarländernas bistånd. Detta är inte rimligt. Givarländerna måste i ökad grad samordna sina biståndsprojekt. Regeringen måste vara mer pådrivande när det gäller samordningen av EU:s utvecklingssamarbete.

Den gemensamma politik på biståndsområdet som nyligen överenskomits mellan EG-kommissionen, medlemsstaterna i rådet samt Europaparlamentet är ett steg i rätt riktning. En huvudmålsättning i den nya Development Policy Statement är just att sträva efter bättre harmonisering av givarnas insatser.

Det är också absolut nödvändigt att samarbetet mellan kommissionens olika direktorat, i första hand handel, miljö, fiskeri, yttre förbindelser och utveckling, ökar. Det finns stora brister på dessa områden i dag, och här måste regeringen ta ett ökat ansvar. Dessutom måste överensstämmelsen mellan EU:s bistånds-, jordbruks- och handelspolitik öka och Sverige aktivt verka för att stärka det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet och ta bort EU:s handelshinder.

Demokratifrågorna är en nyckelfråga. Erfarenheten visar att det finns en tydlig koppling mellan demokrati, rättsstat och välstånd. I många länder har biståndet i alltför liten grad fokuserat på reform av statsförvaltningen. EU:s biståndspolitik bör vara ett viktigt instrument för att främja respekten för de mänskliga rättigheterna i världen. Sverige och EU behöver därför ställa tydligare krav på respekt för mänskliga rättigheter och demokrati i utvecklingssamarbetet.

Inom biståndet bör ökat fokus läggas på särskilda satsningar på kvinnor. I de flesta fattiga länder tar kvinnor ett oerhört stort ansvar i vardagen. Tillgång och rätt till utbildning för flickor och kvinnor är centralt och en större andel av svenska biståndsmedel bör gå till utbildningssatsningar riktade till just kvinnor och barn i fattiga länder. Det är också viktigt att satsa på mikrokrediter för att främja kvinnlig näringsverksamhet i dessa länder.

Med vad som ovan anförts anser vi att motionerna 2005/06:U6 (kd) yrkande 2, 2005/06:U209 (fp) yrkande 28, 2005/06:U267 (c) yrkande 7, 2005/06:U290 (m) yrkandena 26 och 27, 2005/06:U313 (m) yrkandena 4 och 11, 2005/06:U349 (kd) yrkandena 13 och 14, 2005/06:U362 (m) yrkandena 6 och 7, 2005/06:U379 (kd) yrkandena 6 och 7 samt 2005/06:U381 (kd) yrkandena 1 och 3 skall tillstyrkas.

7. Demokratimål i EU:s utvecklingssamarbete, punkt 9 (fp)

av Cecilia Wigström (fp) och Birgitta Ohlsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:U336 yrkande 19 och 2005/06:U338 yrkande 8.

Ställningstagande

Som ett av världens rikaste områden har Europa ett ansvar för att minska klyftorna mellan rika och fattiga. Europeiska unionen bygger på gemensamma värderingar som bl.a. kommer till uttryck i fördragen. Kampen för demokrati, rättsstatens principer och försvaret för de mänskliga rättigheterna är grundläggande för det samarbetet och måste följaktligen tydligt präglade också biståndspolitiken.

Folkpartiet anser att demokrati skall vara det övergripande målet för EU:s utvecklings- och biståndspolitik. Sannolikt går inte detta att åstadkomma med mindre än att EU-länderna beslutar sig för en genomgripande reform av biståndspolitikens mål och institutioner. EU:s utvecklingspolitik måste också präglas av högre kompetens och en större närvaro i de länder man samarbetar med.

Som en naturlig följd av ett mer demokratiorienterat utvecklingssamarbete bör EU också aktivt stödja demokratiåtgärder i diktaturregimer, i kampen för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter.

Folkpartiet liberalerna menar vidare att EU bör ställa tydliga krav på demokrati i de länder som tar emot EU-bistånd samt att möjligheten att fasa ut bistånd till länder som inte visar på en trovärdig vilja att genomföra reformer i demokratisk riktning bör införas i högre utsträckning. Den svenska regeringen bör inom EU verka för förändringar i denna riktning.

Med vad som ovan anförts anser vi att motionerna 2005/06:U336 (fp) yrkande 19 och 2005/06:U338 (fp) yrkande 8 skall tillstyrkas.

8. EU:s budget, punkt 10 (mp)

av Lotta Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U7 yrkande 7 och avslår motionerna 2005/06:U290 yrkande 14 och 2005/06:U379 yrkande 2.

Ställningstagande

Frågan om EU:s långtidsbudget 2007–2013 har varit en av EU:s största stridsfrågor under det gångna året. Ett beslut fattades slutligen vid EU-toppmötet i mitten av december 2005.

Miljöpartiet välkomnar att Sverige vidhöll sin linje intill ett sent skede, men beklagar samtidigt att regeringen inte löpte linan ut och sade nej till budgeten. Vid EU-nämndens sista samråd om långtidsbudgeten ställde sig samtliga partier utom Miljöpartiet bakom förslaget på långtidsbudget för EU 2007–2013.

Miljöpartiet anser att EU:s budget skall minska och under inga omständigheter får överstiga en procent av unionens BNI. Det är oacceptabelt att EU:s föråldrade och miljövidriga jordbrukspolitik fortfarande tillåts ta så stora summor i anspråk som den gör. Uppgårelsen, som samtliga partier utom Miljöpartiet ställt sig bakom, innebär nu att EU:s budget ökar i stället för att minska, att Sverige fortsätter vara nettobetalarare, att den kritiserade Globaliseringsfonden inrättas och att skrivningarna om en översyn av budgeten är alldeles för luddiga. Det senare handlar i praktiken om jordbrukspolitiken där vi krävt en bantning.

För att undvika risken att EU:s nästa långtidsbudget återigen blir ett bakslag som cementerar EU i ett föråldrat tänkande menar vi att regeringen redan nu borde ta initiativ till en översyn av områden att skära ned på och/eller förändra inriktningen på. Detta bör göras i EU-sammanhang, men

minst lika mycket gällande det egna arbetet hemmavid och tillsammans med likasinnade länder i EU-kretsen. Det är ett långsiktigt arbete, och vi menar att detta skall påbörjas nu.

Med vad som ovan anförts anser jag att motion 2005/06:U7 (mp) yrkande 7 skall tillstyrkas.

9. Grundläggande rättigheter, människohandel m.m., punkt 11 (v)

av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So467 yrkande 5 och avslår motionerna 2004/05:U225 yrkande 9, 2005/06:Ju383 yrkande 14, 2005/06:U209 yrkande 10, 2005/06:U339 yrkande 1, 2005/06:U340 yrkande 6 och 2005/06:U379 yrkande 4.

Ställningstagande

När det gäller avsnittet Grundläggande rättigheter, människohandel m.m. kan Vänsterpartiet dela många av de överväganden som utskottets majoritet står bakom men vill göra några förtydliganden.

EU-länderna är eniga om att handeln med kvinnor och barn för sexuell exploatering skall stoppas. Engagemanget för hur man skall komma åt rekryterare och transportörer går inte att ta miste på. Däremot är det fortfarande kontroversiellt att koppla ihop människohandel för sexuella ändamål och prostitution, och den sista och avgörande länken i kedjan, sexköparen, lämnas i fred.

I flera EU-länder, t.ex. i Tyskland, Österrike och Grekland, går utvecklingen i fel riktning och tvärtemot den FN-konvention och de tillhörande protokoll som samtliga EU-länder och EG-kommissionen undertecknat. Vänsterpartiet anser därför att det inom EU:s ram bör skapas en fond för ekonomisk omställning. Principen kan vara densamma som tillämpas vid jordbrukets omställningsstöd. Vänsterpartiet föreslår att riksdagen beslutar att ge regeringen i uppdrag att i EU driva frågan om ett omställningsprogram för de länder som har legaliserat prostitution eller som är på väg att göra det, i syfte att skapa ett prostitutionsfritt EU.

Med vad som ovan anförts anser jag att motion 2005/06:So467 (v) yrkande 5 skall tillstyrkas.

10. EU:s inre marknad, punkt 12 (kd, mp)

av Holger Gustafsson (kd) och Lotta Hedström (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:U6 yrkande 7 och avslår motionerna 2005/06:U6 yrkandena 1, 3, 4 och 6, 2005/06:U7 yrkande 8, 2005/06:U255 yrkande 20, 2005/06:U313 yrkande 22, 2005/06:U336 yrkande 15, 2005/06:U340 yrkande 7, 2005/06:U349 yrkande 27, 2005/06:U381 yrkandena 2, 4 och 7–11 samt 2005/06:N385 yrkandena 4, 12 och 13.

Ställningstagande

Sedan Sveriges EU-inträde har det blivit allt svårare att förhindra alkoholskador genom en restriktiv alkoholpolitik. Alkoholkonsumtionen har ökat dramatiskt sedan inträdet. Vi vill värna en kraftfull alkoholpolitik byggd på solidaritet och omtanke om folkhälsan. Vi anser därför att Sverige skall återgå till de införelkvoter som avtalades i samband med medlemskapsförhandlingarna. Utskottet konstaterar att de traditionella instrumenten för att begränsa alkoholens skadeverkningar genom aktiv prispolitik och stränga införelkvoter försvagats; ändå menar utskottsmajoriteten att det inte är aktuellt att införa strängare införelregler. Vi menar tvärt emot majoriteten att det är högst aktuellt att värna traditionell svensk alkoholpolitik.

Med vad som ovan anförts anser vi att motion 2005/06:U6 (kd) yrkande 7 skall tillstyrkas.

Särskilt yttrande

EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 4 (v)

Alice Åström (v) anför:

Regeringens skrivelse 2005/06:85 bygger på regeringens och riksdagsmajoritetens ställningstaganden. Då dessa frågor och ståndpunkter avgjordes under föregående år hade Vänsterpartiet avvikande ståndpunkter i ett stort antal frågor. Att återigen upprepa dessa ståndpunkter torde vara föga meningsfullt.

Vänsterpartiets ståndpunkter avseende frågor gällande Europeiska unionen är väl kända och framförda i ett flertal motioner till vilka Vänsterpartiet hänvisar den intresserade läsaren.

När det särskilt gäller avsnittet om EU:s utrikes- och säkerhetspolitik kan Vänsterpartiet hänvisa till reservationer som partiet redovisat i betänkande 2004/05:UFöU2 Sveriges säkerhetspolitik.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2005/06:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005.

Följdmotioner

2005/06:U6 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen på EU-nivå skall vara pådrivande i klimatfrågan och att klimatbetänkande A6-0312/2005 från Europaparlamentet kan tjäna som underlag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen på EU-nivå skall driva frågan om att ett närmare samarbete behövs mellan EU-kommissionens olika direktorat och om en bättre samordning av EU:s utvecklingssamarbete samt om en ökad samstämmighet mellan olika politikområden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna och procedurerna kring ansökan om EU-bidrag måste förenklas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regelförenklingsarbetet måste intensifieras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen på ett bättre sätt måste visa ledarskap under den s.k. reflexionsperioden så att debatten om det konstitutionella fördraget verkligen tar fart.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försiktighetsprincipen inte tillämpas i tillräcklig grad vid godkännande av GMO-grödor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige ensidigt bör införa egna regler för införsel av alkohol.

2005/06:U7 av Ulf Holm m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att EU:s medlemsländer skall kunna kritisera andra medlemsstater vid brott mot internationella överenskommelser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om EU:s handelsavtal med Medelhavsländerna.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om biståndet till Palestina.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om EU:s terrorlista.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om EU:s budget.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om EU:s energipolitik.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att verka för ökad öppenhet och insyn inom EU.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om bristen på handlingar på svenska till EU-nämnden.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om redovisningen av hur regeringen röstat i ministerrådet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:U215 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i internationella sammanhang skall verka för att Turkiet, med anledning av sin EU-kandidatur, tar sitt kulturansvar för de assyrisk/syrianska kyrkor och kloster som finns inom landets gränser.

2004/05:U220 av Inger Lundberg och Yilmaz Kerimo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mänskliga rättigheter för assyrier/syrianer i Turkiet.

2004/05:U225 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ta initiativ för att inom EU få till stånd ett system för ömsesidig granskning av situationen för mänskliga rättigheter i medlemsländerna.

2004/05:U248 av Kerstin Lundgren (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mänskliga rättigheter i Turkiet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser inom EU och FN för internationellt erkännande av folkmordet på assyrier/syrianer 1915–1918.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt skall verka för att Unesco medverkar till att säkra den assyriska/syrianska och kaldeiska befolkningsgruppens kulturarv.

2004/05:U268 av Alice Åström m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att Turkiet förändrar lagar och förordningar så att demokratiska fri- och rättigheter garanteras och tillämpas i praktiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att Turkiets förändrade lagstiftning när det gäller demokratiska fri- och rättigheter stärks och utvecklas samt tillämpas i praktiken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att Turkiet måste uppvisa en klar och tydligt förbättring när det gäller respekten för mänskliga rättigheter för att vinna medlemskap i Europeiska unionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att kurdiska blir officiellt minoritetsspråk i Turkiet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i FN, EU och andra internationella forum skall verka för att kurdernas nationella och kulturella rättigheter i Turkiet och Syrien respekteras i praktiken.

2004/05:U269 av Sten Lundström (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Turkiet, med anledning av sin EU-kandidatur, uppmanas att återlämna mark och egendom som efter 1915 och till i dag konfiskerats från assyrier-syrianer, kaldéer och armenier eller att de på annat sätt ersätts av den turkiska staten.

2004/05:U272 av Sten Lundström m.fl. (v, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Turkiet måste förändra sin lagstiftning så att yttrande- och tryckfrihet utvidgas och tillämpas i praktiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det för Sveriges del i EU ingalunda räcker med förändringar i lagstiftningen när det gäller mänskliga rättigheter för att Köpenhamnskriterierna skall anses uppfylla.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den systematiska tortyren i Turkiet måste upphöra för att Sverige i EU skall kunna acceptera Turkiet som medlemsland.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Turkiet måste uppvisa en väsentlig ökning av rättssäkerheten för att Sverige i EU skall acceptera Turkiet som medlem i EU.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den turkiska lagstiftningen måste ändras så att åtskillnaden mellan tortyr och s.k. dålig behandling upphävs.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fortsättningsvis bör ge stöd till organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter i Turkiet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inte bör acceptera Turkiet som medlem av EU förrän Turkiet upphör att delta i den folkrättsvidriga blockaden av Armenien.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett turkiskt medlemskap i EU bör knyta an till en lösning av Cypernfrågan som ger båda folkgrupperna samma rättigheter.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att man i Turkiet medverkar till att internationell oberoende forskning kring bl.a. folkmordet 1915 kommer till stånd.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kurdernas demokratiska och nationella rättigheter fastslås och garanteras i den turkiska grundlagen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det kurdiska språket – vid sidan av det turkiska – blir det andra officiella språket i Turkiet och tillåts inom den offentliga sfären i Turkiet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att diskrimineringen av andra folkgrupper såsom assyrier, syrianer och kaldéer måste upphävas såväl i lagstiftningen som i den praktiska verkligheten.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige även fortsättningsvis bör stödja MR-organisationernas arbete i Turkiet.

2004/05:U308 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen avförs om skärpta krav från Sverige och EU i förhandlingar med kandiderande medlemsländer till Europeiska unionen om att förhindra barnäktenskap.

2004/05:U316 av Erling Bager och Karin Pilsäter (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utöva påtryckningar på Turkiet att erkänna assyrierna/syrianerna/kaldéerna som minoritet i landet och upphöra med diskrimineringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmana Turkiet att vårda assyrierna/syrianerna/kaldéernas kulturarv och språk.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att det skall ställas krav på Turkiet att erkänna folkmordet på assyrier/syrianer/kaldéer.

2004/05:U319 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en utrikesminister på EU-nivå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om den s.k. dubbelhattningen för utrikesministern.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om de försvarspolitiska ambitionerna i EU och i EU-konstitutionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en gemensam försvarspolitik i EU och i EU-konstitutionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om den fördragsfästa upprustningen i EU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om militära operationer i EU:s namn.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om flexibiliteten i EU:s försvars- och utrikespolitik.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om den s.k. solidaritetsklausulen i EU-konstitutionen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om EU:s utrikespolitiska s.k. passerell i EU-konstitutionen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om demokratins främjande som målsättning för EU:s utrikespolitik.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av mångfald på den internationella arenan och minskad samordning av EU:s utrikespolitik.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om krigsmaterielbyrån i EU:s regi.

2004/05:U330 av Per Landgren m.fl. (kd, fp):

1. Riksdagen begär att regeringen i internationella sammanhang skall verka för att assyrier-syrianer-kaldéer skall accepteras i Turkiet som ett av landets ursprungsfolk och att dess nationella identitet erkänns samt att frågan förs upp på EU:s dagordning.
2. Riksdagen begär att regeringen arbetar för att EU ställer krav på Turkiet att behandla assyrier-syrianer-kaldéer lika inför lagen som andra medborgare utan att göra någon religiös, språklig, etnisk eller geografisk skillnad.
3. Riksdagen begär att regeringen arbetar för att EU ställer krav på Turkiet att acceptera det arameisk-syriska språket som ett av landets officiella språk.
4. Riksdagen begär att regeringen skall verka för att EU ställer krav på Turkiet att landet ger rätt till assyrierna-syrianerna-kaldéerna att fritt kunna utöva och utveckla sin kultur och sina seder och bruk.
5. Riksdagen begär att regeringen skall verka för att EU ställer krav på Turkiet att ge assyrier-syrianer-kaldéer deras demokratiska och medborgerliga fri- och rättigheter.
6. Riksdagen begär att regeringen skall verka för att EU ställer krav på Turkiet att landet ger assyrier-syrianer-kaldéer deras religionsfrihet.
7. Riksdagen begär att regeringen arbetar för att EU ställer krav på Turkiet att återlämna assyrier-syrianer-kaldéer bosättningsområden som tömts sedan början av 1900-talet.
8. Riksdagen begär att regeringen verkar för att EU ställer krav på Turkiet att acceptera och legalisera assyrier-syrianer-kaldéers alla politiska, sociala och kulturella institutioner.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ju383 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU skall verka för att utöka det internationella samarbetet mot människohandel.

2005/06:L291 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter i EU:s kandidatländer och ansökarländer.

2005/06:U209 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör ta initiativ till att inom EU få till stånd ett system för ömsesidig granskning av situationen för mänskliga rättigheter i medlemsländerna.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för en tydligare och mer sammanhållen strategi för EU:s arbete med mänskliga rättigheter i världen.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom ramen för EU-samarbetet upprätta en demokratifond för stöd till demokratirörelser i diktaturer.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätta MR-avdelningar inom ramen för EU:s kontor i de länder med vilka man har handelsavtal.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s biståndspolitik bör vara ett viktigt instrument för att främja respekten för mänskliga rättigheter i världen.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU bör verka för att fler dialoger med enskilda länder med enbart inriktning på mänskliga rättigheter kommer till stånd.

2005/06:U214 av Cecilia Wigström m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige måste vidta åtgärder för att säkerställa att EU:s biståndsprogram till Vitryssland fungerar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den svenska regeringen i EU-kretsen bör arbeta för genomförandet av en strategisk plan, bl.a. för att stärka oppositionen i Vitryssland, där upprättandet av en ny demokratifond ingår som en central del.

2005/06:U215 av Nikos Papadopoulos (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om internationell marknadsföring av Stockholm.

2005/06:U219 av Alf Svensson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att stimulera en bred nationell diskussion kring Turkiets framtida medlemskap i EU.

2005/06:U227 av Erik Ullenhag (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vilka krav EU skall ställa på Turkiet som ansökarland.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att EU-kommissionen öppnar ett delegationskontor i södra Kurdistan (region Kurdistan i Irak).

2005/06:U232 av Joe Frans (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föreslå att Sverige fortsätter att arbeta för att exportsubventioner och andra former av jordbrukssubventioner som orsakar prisdumpning avskaffas enligt en antagen tidtabell.

2005/06:U244 av Kerstin Lundgren (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vaksamhet och tydlighet vad gäller mänskliga rättigheter i Turkiet inför och under medlemskapsförhandlingar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser inom EU och FN för internationellt erkännande av folkmordet på assyrier/syrianer 1915-1918.
3. Riksdagen beslutar att erkänna folkmordet som ett historiskt faktum.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige aktivt skall verka för att Unesco medverkar till att säkra den assyrisk/syrianska och kaldeiska befolkningsgruppens kulturarv.

2005/06:U250 av Håkan Larsson och Sven Bergström (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svenska initiativ i processen för en återförening av Cypern.

2005/06:U255 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fri handel och tydligare konkurrensregler på handelsområdet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU bör verka för stärkta ekonomiska och politiska förbindelser med länderna i Asien.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU och Indien har beslutat att ingå ett avtal som underlättar och vidareutvecklar den bilaterala handeln och investeringarna.

2005/06:U266 av Kenneth Lantz (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inte bör stödja den planerade sockerreformen.

2005/06:U267 av Maud Olofsson m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en större andel av svenska biståndsmedel bör gå till utbildningssatsningar riktade till kvinnor i fattiga länder.

2005/06:U283 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i internationella sammanhang skall verka för att Turkiet, med anledning av sin EU-kandidatur, tar sitt kulturansvar för de assyrisk/syrianska kyrkor och kloster som finns inom landets gränser.

2005/06:U287 av Gunilla Wahlén m.fl. (v, m, fp, kd, c, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om prioriteringar inom EU-kommissionens biståndsbudget.

2005/06:U289 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör arbeta för att EU mer aktivt och tillsammans med USA skall driva demokratifrågor och mänskliga rättigheter gentemot omvärlden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fortsatt måste vara tydligt och pådrivande för att Turkiet skall bedömas utifrån egna meriter och på samma villkor som andra kandidatländer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att så snart Kroatien fullt samarbetar med FN:s krigsförbrytartribunal i Haag bör EU besluta om tidpunkt för att inleda medlemskapsförhandlingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Albanien, Bosnien och Hercegovina samt Serbien och Montenegro bör ges medlemskapsperspektiv för att ge dessa länder framtidstro och drivkraft för fortsatt reformarbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU bör ge Moldavien, Ukraina och ett framtida demokratiskt Vitryssland medlemskapsperspektiv för att ge deras folk framtidshopp samt drivkraft att genomföra nödvändiga reformer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s tydliga och långsiktiga engagemang gentemot Georgien, Armenien och Azerbajdzjan bör prioriteras med syftet att stärka en demokratisk och fredlig utveckling i regionen.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att internationell övervakning av den rysk-georgiska
gränsen är fortsatt nödvändig och att Sverige aktivt bör verka för
att EU skall etablera en gränsövervakningsinsats i Georgien.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige inom EU och OSSE fortsatt måste verka
för att få Ryssland att leva upp till åtagandena angående trupptillba-
kadragande från Georgien.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att EU har ett långsiktigt åtagande framför sig för
att främja en politisk reformprocess och demokratisk utveckling i
centralasiatiska länder som Kazakstan, Kirgizistan och Uzbekistan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige och EU skall ställa högre krav på
Ryssland som demokrati och rättsstat.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige måste verka för en bättre samordning av
det multilaterala biståndet.

2005/06:U290 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att en framgångsrik och verkningsfull politik i EU
måste bygga på skickligt tillvaratagande av svenska intressen men
också förmåga att kunna föra hem gemensamt fattade beslut och
förankra dem nationellt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen skall presentera en tydlig vision om
hur den ser på det framtida Europasamarbetet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att EU måste ha tydligare kopplingar mellan unio-
nens politiska prioriteringar och den gemensamma budgeten.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att en sammanhållen och konsekvent EU-politik är
avgörande för EU:s förmåga att arbeta för fattigdomsbekämpning,
demokratiutveckling, korruptionsbekämpning och säkerhetsfräm-
jande.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige skall verka för fortsatt effektivisering,
tydligare inriktning på fattigdomsbekämpning och mer demokrati-
främjande åtgärder i EU:s bistånd.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att EU bör öka sitt engagemang i förhållande till de
blivande grannländerna, inte minst i form av demokratifrämjande
åtgärder.

2005/06:U295 av Anita Brodén m.fl. (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av verksamheter som motarbetar all typ av diskriminering, uppmuntrar till rättvisa handelsvillkor med tredje världen samt främjar en långsiktigt hållbar produktion.

2005/06:U296 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige i det nordiska samarbetet verkar för att Åland tillförsäkras en egen företrädare i Europaparlamentet.

2005/06:U299 av Anders Bengtsson och Maria Hassan (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka inom Europeiska unionen för att snarast ta med Ukraina som kandidatland för medlemskap.

2005/06:U310 av Alice Åström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU bör verka för att EU:s medlemsländer underkänner och ogiltigförklarar avtal som enligt annat avtalsslutande lands grundlag inte ratificerats.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU bör verka för att EU:s medlemsländer omförhandlar avtal som ingåtts i strid med annat avtalsslutande lands grundlag och inte betraktas som giltiga förrän de ratificerats på ett korrekt sätt i enlighet med det avtalsslutande landets grundlag.

2005/06:U311 av Lars Ohly m.fl. (v):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU bör verka för att europeiska transnationella företag förmås att omförhandla de avtal om exploateringen av bolivianska naturtillgångar som inte ratificerats av det bolivianska parlamentet.

2005/06:U312 av Alice Åström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige som enskild stat och som medlem av EU bör medverka till att Turkiet påskyndar ratificering av ramkonventionen till skydd för minoriteter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU bör verka för att full yttrandefrihet och tryckfrihet skall råda i Turkiet inför ett EU-medlemskap.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige i EU bör verka för att Turkiets historia
och förhistoria fritt skall kunna diskuteras utan risk för åtal.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Sverige inom EU bör verka för att de otto-
manska arkiven som rör folkmordet på armenierna skall öppnas
och bli föremål för oberoende internationell forskning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Turkiet skall ha implementerat de reformer som
man lagstiftat om innan Turkiet beviljas medlemskap i EU.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Sverige – utifrån ståndpunkten att frågan om de
mänskliga rättigheterna är den mest centrala när det gäller Turkiets
medlemskap i EU – bör verka för att medlemskap för Turkiets del
inte bör komma i fråga förrän Turkiet lever upp till vad som stad-
gas i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Turkiet inte beviljas medlemskap på det kompro-
missartade sätt som skedde i samband med att Turkiet beviljades
status som kandidatland utan att ett sådant beslut grundar sig på
implementerade förändringar när det gäller demokratiska och mänsk-
liga rättigheter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Sverige som enskild stat och som medlem av
EU bör göra stora ansträngningar för att uppmuntra till dialog, för-
handlingar och försoning mellan parterna i konflikten i sydöstra
Turkiet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Sverige i EU inför förhandlingarna med Turkiet
kräver att Turkiet upphör med den folkrättsvidriga blockaden mot
Armenien.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Sverige bör understödja en förändring av den
turkiska konstitutionen som ger alla folkgrupper demokratiska rät-
tigheter och rättigheter att utveckla sina språk och sina kulturer.

2005/06:U313 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att Sverige aktivt bör verka för ett samordnat och
sammanhållet användande av de medel som EU har tillgång till
inom ramen för den gemensamma utrikespolitiken.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att EU skall ställa tydligare krav om respekt för de
mänskliga rättigheterna och demokrati inom ramen för Barcelona-
processen, men även allmänt i utvecklingssamarbetet.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige inom EU och WTO skall vara pådri-
vande för att avskaffa tullar och handelshinder.

2005/06:U325 av Per Landgren (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att den turkiska staten inför ett medlemskap i EU
måste upphöra med konfiskering, konvertering och förstörelse av
kristna kyrkor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att den turkiska staten inför ett medlemskap i EU
måste återupprätta det kristna arvet genom att bl.a. återlämna kon-
fiskerade och till moskéer konverterade kristna kyrkor och marken
till förstörda kristna kyrkor.

2005/06:U327 av Per Landgren m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen i internationella sammanhang skall
verka för att assyrier/syrianer/kaldéer skall accepteras i Turkiet som
ett av landets ursprungsfolk och att deras nationella identitet
erkänns samt att frågan förs upp på EU:s dagordning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen bör arbeta för att EU ställer krav på
Turkiet att behandla assyrier/syrianer/kaldéer och armenier som
andra medborgare inför lagen utan att göra religiös, språklig, etnisk
eller geografisk skillnad.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen bör arbeta för att EU ställer krav på
Turkiet att acceptera det arameisk/syriska språket som ett av lan-
dets officiella språk.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen skall verka för att EU ställer krav på
Turkiet att landet ger rätt till assyrier/syrianer/kaldéer och armenier
att fritt utöva och utveckla sin kultur och sina seder och bruk.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen skall verka för att EU ställer krav på
Turkiet att ge assyrier/syrianer/kaldéer och armenier deras demokra-
tiska och medborgerliga fri- och rättigheter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen skall verka för att EU ställer krav på
Turkiet att landet ger assyrier/syrianer/kaldéer och armenier deras
religionsfrihet.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör arbeta för att EU ställer krav på Turkiet att återlämna assyrier/syrianer/kaldéer bosättningsområden som tömts sedan början av 1900-talet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för att EU ställer krav på Turkiet att acceptera och legalisera assyriers/syrianers/kaldéers och armeniers alla politiska, sociala och kulturella institutioner.

2005/06:U328 av Per Landgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i internationella sammanhang verka för att den turkiska staten borde lämna tillbaka Hagia Sofia till Konstantinopels ekumeniska patriarkat.

2005/06:U329 av Per Landgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inför och under medlemskapsförhandlingarna erinra berörda instanser inom EU och Turkiets politiska styre om Turkiets fortsatta brott mot grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.

2005/06:U334 av Erling Bager och Karin Pilsäter (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utöva påtryckningar på Turkiet att erkänna assyrierna/syrianerna/kaldéerna som minoritet i landet och upphöra med diskrimineringen.

2005/06:U335 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att kvinnors rätt till fri abort främjas inom EU.

2005/06:U336 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av ökad frihandel och betydelsen av en minskad EU-protektionism, vad gäller global utveckling.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s utvecklings- och biståndspolitik.

2005/06:U337 av Gustav Fridolin och Lotta Hedström (båda mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att i EU verka för en mer genomtänkt och sanktionsinriktad Rysslands- och grannskapspolitik.

2005/06:U338 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU skall vara öppet för alla demokratiska länder som delar unionens mål, ligger helt eller delvis i Europa och som uppfyller de grundläggande politiska och ekonomiska kriterier för medlemskap som EU slagit fast.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s bistånd och demokrati.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av en gemensam utrikespolitik och vikten av att EU talar med en röst i utrikespolitiken.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att stärka den transatlantiska länken och EU:s samarbete med Nato.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den europeiska grannskapspolitiken.

2005/06:U339 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU verkar för att lagstiftningen inom EU inte bryter mot mänskliga rättigheter och att rättssäkerheten garanteras.

2005/06:U340 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att verka för ett EU fritt från prostitution.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att verka för att minska fattigdomen inom EU-länderna.

2005/06:U344 av Anders Bengtsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Östersjöområdets roll i det nya Europa.

2005/06:U349 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en europeisk politik för global utveckling.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av en ökad konvergens mellan EU:s bistånds-, jordbruks- och handelspolitik.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regional integration.

2005/06:U350 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom ramen för EU skall uppmuntra till en fördjupad dialog med Afrikanska unionen (AU).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att restriktioner för införsel av ekologisk jordbruksproduktion från u-länder till EU bör avskaffas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom EU verka för att tullarna mot världens 49 fattigaste länder tas bort snabbare – även för bananer, ris och socker.

2005/06:U352 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör verka för att Turkiet tillsätter en utredningskommission och därmed erkänner folkmord mot kristna minoriteter (seyfo) som utspelade sig mellan åren 1915 och 1923.

2005/06:U362 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU fortsatt skall bidra med frihandel och marknadsekonomiska reformer samt etablerandet av rättsstatliga institutioner i relationerna till länderna i Medelhavsområdet och Mellanöstern.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s beslut att inleda medlemskapsförhandlingar med Turkiet är välkommet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s utvärderingsmekanismer för det multilaterala biståndet skall förbättras.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s korruptionsbekämpning i mottagarländer skall stärkas.

2005/06:U364 av Martin Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för ett socialt Europa.

2005/06:U369 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Sverige i de pågående förhandlingarna om ”EU Policy Guidelines land reform” kräver en bättre analys av orsakerna till hunger på landsbygden.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ursprungsbefolkningars och minoriteters mänskliga rättigheter särskilt uppmärksammas och respekteras när det gäller markpolitik och jordreformer inom EU:s utvecklingsbistånd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att jordreformer som syftar till att bekämpa hunger och fattigdom, förbättra jämställdhet mellan kvinnor och män och säkra ekologisk uthållighet prioriteras i EU:s utvecklingsbistånd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att de nya riktlinjerna skall innehålla en oberoende kontrollinstans och en klagomöjlighet för att utvecklingsländerna skall kunna ställa EU till svars.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen skall informera riksdagen om de pågående förhandlingarna och inhämta riksdagens synpunkter innan förhandlingarna avslutas.

2005/06:U378 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör arbeta för en global samordning av genomförandet av de internationella miljökonventionerna, såsom håller på att ske inom EU.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör verka för att våra goda erfarenheter av miljöhänsyn inom biståndspolitiken inkluderas i EU-biståndet och att större hänsyn tas till miljöaspekter i samtliga biståndsprojekt.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för en global integrering av EU:s strategi för hållbar utveckling och klimathandlingsprogrammet, med betoning på en förankring i den fattiga världen.

2005/06:U379 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU skall verka för att en ökad del av EU:s budget skall gå till forskningsanslag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU skall verka för att den oroväckande demografiska utvecklingen leder till förmånligare familjepolitik.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen inom EU skall verka för att EU som helhet skall nå upp till FN:s mål om att minst 0,7 % av respektive lands bni skall gå till bistånd.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen inom EU skall verka för att kvaliteten
och samordningen av EU:s biståndsinsatser skall effektiviseras.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen inom EU skall verka för att samarbe-
tet med Ryssland, Vitryssland och Ukraina förbättras.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen inom EU skall verka för att den
fortsatta utvidgningen på västra Balkan, Rumänien, Bulgarien och
Turkiet fortskrider.

2005/06:U381 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen via EU bör främja fattigdomsbekämp-
ningen genom att stärka exportekonomin i de minst utvecklade
länderna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att främja konkurrens som ett verktyg för innovatio-
ner och kvalitet och mot korruption och ineffektivitet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att via EU främja nya finansieringsformer och
ekonomisk-juridisk infrastrukturuppbyggnad i de minst utvecklade
länderna.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att genom EU motverka tullmurar, handelshinder
och tulleskalering för de exportvaror som har störst betydelse för
länders export.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att EU inom ramen för EU:s handelsavtal bör
skärpa kontrollen av ILO:s fyra huvudprinciper: organisationsfrihet,
förhandlingsfrihet samt förbud mot tvångs- och barnarbete samt dis-
kriminering.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att inrätta en permanent tvistlösningsmekanism samt
skärpta sanktioner mot länder som inte följer dess utslag.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att inrätta en parlamentarisk församling knuten till
WTO i syfte att främja öppenheten och debatten kring mänskliga
rättigheter inom den globala handeln.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att stärka de minst utvecklade ländernas institutio-
nella förmåga på områden som immaterialrätt, standardisering,
kvalitetskrav samt ekonomiska resurser för närvaro i kommittéer
och arbetsgrupper som rör handel.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att inrätta ett gemensamt europeiskt organ för han-
delsfrämjande mellan EU och utvecklingsländer.

2005/06:U382 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om skärpta krav från Sverige och EU i förhandlingar
med kandidater till Europeiska unionen om att
förhindra barnäktenskap.

2005/06:U384 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att uppdragen för EU i framtiden skall kunna
inkludera avvärpningsinsatser, stabiliseringsinsatser och andra for-
mer av militär assistans till en konfliktzon.

2005/06:U386 av Peter Eriksson m.fl. (mp, -):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att skynda på implementeringen av den civila
fredskår som Europaparlamentet beslutat om, och som ministerrå-
det senare godkänt, för fullgörandet av icke-militära uppgifter
under konflikter.

2005/06:So467 av Camilla Sköld Jansson m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen i EU driver frågan om ett omställnings-
program i syfte att skapa ett prostitutionsfritt EU.

2005/06:N385 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen i EU och WTO bör driva krav på att
handelsavtal måste utformas och utvärderas utifrån millenniemålen
om fattigdomsbekämpning, hälsa och mänskliga rättigheter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att regeringen skall verka för att WTO-avtalen och
deras genomförande inte får stå i konflikt med eller motverka främ-
jandet av fattiga människors tillgång till läkemedel.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige verkar för att problemet kring begräns-
ningen med ”tvångslicensieringen” får en lösning som innebär att
även de fattigaste utvecklingsländerna kan säkerställa en god och
säker tillgång till läkemedel.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU verkar för att Economic Partnership Agreement (EPA) utformas så att utvecklingsländerna själva får bestämma när de är redo att öppna sina marknader.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU, i enlighet med de afrikanska ländernas önskemål, verkar för att lyfta ur investerings-, konkurrens- och upphandlingsreglerna från EPA-förhandlingarna.

BILAGA 2

Skatteutskottets yttrande 2005/06:SkU3y

Skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under år 2005

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett bl.a. skatteutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2005/06:85 *Årsboken om EU – Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005*. Skatteutskottet tar i yttrandet upp kapitlen 13 Skatter, 25 Folkhälsa, såvitt avser avsnittet Strategi för att minska alkoholskador, och 28 Fri rörlighet för varor, såvitt avser avsnittet Tullunionen moderniseras. Beskattningen av tunga fordon och Eurovinjett-direktivet behandlas i skrivelsen, förutom i nämnda kapitel 13 Skatter, även i kapitel 36 Transporter. Utskottet kommenterar frågan bara i först-nämnda sammanhang. Utskottet tar i samband med avsnittet Strategi för att minska alkoholskador upp ett yrkande i motion U6 Av Holger Gustafsson m.fl. (kd) som gäller kvoterna för privatinförsel av alkohol. Utskottet får anföra följande.

Utskottets överväganden

Regeringens skrivelse

Skatter

Företagsbeskattning

Frågan om att införa *en gemensam konsoliderad bolagsskattebas* (s. 69) på EU-nivå togs upp till diskussion vid Ekofinrådets informella möte i september 2004. Skattebasen är inledningsvis tänkt att fungera parallellt vid sidan av nuvarande nationella bestämmelser. Modellen innebär att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen fördelas sedan mellan de stater där företagen är verksamma och staterna tillämpar sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen. Kommissionen avser att i första hand ta fram ett förslag till lagstiftning som riktar sig mot samtliga medlemsstater och i andra hand föreslå ett närmare samarbete mellan vissa av medlemsstaterna. Kommissionen har tillsatt en arbetsgrupp med företrädare för samtliga medlemsstater som under året träffats vid fyra tillfällen. Därutöver har fyra undergrupper skapats för att diskutera frågor av mer teknisk natur. Sverige deltar i alla grupperna.

Kommissionen föreslog 2003 ändringar i det s.k. fusionsdirektivet (s. 69) i syfte att uppdatera, klargöra och bredda direktivets tillämpningsområde. Syftet med direktivet är att gränsöverskridande omstruktureringar av bolag i olika medlemsstater inte skall missgynnas skattemässigt jämfört med sådana förfaranden som avser bolag i samma medlemsstat. Förslaget till ändringar innebär bl.a. att fler företag och transaktioner skall omfattas av direktivet. Ekofinrådet antog ändringsdirektivet i februari 2005.

Skattepaketet

I skrivelsens skatteavsnitt följer sedan en redogörelse för arbetet med det s.k. *skattepaketet* (s. 69–70) som pågått sedan 1997. Skattepaketet består av tre delar, ett direktiv om beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar, ett direktiv om ett gemensamt system för beskattning av ränte- och royaltybetalningar mellan närstående bolag i olika medlemsstater samt en uppförandekod mot skadlig skattekonkurrens på företagsbeskattningens område. Skattepaketet antogs i juni 2003. *Sparandedirektivet* innebär ett automatiskt utbyte av information mellan medlemsstaterna om räntebetalningar som möjliggör beskattning i den medlemsstat där betalningsmottagaren har sitt skatterättsliga hemvist. Direktivet tillämpas från den 1 juli 2005 och är införlivat i svensk rätt genom ändringar i lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter. *Ränte- och royaltydirektivet* innebär att källskatter inte skall tas ut på ränte- och royaltybetalningar som görs mellan närstående företag i olika medlemsstater. Direktivet är införliv-

vat i svensk rätt genom en ändring i inkomstskattelagen. Några av de nya medlemsstaterna har fått övergångstider för tillämpningen av direktivet. Kommissionen har bl.a. föreslagit en ändring av direktivet som syftar till att säkerställa att direktivets förmåner endast omfattar betalningar till företag som faktiskt beskattas för dessa i den mottagande staten. Ändringen av direktivet togs upp vid Ekofinrådets möte i juni 2005, men enighet kunde inte nås. Arbetet med *uppförandekoden* har fortsatt i en särskild arbetsgrupp. Gruppen granskar nya skatteåtgärder och bevakar avvecklingen av sådana skatteåtgärder som ansetts skadliga.

Mervärdesskatt

Kommissionen har sett över de *reducerade skattesatserna och nollskattesatserna* (s. 70) i mervärdesskattedirektivet och i juli 2003 lämnat förslag till förändring. Syftet är att åstadkomma förenkling, rationalisering och likformighet. Förslaget behandlades vid flera möten i rådet under 2005 utan att medlemsstaterna kunde enas om omfattningen av området för lägmoms.

Kommissionens *förslag till omarbetad version av sjätte mervärdesskattedirektivet* (s 70) innebär att det sjätte mervärdesskattedirektivet upphävs och ersätts med en ny rättsakt med omarbetade bestämmelser för det gemensamma systemet för mervärdesskatt. Direktivet har sedan det infördes genomgått omfattande förändringar och därigenom blivit svårgenomträngligt och svårt att tillämpa. Reglerna ändras inte i sak utan avsikten är endast att göra regelverket mer överskådligt. Förslaget har under år 2005 behandlats i rådsarbetsgruppen för skatter vid flera tillfällen.

Kommissionen har lämnat förslag om *beskattningsland vid tillhandahållande av tjänster* (s. 70–71). Enligt nuvarande EG-regler skall tjänster som huvudregel mervärdesbeskattas i det land där den som tillhandahåller tjänsterna är etablerad. Genom utvecklingen på marknaden har den nuvarande ordningen blivit svår att tillämpa både för skattskyldiga och för skattemyndigheter. Kommissionens förslag från 2003 innebär att, i de fall tjänsterna tillhandahålls *mellan företagare* i olika länder, beskattningen skall ske i det land där kunden är etablerad. Syftet är att öka rättssäkerheten för aktörerna och att upprätthålla den grundläggande principen om att mervärdesskatten skall tillfalla konsumtionslandet.

Kommissionen föreslog i juli 2005 att även reglerna för gränsöverskridande handel med tjänster *mellan företagare och konsumenter* skulle ändras. Syftet är att i större utsträckning uppnå beskattning i konsumtionslandet. Förslaget innebär att vissa tjänster som tillhandahålls på distans skall beskattas i den medlemsstat där kunden är bosatt. Det gäller bl.a. telekommunikationstjänster, elektroniska tjänster samt radio- och tv-sändningar. Förslaget behandlas för närvarande i rådsarbetsgruppen för skatter.

Kommissionen lämnade 2004 ett förslagspaket som innehåller olika åtgärder som syftar till en *förenkling av de administrativa skyldigheterna för företag med gränsöverskridande handel* (s. 71). En viktig åtgärd är att företag, som är skattskyldiga för försäljning i medlemsstater som de inte är

etablerade i, elektroniskt skall kunna vända sig till en enda skattemyndighet, nämligen myndigheten i den medlemsstat företaget är etablerat, "en enda kontaktpunkt". Företagen skall där fullgöra alla sina skyldigheter när det gäller registrering och lämnande av deklaration. En annan åtgärd är en modernisering och förenkling av förfarandet för återbetalning av mervärdesskatt som företag betalar vid inköp i en annan medlemsstat än den i vilken de är etablerade. Förslaget har under 2005 behandlats i rådsarbetsgruppen för skatter.

Kommissionens direktivförslag i mars 2005 om *åtgärder för att förhindra momsusk* (s. 71) syftar till att förenkla uppbörden av mervärdesskatt och att förhindra skatteflykt eller skatteundandragande. Förslaget innebär att vissa från EU:s momsregler avvikande åtgärder som tidigare beviljats enstaka medlemsstater skall kunna tillämpas av samtliga länder. Det är åtgärder som visat sig vara effektiva när det gäller att motverka skattefusk, t.ex. omvänd skattskyldighet. Behandlingen av förslaget har påbörjats i rådet.

Rådet antog i oktober 2005 en förordning med *tillämpningsföreskrifter för det gemensamma systemet för mervärdesskatt* (s. 71–72). Mervärdesskattekommittén har i egenskap av rådgivande organ sedan 1977 antagit icke rättsligt bindande riktlinjer för tillämpningen av det sjätte mervärdesskatte-direktivet för att få en enhetlig tillämpning av mervärdesskattesystemet. Kommissionen föreslog i oktober 2004 att några av riktlinjerna skulle bli rättsligt bindande.

Punktskatt

Kommissionen lämnade i juli 2005 ett förslag till direktiv om *beskattning av personbilar* (s. 72) som innebär att uttag av registreringsskatt inte längre skall vara tillåtet och att skatten i förekommande fall successivt skall avvecklas. Under övergångstiden skall ett gemensamt system för återbetalning av registreringsskatt införas, och skatten skall helt eller delvis differentieras efter motorns utsläpp av koldioxid. Förslaget innebär också att den årliga fordonsskatten helt eller delvis skall differentieras efter motorns koldioxidutsläpp. Flera länder har ifrågasatt en avveckling av registreringsskatten och framfört kritik mot gemensamma regler för koldioxidrelatering av fordonsskatt eller registreringsskatt. Ett visst intresse finns att diskutera gemensamma regler för återbetalning av registreringsskatt. Sverige förhåller sig avvaktande till förslaget, bl.a. eftersom vi inte har någon registreringsskatt i Sverige.

Kommissionen lämnade i juli 2003 förslag som gäller *beskattningen av tunga lastbilar, Eurovinjettdirektivet* (s. 72). Förslaget gör det möjligt att ta ut tids- eller avståndsrelaterade vägskatter, t.ex. kilometerskatt, på hela vägnätet, vilket inte är möjligt enligt nuvarande regler. Tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta lastbilar med en totalvikt på minst 3,5 ton. Under året har medlemsstaterna och Europaparlamentet enats om ett kompromissförslag som ger en tydligare och mer omfattande differentiering i

miljöhänseende och som medger lägre avgifts- och skattenivåer för särskilt miljöanpassade fordon. Även maximinivån för tidsrelaterade skatter och avgifter (rör t.ex. Eurovinjettsamarbetet) höjs, och möjligheten att differentiera dessa utvidgas. I princip skall ingen strikt öronmärkning ske av intäkter från vägrelaterade skatter eller avgifter.

Administrativt samarbete på skatteområdet

Skatteavsnittet i skrivelsen avslutas med ett avsnitt om administrativt samarbete. Under 2004 beslutades vissa ändringar i det s.k. *handräckningsdirektivet* (s. 73) som behandlar informationsutbyte i fråga om främst direkta skatter. Ändringarna gjordes i effektiviserande syfte. Senare samma år antogs en förordning om administrativt samarbete i fråga om punktskatter samt följdändringar i dels handräckningsdirektivet, dels det s.k. cirkulationsdirektivet. Förordningen innebär en kraftig utbyggnad av regelverket och öppnar möjligheter till en decentralisering av samarbetet. Den nya förordningen trädde i kraft den 1 juli 2005.

Kommissionen lade på hösten 2004 fram ett förslag till förordning om administrativt samarbete för att *skydda gemenskapens finansiella intressen* (s. 73) mot bedrägerier och andra illegala förfaranden. Förslaget har kritiserats av flera medlemsstater för att det på vissa punkter går in på mervärdesskattens område, där det redan finns en förordning om administrativt samarbete. I den kompromisstext som nu finns har hänvisningarna till mervärdesskatt tagits bort.

Folkhälsa

Strategi för att minska alkoholskador

Enligt skrivelsen (s. 116) har Sverige i flera år aktivt arbetat för att ge arbetet med att förebygga alkoholskador högre prioritet inom EU. Sverige har bl.a. fört diskussioner om alkohol med andra medlemsstater och med kommissionen och varit drivande i arbetet med att ta fram en gemenskapsstrategi för att minska alkoholens skadeverkningar inom unionen. Strategin beräknas kunna presenteras som ett meddelande till ministerrådet under våren 2006. Avsikten är att identifiera de områden där EU kan bidra till att koordinera och stärka medlemsstaternas alkoholpolitiska insatser samt till att skapa en sektorsövergripande och sammanhållen alkoholstrategi på EU-nivå. Det övergripande syftet är att föreslå åtgärder som kan minska alkoholens skadeverkningar inom EU och därmed bidra till en positiv ekonomisk utveckling. Strävan är att skapa en bättre balans mellan folkhälsoaspekter och ekonomiska hänsynstaganden. Strategin är EU:s första policydokument på alkoholområdet. Sverige kommer att fortsätta att stötta och aktivt bidra till kommissionens arbete med att ge strategin spridning och genomslag. Sverige kommer också att verka för att frågan behandlas på rådets dagordning.

Fri rörlighet för varor

Tullunionen moderniseras

Regeringen redovisar (s. 123) att kommissionens meddelande från 2003 om en enkel och pappersfri miljö för tullen och handeln ("e-Tull") besvarades av rådet genom en resolution senare samma år. Diskussioner har sedan förts i berörda EU-instanser. Kommissionen lade i november 2005 fram två formella förslag till Europaparlamentet och rådet, dels ett om en grundlig revidering av förordningen om gemenskapens tullkodex, dels ett om beslut om *en papperslös miljö för tullen och handeln*. En mer begränsad ändring i tullkodex, som bl.a. syftar till höjd säkerhet i logistikkedjan och införande av begreppet certifierade ekonomiska aktörer, beslutades av Europaparlamentet och rådet i april 2005.

Åtgärdsprogrammet för tullfrågor inom EU – "*Tull 2007-programmet*" – löper från 2003 t.o.m. 2007 och präglas i betydande grad av frågor som har drivits konsekvent från svensk sida, såsom förenkling och modernisering, användning av IT och utveckling av nya, rationella arbetsmetoder i tullverksamheten. Programmet bidrar även till att utveckla tullsamarbetet med EU:s nya grannskap österut. I oktober 2005 fattade Europaparlamentet och rådet beslut om en förordning om deklarationsplikt och kontroll av stora summor kontanta medel som kommer in i eller lämnar gemenskapen, i syfte att *stävja penningtvätt och finansiering av terrorism*.

Kommissionen lade i oktober 2005 fram ett meddelande med en plan för konkreta *tullåtgärder mot immaterialrättsliga intrång* för att stärka tillämpningen av den förordning som trädde i kraft den 1 juli 2004.

Motionerna

Regeringens skrivelse har föranlett två motioner. Det är Kristdemokraternas kommittémotion U6 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) och Miljöpartiets kommittémotion U7 av Ulf Holm m.fl. (mp). Yrkande 7 i motion U6 gäller kvoterna för privatinförsel av alkohol och omfattas av utskottets beredningsområde. Motionärerna anför att Sverige ensidigt bör införa egna regler för införsel av alkohol och att Sverige bör återgå till de införselkvoter som överenskomts i samband med medlemskapsförhandlingarna, dvs. 1 liter starksprit eller 3 liter starkvin, 5 liter vin och 15 liter öl. Utskottet behandlar motionsförslaget nedan i avsnittet om en strategi för minskade alkoholskador.

Utskottets ställningstagande

Företagsbeskattning

Vid Ekofinrådets ovannämnda möte i september 2004 behandlades även kommissionens initiativ till pilotprojekt för att tillämpa s.k. *hemstatsbeskattning* för små och medelstora företag, dvs. att skattebasen för en koncern där det ingår företag från olika EU-stater beräknas i enlighet med lagstiftningen i moderbolagets hemstat. Modellen innebär att skattebasen fördelas mellan de stater där företagen är verksamma och att dessa tillämpar sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen. Kommissionen anser att hemstatsbeskattning kan vara ett möjligt alternativ för att lösa vissa av de problem som små och medelstora företag stöter på när de etablerar sig i ett annat land i EU. Kommissionen medger samtidigt att hemstatsbeskattning medför problem och restriktioner och förmodligen bara kan tillämpas av medlemsstater med likartade skattebaser. Än så länge har medlemsstaterna varit skeptiska till projektet.

Utskottet har tidigare konstaterat att det på den inre marknaden finns betydande hinder för en gränsöverskridande ekonomisk verksamhet som bl.a. torde hänga samman med att företagen måste hantera många olika regelsystem. Det är särskilt besvärande för små och medelstora företag. EU skall vara en enda marknad och det är viktigt att de olika medlemsstaternas företagsskattesystem inte hindrar att marknaden fungerar smidigt. Arbetet med att förbättra de gemenskapsrättsliga reglerna på området, med beaktande av de enskilda medlemsstaternas skatteanspråk, bör därför understödjas. Utskottet är positivt till att Sverige medverkar till att undersöka frågan om att införa en *gemensam konsoliderad bolagsskattebas*. Utskottet är däremot inte övertygat om att hemstatsbeskattning är en bra eller ens en möjlig lösning.

När det gäller ändringarna i *fusionsdirektivet* skall dessa vara genomförda i nationell lagstiftning senast den 1 januari 2007. Vissa lagändringar för europabolag har riksdagen tidigare behandlat (bet. 2005/06:SkU9). Övriga lagändringar med anledning av direktivet förväntas riksdagen kunna behandla under 2006.

Skattepaketet

Enligt utskottet är det utomordentligt tillfredsställande att det utdragna arbetet med skattepaketet kunnat föras i hamn och att sparandedirektivet och ränte- och royaltydirektivet nu har börjat tillämpas. När det gäller *sparandedirektivet* kommer framdeles tekniska frågor med anledning framför allt av det nya standardformatet att stå i fokus. Man kan också anta att kommissionen påbörjar diskussioner med andra viktiga finansiella centrum om att de skall tillämpa motsvarande regler som i direktivet. Utskottet är positivt till detta.

Förslaget till ändring i *ränte- och royaltydirektivet* behandlades i rådsarbetsgruppen vid flera tillfällen under våren 2005. Enighet råder i princip om listan över företagsformer som omfattas av direktivet. Det luxemburgska ordförandeskapet försökte nå enighet om direktivet, och Sverige tillsammans med övriga medlemsstater, utom Belgien, godtog i maj 2005 ett kompromissförslag. Frågan togs upp på nytt vid Ekofinrådet i juni 2005, men Belgien vägrade att acceptera direktivförslaget samtidigt som övriga medlemsstater inte kunde acceptera Belgiens syn på direktivet. Utskottet kan bara beklaga att inget arbete för närvarande pågår i arbetsgruppen.

Utskottet fäster stort avseende vid att *uppförandekodgruppens arbete* med avveckling och frysning av skadliga skatteåtgärder fortsätter.

Mervärdesskatt

Utskottets allmänna inställning när det gäller reducerade skattesatser på mervärdesskatteområdet är att listan över varor och tjänster som länderna får ha reducerad moms för bör vara så begränsad som möjligt. Differentierade skattesatser skapar konkurrens- och avgränsningsproblem och är svåra att tillämpa i praktiken. Problemen har uppmärksammats av riksdagen som riktat ett tillkännagivande i frågan till regeringen om att se över tillämpningsområdet för de reducerade skattesatserna. Mervärdesskatteutredningen (Fi2002:11) har arbetat med frågan sedan november 2002. Utredningen lämnade i juni 2005 delbetänkandet SOU 2005:57 Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt? Utredningens arbete skall vara avslutat i oktober 2006.

Det brittiska ordförandeskapet försökte under hösten 2005 nå en överenskommelse i lågmomsfrågan utan att lyckas. Tiden för lågmomsförsöket gick ut vid årsskiftet 2005/06. Det österrikiska ordförandeskapet nådde en överenskommelse om att förlänga försöksverksamheten t.o.m. 2010 och att de länder som ville ansluta sig till försöket skulle ansöka om detta hos kommissionen senast den 31 mars 2006. Överenskommelsen innebar vidare att fjärrvärme skall omfattas av möjligheten till lågmoms. Kommissionen skall senast i juni 2007 presentera en studie över lågmomsens effekter på sysselsättning, ekonomisk tillväxt och den inre marknadens funktion.

Sverige har inte deltagit i lågmomsförsöket och har heller inte ansökt om att i fortsättningen delta i försöksverksamheten. Utskottet anser att det med hänsyn till Sveriges inställning till reducerade skattesatser på mervärdesskatteområdet finns goda skäl för regeringens ställningstagande i frågan. Tillämpning av lågmoms påverkar som redan framhållits konkurrensförhållandena mellan företag negativt och medför rättvisediskussioner och avgränsningsproblem. De administrativa kostnaderna för myndigheter och företag ökar samtidigt som statens inkomster minskar.

Utskottet anser att det finns ett stort behov av en översyn av det sjätte mervärdesskattedirektivet i enlighet med kommissionens förslag. Den svenska språkversionen av direktivet saknar språklig och terminologisk

stringens och är dåligt anpassad till övriga språkversioner. Det behövs alltså en omarbetning av direktivet som bl.a. bringar den svenska versionen i överensstämmelse med andra språkversioner. Det österrikiska ordförandeskapet har aviserat att förslaget kan komma att tas upp under våren 2006. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet har allmänt sett en positiv inställning till kommissionens förslag om beskattningsland vid gränsöverskridande tillhandahållande av tjänster. Det gäller både kommissionens ursprungliga förslag och förslaget om ändrade regler för mervärdesbeskattning vid tillhandahållande av tjänster till icke beskattningsbara personer. Utskottet konstaterar att det brittiska ordförandeskapet liksom det österrikiska ordförandeskapet har prioriterat frågan.

Utskottet ser gärna förenklingar av de administrativa skyldigheterna för företag med gränsöverskridande handel. Den svenska ståndpunkten, som utskottet instämmer i, är att mervärdesbeskattning skall ske i det land där varor och tjänster konsumeras. Mot den bakgrunden är det positivt med förslag som syftar till förenklingar av företagens administrativa skyldigheter på mervärdesskatteområdet vid försäljning i en annan medlemsstat än den i vilken de är etablerade. De olika delarna i förslaget bör dock övervägas noga. Utskottet konstaterar att det österrikiska ordförandeskapet prioriterar arbetet med förslaget.

Utskottet anser att åtgärder för att förhindra momsfusik är angelägna och att det är bra att kommissionen tar initiativ på området. Det är viktigt att alla medlemsländer får samma möjligheter att inom ramen för det sjätte mervärdesskattedirektivet införa angelägna regler för att stävja skattefusik och skatteundandragande utan att behöva gå omvägen över s.k. artikel 27-undantag. Utskottet noterar att medlemsstaterna över lag är positiva men liksom Sverige har lyft fram krav på preciseringar av lagtexten. Rådsarbetsgruppen under det brittiska ordförandeskapet kom långt i sin behandling av förslaget, och texten återspeglar nu i större utsträckning de preciseringar som Sverige och andra medlemsstater gjort gällande. Det är bra att det österrikiska ordförandeskapet driver frågan vidare.

Den av rådet antagna förordningen med tillämpningsföreskrifter för det gemensamma systemet för mervärdesskatt är enligt utskottets mening ett viktigt dokument för en korrekt och mer enhetlig tillämpning av det sjätte mervärdesskattedirektivet bland medlemsstaterna. Risken minskar t.ex. för att gränsöverskridande transaktioner dubbelbeskattas som en följd av att medlemsstaterna tillämpar bestämmelserna om platsen för leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster olika. Mervärdesskattelagen genom vilken det sjätte mervärdesskattedirektivet genomförts behöver inte ändras. Den aktuella förordningen föranleder inte heller några andra lagstiftningsåtgärder eftersom tillämpningsföreskrifterna tagits in i en förordning, vilken till alla delar är bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat.

Punktskatt

Utskottet har inget att erinra mot kommissionens direktivförslag rörande beskattningen av *personbilar*. Sverige har tidigare haft en försäljningsskatt (den s.k. bilaccisen) som slopades 1997 på personbilar och för övriga motorfordon 2001 i syfte att stimulera en förnyelse av bilparken och miljövänligare bilar. Den del av direktivförslaget som gäller registreringsskatter berör således inte Sverige. I övrigt har riksdagen (bet. 2005/06:SkU15) nyligen antagit en ny vägtrafikskattelag som innebär en koldioxidrelatering av fordonsskatten för personbilar av modellår 2006 eller senare samt vissa äldre personbilar som uppfyller särskilda miljökrav.

När det gäller beskattningen av *tunga fordon* anser utskottet att det är angeläget att en kompromiss kan nås om Eurovinjettdirektivets utformning. Det är viktigt att det blir möjligt att ta ut avgift eller skatt på hela vägnätet, något som bl.a. är en förutsättning för möjligheten att eventuellt införa kilometerskatt i Sverige. Utskottet har goda förhoppningar om att det pågående revideringsarbetet skall falla väl ut. Utskottet noterar i sammanhanget att regeringen och samarbetspartierna i dagarna kommit överens om en transportpolitisk proposition. Enligt propositionen skall konsekvenserna av en kilometerskatt för svenska och utländska lastbilar och skattens effekter för regioner och näringar samt dess detaljerade utformning analyseras. Analysen skall vara klar hösten 2006 med sikte på ställningstagande i riksdagen våren 2007. Utskottet anser att den aviserade konsekvensanalysen är bra och nödvändig inför ett ställningstagande till en kilometerskatt i Sverige.

Administrativt samarbete på skatteområdet

Arbetet med att inom EU stärka det administrativa samarbetet på skatteområdet är utomordentligt viktigt. Enligt utskottets mening kräver avsaknaden av fiskala gränser ett effektivt samarbete och informationsutbyte mellan länderna för att skattekontroll och bedrägeribekämpning skall kunna genomföras på ett framgångsrikt sätt. Balansen mellan de fiskala intressena och skyddet för den personliga integriteten måste dock upprätthållas.

Utskottet kan konstatera att Sverige på alla väsentliga punkter har stött de förslag som sedermera antagits på det administrativa området. Utgångspunkten har varit att omotiverade skillnader i regelverket mellan olika slags skatter skall undvikas. Den svenska linjen har i de flesta fall vunnit gehör. Frågan om rättslig grund och beslutsförfarandet har orsakat problem vid behandlingen av alla förslag på det administrativa samarbetets område. Förslagen har lagts fram med åberopande av artikel 95 i fördraget (inrättande av den inre marknaden), varav skulle ha följt majoritetsbeslut i rådet och medbeslutande. Rådet har konsekvent vägrat godta detta och i stället antagit rättsakterna med stöd av artikel 93 respektive 94 som medför krav på enhällighet i rådet och endast samråd med parlamentet. Kommissionen

och parlamentet har i flera fall yrkat att domstolen skall ogiltigförklara rättsakterna eftersom de med deras synsätt beslutats på en felaktig rättslig grund. Det första målet av detta slag har avgjorts till rådets fördel.

När det gäller samarbetet för att skydda gemenskapens finansiella intressen noterar utskottet att många medlemsstater vid mötet i arbetsgruppen för bedrägeribekämpning i juni 2005 stödde ett kompromissförslag, där man uteslutit mervärdesskatt från tillämpningsområdet. Samtidigt ifrågasatte en del medlemsstater om den föreslagna förordningen tillförde något mervärde vid sidan av befintliga rättsakter. Strax före detta möte hade Europaparlamentets första behandling av förslaget avslutats. De ändringar som parlamentet föreslog innebar att man snarast vill gå längre än kommissionen på vissa punkter, där redan det ursprungliga förslaget mött kritik från medlemsstaterna. Utskottet utgår från att regeringen konstruktivt understöder det vidare arbetet på området.

Strategi för att minska alkoholskador

Sveriges undantag från de allmänna EG-reglerna för privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror löpte ut den 31 december 2003 (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:FiU1). Enligt de regler som allmänt gäller inom EU skall privata inköp av alkohol och tobak beskattas i inköpslandet. Kommersiell handel med dessa varor skall beskattas i den medlemsstat där varorna slutligen konsumeras. En privatperson har således rätt att ta med sig alkoholdrycker och tobaksvaror avsedda för eget bruk inköpta i en annan medlemsstat utan att någon ytterligare punktskatt tas ut i hemlandet. Om varorna tas in för kommersiella ändamål i hemlandet skall däremot punktskatt alltid betalas där. För att avgöra om det är fråga om införsel för kommersiella ändamål skall enligt EG:s regler bl.a. mängden varor beaktas. Enligt cirkulationsdirektivet får medlemsstaterna använda sig av indikativa nivåer som ledning för bedömningen av om varorna är avsedda för kommersiella ändamål. De indikativa nivåerna, för alkoholprodukter, får då inte sättas lägre än 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl.

Utskottet har förståelse för uppfattningen att de gällande indikativa nivåerna för privatinförsel är väl höga för svenska förhållanden. Utskottet vill samtidigt betona att de indikativa nivåerna inte är tillåtna kvoter för privatinförsel utan ett hjälpmedel till ledning för att avgöra om införseln är privat eller kommersiell och därmed i vilken medlemsstat beskattningen skall ske. Det innebär att om en tullmyndighet fastställer att införseln av mindre kvantiteter är avsedd för kommersiella ändamål skall beskattning ske i införsellandet. Enligt utskottets mening finns det all anledning att understödja regeringens aktiva arbete i EU på det alkoholpolitiska området, bl.a. i strävan att skapa en bättre balans mellan folkhälsoaspekterna och de ekonomiska hänsynstagandena och att föra upp diskussionen på rådsnivå. Riksdagen har senast i samband med budgetbeslutet för år 2006 ställt sig avvisande till förslag som innebär att Sverige ensidigt och i strid

med de regler som gäller på området skall besluta om skärpta införselregler (yttr. 2005/06:SkU1y, bet. 2005/06:FiU1). Utskottet anser att det inte finns någon anledning att ompröva detta ställningstagande och avstyrker motion U6 yrkande 7.

Tullunionen moderniseras

Utskottet anser till sist att det är angeläget att Sverige fortsätter att driva på tullsamarbetet i EU. Även i fortsättningen bör sådana frågor som hittills drivits konsekvent från svensk sida vara i fokus, nämligen förenkling och modernisering, användning av IT och utveckling av nya, rationella arbetsmetoder i tullverksamheten. Arbetet med en revidering av tullkodex och arbetet i det tredje åtgärdsprogrammet för tullfrågor och planeringen inför det fjärde åtgärdsprogrammet är utomordentligt betydelsefullt. Utskottet fäster stor vikt vid att tullsamarbetet utvecklas med de nya medlemsstaterna runt Östersjön och med EU:s nya grannskap vidare österut. Arbetet med e-tull, dvs. gemensamma informations- och kommunikationssystem mellan tullmyndigheterna i EU, bör fortsätta.

Terroristhoten mot internationella transporter bör uppmärksammas bl.a. inom ramen för samarbetet i EU och i Världstullorganisationen (WCO). Sverige bör aktivt medverka i tullsamarbetet inom tredje pelaren, och brottsbekämpningen måste ha hög prioritet. Utskottet välkomnar de initiativ som nyligen tagits i syfte att stävja penningtvätt och finansiering av terrorism samt det arbete som pågår för att förhindra immaterialrättsliga intrång. Den sistnämnda frågan har nyligen varit aktuell i utskottet. Utskottet har således så sent som den 23 mars 2006 tillstyrkt (bet. 2005/06:SkU25) regeringens förslag om följdändringar i tullagen och sekretesslagen med anledning av rådets förordning (1383/2003) om tullmyndigheters ingripande mot varor som misstänks göra intrång i vissa immateriella rättigheter. Riksdagen följde utskottets ställningstagande.

Stockholm den 20 april 2006

På skatteutskottets vägnar

Susanne Eberstein

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Susanne Eberstein (s), Anna Grönlund Krantz (fp), Gunnar Andrén (fp), Ulla Wester (s), Per Erik Granström (s), Per-Olof Svensson (s), Marie Engström (v), Lennart Axelsson (s), Ulf Sjösten (m), Mats Berglind (s), Jörgen Johansson (c), Catharina Bråkenhielm (s), Stefan Hagfeldt (m), Britta Rådström (s), Lars Gustafsson (kd) och Peter Rådberg (mp).

Avvikande mening

Strategi för att minska alkoholskador (kd)

Lars Gustafsson (kd) anför:

Sedan EU-inträdet har det blivit svårare att föra en restriktiv alkoholpolitik och alkoholkonsumtionen har ökat dramatiskt. Kristdemokraterna vill föra en kraftfull alkoholpolitik byggd på solidaritet och omtanke om folkhälsan. Det stora flertal som kan hantera alkoholen måste finna sig i vissa restriktioner för att hålla tillbaka alkoholskadorna för andra. Sverige bör ensidigt införa regler för privatinförsel av alkohol som innebär en återgång till de nivåer som överenskoms vid medlemskapsförhandlingarna, dvs. 1 liter starksprit eller 3 liter starkvin, 5 liter vin och 15 liter öl. Vi anser att det är legitimt att med hänsyn till folkhälsan frångå principen om en öppen marknad i EU. Åtgärden har stöd i EU:s grundfördrag och i uttalanden från EG-domstolen. Om Sverige skulle dras inför EG-domstolen ges en möjlighet att argumentera för ett folkhälsoperspektiv på försäljningen av alkohol och det ger regeringen tid att förhandla fram en permanent lösning på införselproblematiken med övriga medlemsländer.

BILAGA 3

EU-nämndens yttrande 2005/06:EUN2y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2005 (skr. 2005/06:85)

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 28 mars 2006 beslutat att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2005/06:85 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2005.

EU-nämnden behandlar i detta yttrande – liksom i tidigare yttranden – dels vissa övergripande frågor som gäller skrivelsens innehåll och regeringens samråd med riksdagen, dels vissa av de frågor som redovisas i skrivelsen och som nämnden velat särskilt uppmärksamma.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2005 behandlas Europeiska unionens övergripande utveckling (del 1), unionens förbindelse med omvärlden (del 2), ekonomiska och finansiella frågor (del 3) och rättsliga och inrikes frågor (del 4). Vidare behandlas unionens övriga politikområden (delarna 5 – 10). Slutligen redogörs för unionens institutioner m.m. (del 11).

EU-nämnden

Allmänna synpunkter på innehållet i skrivelsen

Enligt 10 kap. 6 § regeringsformen skall regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen. Enligt 10 kap. 1 § riksdagsordningen skall regeringen varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen. Regeringen skall dessutom redovisa sitt agerande i EU för riksdagen. Den första skrivelsen lämnades i mars 1996, och detta är således den elfte skrivelsen som lämnas till riksdagen.

EU-nämnden bereddes tillfälle att yttra sig över skrivelsen för första gången våren 1999 och har därefter yttrat sig över varje års skrivelse. Även i år kan konstateras att skrivelsens utformning och innehåll utgör en mycket värdefull översikt över EU:s hela verksamhet. Som EU-nämnden tidigare påpekat utgör den också en bekräftelse på att regeringen har fullgjort sin informations- och samrådsskyldighet visavi riksdagen. Den utgör därmed ett verktyg som underlättar för riksdagen att utöva sin kontrollmakt. Liksom föregående år har i stort sett alla viktiga sakfrågor på rådets dagordning som tas upp i skrivelsen behandlats av EU-nämnden. Många av de frågor som behandlas i skrivelsen är aktuella under flera år framöver, vilket medför att skrivelsen också är ett viktigt redskap i riksdagens löpande arbete med EU-frågorna.

Generellt anser EU-nämnden att årets skrivelse innehåller en bra och lättillgänglig beskrivning av verksamheten i Europeiska unionen under år 2005. I vissa avsnitt framgår all relevant information såsom rättslig grund för arbetet, syftet med åtgärden, dokumentnummer, information om faktapromemorior, information om när ärendet har behandlats i ministerrådet samt kortfattad svensk hållning. I vissa andra fall är dock informationen mycket knapphändig, vilket kräver att läsaren måste vara väl förtrogen med EU:s beslutsvägar samt besitta kunskap om hur man går till väga för att finna ytterligare information i ärendet. Det kunde enligt nämndens mening vara värdefullt om de olika avsnitten var utformade enligt en enhetlig mall så att alla avsnitt gav tillräcklig information om ärendet i fråga. Ett minimikrav bör exempelvis vara att dokumentnummer anges.

EU-nämnden har också tidigare framhållit att det kan vara intressant att veta i vilken sammansättning rådet hanterar en fråga. I de flesta fall framgår det av sammanhanget vilka ministrar som är berörda men ibland är det oklart. Läsningen av skrivelsen och ytterligare inhämtning av fakta skulle underlättas om det angavs i vilken sammansättning rådet har agerat och när det aktuella rådsmötet ägt rum.

Nämnden anser vidare att i de fall det i texten redovisas ställningstaganden i specifika ärenden bör det i större utsträckning göras åtskillnad mellan regeringens uppfattning och *Sveriges* position. Det förekommer att skrivelsen redovisar ärenden där den svenska positionen inte är förankrad i riksdagen

och där man ännu inte kan tala om *Sveriges* position. Ett exempel på detta är vad som sägs i skrivelsen om förslaget om direktiv om regler för marknaden för pyrotekniska artiklar (avsnitt 28.4) där *Sveriges* uppfattning redovisas.

EU-nämnden har i tidigare yttranden över skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen framhållit att det vore värdefullt om uppgifter om hur Sverige röstat i rådet redovisades inte bara i den löpande texten utan också samlat på ett ställe i skrivelsen så att riksdagen kan få en komplett och översiktlig bild av hur regeringen har agerat i EU i detta avseende. EU-nämnden välkomnar därför att det i årets skrivelse finns en samlad redovisning av beslut i rådet under år 2005 som Sverige inte stött (bilaga 5). EU-nämnden har dock i skrivelsen i avsnitt 32.2 funnit ytterligare ett beslut där Sverige röstat nej, nämligen direktivet om otillbörliga affärsmetoder. Vidare vore det värdefullt om det i den aktuella bilagan hade funnits uppgift om vilket råds-möte som avses och när detta har ägt rum.

Nämnden har tidigare efterlyst en bilaga över viktigare förordningar, direktiv och beslut (dvs. bindande rättsakter) antagna under verksamhetsåret, liksom uppgifter om grönböcker och vitböcker beslutade av kommissionen under året. EU-nämnden välkomnar att skrivelsen i år innehåller en utökad lista med Internetlänkar till rättsakter, grönböcker, vitböcker, rådsdokument samt till kommissionens allmänna rapport om Europeiska unionens verksamhet m.m.

Den övergripande utvecklingen i Europeiska unionen (del 1)

I skrivelsen redogörs kortfattat för utvidgningen av unionen (avsnitt 3) och för det konstitutionella fördraget (avsnitt 4). Beträffande utvidgningen tas i skrivelsen upp kommissionens utvidgningsstrategi, förhandlingarna med Bulgarien och Rumänien samt Turkiet och Kroatien. Medlemskapsperspektivet återkommer också under avsnittet om EU:s bilaterala och regionala förbindelser (avsnitt 11).

EU-nämnden har liksom tidigare år ägnat stor uppmärksamhet åt den fortsatta utvidgningen av unionen. EU-nämnden stödde regeringen i frågan om att rådet borde ge Makedonien status som kandidatland utan datum för en förhandlingsstart, och att rådet antog slutsatser som bekräftar medlemskaps-perspektivet för övriga länder inom Västra Balkan, liksom EU:s grannskaps-politik. Liksom under tidigare år har utvidgningsfrågorna varit aktuella i EU-nämndens besöksutbyte och övriga kontakter med kolleger i andra parlament.

I skrivelsen tas situationen beträffande det konstitutionella fördraget upp (avsnitt 4). Vid samrådet den 14 juni inför Europeiska rådets möte i juni 2005 diskuterades frågan om fördragets framtid ingående. EU-nämndens ledamöter uttryckte stöd för en reflektionsperiod för att ge tid för eftertanke och debatt om EU:s utveckling. EU-nämnden hade tidigare, den 25 april, hållit en offent-

lig utfrågning om fördraget där bl.a. nyheter i förhållande till gällande fördrag samt debatten i Europa och i Sverige togs upp.

Föregående år inleddes för EU-nämndens del med skriftliga samråd inför extrainsatta rådsmöten med anledning av flodvågskatastrofen i Asien. Frågorna följdes sedan upp i samband med ytterligare rådsmöten. Det svenska initiativet att använda den civil-militära cellen för större EU-koordinerade insatser diskuterades och stöddes av EU-nämnden. Det framgår dock inte av skrivelsen hur arbetet med detta förslag har fortskridit. Kris- och katastrofberedskap tas för övrigt upp både i kapitlet EU:s förbindelser med omvärlden (avsnitt 8.10) och i kapitlet Rättsliga och inrikes frågor (avsnitt 21 Skydd och beredskap). Hur dessa olika förslag och åtgärder förhåller sig till varandra förefaller oklart.

En viktig fråga under året har också varit förhandlingarna om EU:s finansiella perspektiv (avsnitt 5). Slutförhandlingarna mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet fortsätter under år 2006. EU-nämnden har liksom föregående år behandlat frågan dels i samband med samrådet inför Allmänna rådet och Ekofin, dels i en beredningsgrupp med företrädare för varje riksdagsparti. I december år 2005 under Europeiska rådets möte gav en majoritet i EU-nämnden regeringen mandat att acceptera det framförhandlade paketet. I skrivelsen nämns inte förslaget om den s.k. globaliseringsfonden som det brittiska ordförandeskapet presenterade under förhandlingarnas gång och som såväl regeringen som en enig EU-nämnd var kritisk emot.

I skrivelsen redogörs vidare för arbetet med halvtidsöversynen av Lissabonstrategin (avsnitt 6). Regeringen har kontinuerligt informerat och samrått med EU-nämnden om arbetet på olika sätt. Inför Europeiska rådets vårmöte 2005 hade EU-nämnden som brukligt ett offentligt samråd med regeringen. Regeringen hade dessförinnan samrått med EU-nämnden beträffande de olika rådssammansättningarnas bidrag till vårtoppmötet. EU-nämnden har vid dessa samråd varit enig med regeringen om behovet av ett effektivare genomförande av strategin med bibehållen balans mellan de ekonomiska, sociala och miljömässiga målen.

Regeringen redovisar vidare i denna del resultaten av Europeiska rådets möten under året. Europeiska rådet, som inte är en institution i fördragens mening, har utvecklats till ett av unionens viktigaste organ. Den i riksdagsordningen reglerade formella samrådsskyldigheten gentemot riksdagen gäller beslut som fattas av Europeiska unionens råd (ministerrådet), men enligt av riksdagen fastställd praxis har regeringen också samrått med EU-nämnden inför Europeiska rådets möten. EU-nämnden har tillstyrkt 2002 års Riksdagskommittés förslag om att samråd inför Europeiska rådet skall regleras i riksdagsordningen (2005/06:EUN1y).

EU:s förbindelser med omvärlden (del 2)

Under denna rubrik behandlas i skrivelsen huvudsakligen frågor som berör regeringens samråd med EU-nämnden inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) och handelspolitiken. Ministerrådet, och därmed EU-nämnden, har kontinuerligt följt utvecklingen i olika länder och organisationer. När det gäller de fortsatta frihandelsförhandlingarna inom WTO har en enig EU-nämnd stött regeringen.

I förra årets skrivelse redogjorde regeringen för EU:s uppförandekod för vapenexport samt EU:s vapenembargo mot Kina. EU-nämnden ägnade stor uppmärksamhet åt dessa frågor förra året. I årets skrivelse sägs att uppförandekoden skall antas som en gemensam ståndpunkt (avsnitt 8.8.1). Beträffande Kina sägs (avsnitt 11.10.1) att frågan om eventuellt hävande av EU:s vapenembargo har avstannat under hösten. EU-nämnden förutsätter att regeringen fortlöpande samråder med EU-nämnden om utvecklingen av dessa bägge frågor.

Ekonomiska och finansiella frågor (del 3)

Reformereringen av stabilitets- och tillväxtpakten behandlas i skrivelsen under avsnittet Den ekonomiska och monetära unionen (avsnitt 12.1). I skrivelsen sägs att det svenska agerandet diskuterades i EU-nämnden vid flera tillfällen. Regeringen har fortlöpande samrått med och fått mandat av EU-nämnden i denna fråga. För Sveriges del har det då handlat om att balansera kraven på lättnader i det s.k. underskottsförfarandet med åtgärder för att förstärka den förebyggande övervakningen av medlemsländernas offentliga finanser. EU-nämnden har också i juli behandlat frågor om skuldavskrivning och alternativa finansieringsformer för ökat bistånd samt i december en kompromiss om regler för reducerade momssatser. Rådet kunde i januari 2006 efter omfattande förhandlingar enas i denna senare fråga.

Rättsliga och inrikes frågor (del 4)

Som framhålls i skrivelsen (avsnitt 19.1.6) har EU under de senaste åren lagt ökad kraft på arbetet mot terrorism. Till följd av terroristattentaten i London i juli ägde ett extrainsatt rådsmöte rum. EU-nämnden fick en särskild återrapport från detta möte, vid vilket hade antagits den deklaration om terrorismbekämpning som beskrivs i skrivelsen. I samband med denna fråga och övriga frågor på området, särskilt förslaget om lagring av trafikdata, har i EU-nämnden avvägningen mellan brottsbekämpande åtgärder och rättssäkerhet stått i förgrunden. EU-nämnden gav dock i november 2005 slutligt stöd för regeringens ståndpunkt att godkänna förslaget. I övrigt har regeringen samrått med EU-nämnden om alla frågor som nämns i skrivelsen och som stått på rådets dagordning på detta viktiga område.

Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård, konsumentfrågor (del 5)

I skrivelsen under denna del redogörs för bl.a. tillväxt och sysselsättning, arbetsmarknadsfrågor, jämställdhet, folkhälsa, hälso- och sjukvård och konsumentpolitik.

Det kan konstateras att regeringen har samrått med EU-nämnden vad gäller frågor som har aktualiserats under år 2005 inom området sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor. Ett flertal frågor har behandlats av EU-nämnden flera gånger under förhandlingarnas gång i ministerrådet. Vissa frågor har också givit upphov till mer omfattande diskussioner, såsom t.ex. förhandlingarna om översyn av direktivet om arbetstidens förläggning i vissa fall och inrättandet av ett europeiskt jämställdhetsinstitut (avsnitt 23.2.1 respektive avsnitt 24). Inför det informella toppmötet i oktober 2005 i Hampton Court presenterade också regeringen ett initiativ om en jämställdhetspakt; en fråga som tidigare hade tagits upp under statsministerns återrapportering i riksdagen från EU:s vårtoppmöte den 22 – 23 mars 2005 (avsnitt 2.3).

Det noteras att under avsnittet Arbetsrätt (avsnitt 23.1) redovisas frågor som inte varit aktuella för behandling i rådet eller på annat sätt inom ramen för EU-samarbetet utan närmast rör införlivande av direktiv eller förhandlingar som avstannat. Dessa har av förklarliga skäl inte behandlats vid EU-nämndens sammanträden.

Beträffande grönboken om psykisk hälsa (avsnitt 25.8) angav EU-nämnden att Sverige redan i den inledande diskussionen om grönboken skulle klargöra att detta är en fråga för den nationella nivån. Detta är ett av flera exempel på den subsidiaritetsprövning som i praktiken sker i EU-nämnden när det gäller förslag som presenteras på rådets möten.

Konkurrenskraftsfrågor (del 6)

Förslaget till direktivet om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) har liksom förra året varit föremål för diskussioner vid flera tillfällen i EU-nämnden under året (avsnitt 29.1).

Kemikalieförordningen, Reach, har också behandlats i EU-nämnden vid ett flertal tillfällen både inför Konkurrenskraftsrådet och Miljörådet (avsnitt 31.1.5).

Regelförbättring inom EU (avsnitt 31.1.4) har varit en uppmärksammas fråga på dagordningarna för olika rådssammansättningar med Konkurrenskraftsrådet som sammanhållande.

Transport, telekommunikation och energi (del 7)

I skrivelsen ges en grundlig redovisning av arbetet inom områdena transport, telekommunikation och energi. Inom dessa områden har det under 2005 varit relativt omfattande aktivitet inom EU-samarbetet. På transportområdet har EU-nämnden bl.a. särskilt uppmärksammat det s.k. Eurovinjettdirektivet (beskattning av tunga lastbilar, avsnitt 36.2.3). Förslaget har diskuterats vid flera rådsmöten och vid flera samråd med EU-nämnden. EU-nämnden har därvid uttryckt att det är angeläget att en överenskommelse nås och att regeringen bör vara beredd på att kompromissa. Även det s.k. tredje järnvägspaketet har varit föremål för diskussioner vid flera tillfällen i EU-nämnden (avsnitt 36.2.4).

I skrivelsen nämns också grönboken om energieffektivisering (avsnitt 38.3). Frågan om grönboken och energipolitikens betydelse för att nå klimatmålen behandlades i EU-nämnden under hösten 2005. Energifrågorna har under år 2006 fått stor aktualitet och diskuterats ingående i EU-nämnden bl.a. mot bakgrund av den nyligen utfärdade grönboken om energipolitiken och inför EU:s vartoppmöte i mars innevarande år.

Jordbruk och fiske (del 8)

Reformen av marknadsordningen för socker (avsnitt 39.1.1) har, som sägs i skrivelsen, behandlats intensivt i ministerrådet och därmed också i EU-nämnden. Diskussionen i EU-nämnden, vars majoritet stött reformen, har bl.a. gällt budgetfrågor och analyser av reformens konsekvenser. Även det nya regelverket för landsbygdsutveckling (avsnitt 39.2.1) har behandlats av EU-nämnden ett flertal gånger under året.

Frågan om fiskemöjligheterna i Östersjön för år 2006 (avsnitt 40.1.1) har i december år 2005 ingående diskuterats i EU-nämnden varvid regeringen fått mandat att rösta nej till förslaget.

Miljö (del 9)

Under året har flera frågor på miljöområdet både av övergripande karaktär och enskilda direktiv varit föremål för diskussioner i EU-nämnden. Regeringen har samrått med EU-nämnden i de frågor som stått på rådets dagordning både vad gäller övergripande frågor och enskilda direktiv. Frågor av övergripande karaktär som diskuterats i EU-nämnden är t.ex. hållbar utveckling och Lissabonstrategin (avsnitt 42.1.1 respektive 42.1.2). Samråden på miljöområdet har ibland resulterat i längre diskussioner om t.ex. GMO-frågor (avsnitt 42.4.6). Regeringens förslag om att Sverige skulle rösta nej till grundvattendirektivet fick efter diskussioner stöd i nämnden (avsnitt 42.3.2).

Utbildning, ungdom och kultur (del 10)

Under denna rubrik behandlas i skrivelsen EU-samarbetet rörande utbildning, ungdom och kultur. Regeringen har informerat och samrått i de frågor som stått på dagordningen för rådet. I vissa fall har det vid samråden i EU-nämnden uppstått diskussioner med hänsyn till subsidiaritetsprincipen rörande olika stödprogram inom kulturområdet (avsnitt 45) samt antagande av resolutioner inom exempelvis ungdomsområdet (genomförandet av den europeiska ungdomspakten, avsnitt 44.1).

EU:s institutioner (del 11)

I detta avsnitt redogörs, liksom i tidigare skrivelser, för institutionernas och olika organs verksamhet, öppenhet och insyn, personalpolitik i EU:s institutioner samt svenska språket och regelförenkling. Vidare redogörs för mål i EG-domstolen och s.k. överträdelseärenden.

Europeiska unionens råd – rådet (avsnitt 46.1)

I yttrande över skrivelsen för år 2003 uppmärksammade nämnden rådets nya uppförandekod om att ingen fråga skulle placeras på rådets dagordning enbart för presentation från kommissionens eller en medlemsstats sida, om inte en debatt om nya väsentliga initiativ planeras. EU-nämnden kunde förra året liksom nu konstatera att den nya uppförandekoden inte tycks ha medfört någon nämnvärd förändring av rådets dagordningar. Liksom förut belastas rådets dagordningar med frågor som olika delegationer önskar ta upp under dagordningspunkten Övriga frågor. Dessa frågor förs dessutom ofta upp på ett mycket sent stadium och utan att bakgrunden är känd.

Liksom i yttrandena över de tre senaste skrivelserna välkomnar EU-nämnden att samarbetet mellan ordförandeskapen resulterar i långsiktiga gemensamma program och att kommissionen numera publicerar strategiska prioriteringar för en längre period. Sådana program och prioriteringar gör det möjligt för de nationella parlamenten att bättre planera arbetet med EU-frågorna.

I skrivelsen redogörs för den utveckling som pågår när det gäller att öka öppenheten i rådets förhandlingar. Det är enligt EU-nämndens mening mycket viktigt att denna utveckling inte avstannar. I den mån rådet har öppna förhandlingar bör även samrådet i EU-nämnden inför rådets möten i motsvarande delar hållas offentligt. Den inledningsvis omnämnda riksdagskommittén har föreslagit en ändring i riksdagsordningen så att detta skall kunna bli möjligt. EU-nämnden har välkomnat förslaget (2005/06:EUN1y).

Nämnden har också tidigare kunnat konstatera att rådsreformen om rådsammansättningar inte medfört någon förändring i övrigt av beredningen av rådets möten med t.ex. längre tidsfrister för beredningen av frågorna, vilket

innebär svårigheter för nationella parlamentariker att hinna sätta sig in i frågorna. Någon förbättring härvidlag har inte skett under år 2005.

Regeringen bör enligt nämndens uppfattning verka inom EU för att rådets arbetsformer gör det möjligt för de nationella parlamenten att bereda frågorna och överlägga med sina respektive regeringar före rådsmötena. Det är viktigt att EU:s institutioner skapar utrymme för de nationella parlamenten att vara aktiva. EU:s legitimitet ökar om det sker en demokratisk förankring i medlemsstaterna av de frågor som hanteras gemensamt på EU-nivå.

Genomförande av direktiv (avsnitt 46.2.2)

I skrivelsen redogörs för Statsrådsberedningens övergripande ansvar för genomförande av direktiv. I detta sammanhang har EU-nämnden iakttagit att det aldrig eller sällan i propositioner om genomförande av direktiv och godkännande av rambeslut redogörs för det samrådsförfarande med riksdagen som numera regleras i 10 kap. 6 § regeringsformen. På samma sätt som det i propositioner under avsnittet Ärendet och dess beredning redogörs för sedvanligt remissförfarande bör också det grundlagsreglerade samrådet med riksdagen framgå (se också bet. 1999/2000:KU10, sid. 38 – 39).

Överträdelseärenden (avsnitt 46.2.3)

I skrivelsen redovisas också liksom föregående år s.k. överträdelseärenden mot Sverige och mål av svenskt intresse vid EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt. Det välkomnas att det i årets skrivelse finns uppgifter om hur läget är i förhållande till föregående år. EU-nämnden finner det också värdefullt att det i årets skrivelse liksom tidigare finns en bilaga med information om dels mål i EG-domstolen, dels s.k. överträdelseärenden och att informationen denna gång är uppställd departementsvis. I övrigt vore det, som EU-nämnden tidigare påpekat, av intresse att som en jämförelse få information om antalet överträdelseärenden och fällande domar mot övriga medlemsländer.

Europaparlamentet (avsnitt 46.3)

I årets skrivelse nämns i avsnittet om Europaparlamentet frågan om förslaget till ledamotsstadga. En majoritet i EU-nämnden ställde sig i januari 2004 bakom regeringens ståndpunkt att välkomna Europaparlamentets kompromissförslag med undantag av den föreslagna arvodesnivån som en enig EU-nämnd, liksom regeringen, ansåg vara alltför hög. För förslaget fanns dock inte nödvändig kvalificerad majoritet, varför det inte kunde godkännas vid rådsmötet. Inför rådets överenskommelse i juli 2005 kunde EU-nämndens majoritet acceptera regeringens bedömning att fördelarna i förslaget vid en samlad bedömning överväger nackdelarna.

Öppenhet och insyn (avsnitt 46.7)

Beträffande öppenheten och insynen är det glädjande att tendensen för ökad öppenhet är tydlig under år 2005.

I skrivelsen redovisas att Europaparlamentet, rådet och kommissionen tillämpar förordningen om allmänhetens tillgång till dessa institutioners handlingar (den s.k. öppenhetsförordningen). Beträffande rådets handlingar finns emellertid också i rådets säkerhetsbestämmelser (2001/264/EG) en omfattande reglering av rådshandlingar som anses känsliga. EU-nämnden vill framhålla det angelägna i att rådshandlingar som är försedda med EU:s hemlighetsbeteckningar inte rutinmässigt sekretessbeläggs vid den bedömning som görs enligt den svenska sekretesslagen.

Svenska språket och regelförbättring (avsnitt 46.9)

När det gäller beredningen i EU-nämnden av de frågor som skall beslutas av ministerrådet har nämnden tidigare framhållit vikten av att relevanta skriftliga underlag i form av utkast på svenska finns tillgängliga inför EU-nämndens sammanträden så att samrådet kan ske på ett meningsfullt sätt. Under de brittiska och österrikiska ordförandeskapen synes en viss förbättring härvidlag ha ägt rum. De svenska översättningarna av olika dokument föreligger ganska snabbt efter den första versionen på engelska.

Nämnden konstaterar med tillfredsställelse att regeringen fortsätter sitt arbete med att befrämja regelförbättring, begripligare EU-texter och utveckla EU-språkvården och anser att arbetet bör fortsätta med oförminskad styrka. Enhetlighet i EU-terminologin på svenska och mer lättillgängliga och begripliga texter är viktiga mål, bl.a. ur tillgänglighetssynpunkt och demokratisynpunkt.

Stockholm den 24 april 2006

På EU-nämndens vägnar

Tommy Waidelich

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tommy Waidelich (s), Carl B Hamilton (fp), Sonia Karlsson (s), Hillevi Larsson (s), Mats Odell (kd), Sven-Erik Sjöstrand (v), Anita Jönsson (s), Kenneth G Forslund (s), Ulf Holm (mp), Eva Arvidsson (s), Agne Hansson (c), Agneta Lundberg (s), Björn Hamilton (m), Mariam Osman Sherifay (s) och Cecilia Wigström (fp).